§ 226

Cirkulär möbelhantering

Ks/2026:79 000

Sammanfattning

Stadskontoret har på uppdrag av ledningsutskottet gjort en förstudie kring kommunens möbelhantering. Enligt förstudien har Jönköpings kommun stora möjligheter att öka både miljönytta, social nytta och ekonomisk effektivitet genom att samla och strukturera arbetet med kommunens möbelhantering. I förstudien föreslås att kommunen ska införa en mer samordnad och cirkulär möbelhantering samt ta fram en möbelstrategi som styr inköp, livsförlängande åtgärder och uppföljning.

En viktig utgångspunkt är att säkerställa det arbetsmarknadsuppdrag som finns inom ramen för Möbelcirkeln. Innan kommunen tar ställning till organisation och ansvar behöver det därför finnas ett kompletterande underlag som tydliggör konsekvenserna och säkerställer både verksamheternas behov och arbetsmarknadsuppdraget.

Beslutsunderlag

Rapport 2026-01-16
Ekonomi Cirkulär möbelhantering 2026-02-24
Stadskontorets tjänsteutlåtande 2026-07-17 med tillhörande remissammanställning
Tekniska nämndens beslut 2026-04-22 § 44 med tillhörande tjänsteutlåtande
Äldrenämndens beslut 2026-06-08 § 84 med tillhörande handlingar
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut 2026-06-08 § 68 med tillhörande handlingar
Funktionsstödsnämndens beslut 2026-06-10 § 125 med tillhörande handlingar
Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-06-10 § 81 med tillhörande handlingar
Kommunalrådsyttrande enligt nedan
Oppositionsrådsyttrande enligt nedan

Stadskontorets förslag

Stadskontorets tjänsteutlåtande 2026-07-17 med förslag till kommunstyrelsens beslut:
Förslag till kommunfullmäktige

- Tekniska nämnden får ett samlat ansvar för Jönköpings kommuns interna möbelhantering genom att inrätta en central möbelenhet (möbelenheten).
- Tekniska nämnden får i uppdrag att successivt ta över det samlade ansvaret för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av kommunens möbler.
- Tekniska nämnden ska inom möbelenheten erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.
- Finansiering av en central möbelenhet hanteras i verksamhets- och investeringsplanen 2027–2029. Eventuella kostnader inom innevarande verksamhetsår hanteras inom tekniska nämndens budget.

Kommunalrådets förslag

Kommunalrådet Rikard Bunnviks (C) yttrande 2026-08-28 med förslag till kommunstyrelsens beslut:
Förslag till kommunfullmäktige

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med tekniska nämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden klargöra ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsuppdraget och det samordnade uppdraget kring möbelhanteringen. I uppdraget ingår även förslag på finansiering samt att undersöka alternativa lokaler för verksamheten. Syftet är att skapa ett samlat beslutsunderlag innan beslut kan fattas om framtida organisation, ansvarsfördelning och långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Uppdraget ska redovisas till kommunfullmäktige senast maj 2027.

Oppositionsrådets förslag

Oppositionsrådet Joakim Dahlström (M) instämmer.

Kommunstyrelsens behandling 2026-09-22

Beslutsordning

Ordföranden ställer proposition på det samstämmiga förslaget och finner att kommunstyrelsen beslutat enligt detsamma.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktiges beslut

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med tekniska nämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden klargöra ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsuppdraget och det samordnade uppdraget kring möbelhanteringen. I uppdraget ingår även förslag på finansiering samt att undersöka alternativa lokaler för verksamheten. Syftet är att skapa ett samlat beslutsunderlag innan beslut kan fattas om framtida organisation, ansvars-

fördelning och långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Uppdraget ska redovisas till kommunfullmäktige senast maj 2027.

Kommunfullmäktiges behandling 2026-10-08

Yrkanden

Rikard Bunnvik (C), Alexandra Lann (V), Gabriella Lönn (KD), Robin Hansson (MP), Kamran Sairafi (M) och Kristian Aronsson (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden ställer proposition på kommunstyrelsens förslag och finner att kommunfullmäktige bifallit förslaget.

Kommunfullmäktiges beslut

– Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med tekniska nämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden klargöra ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsuppdraget och det samordnade uppdraget kring möbelhanteringen. I uppdraget ingår även förslag på finansiering samt att undersöka alternativa lokaler för verksamheten. Syftet är att skapa ett samlat beslutsunderlag innan beslut kan fattas om framtida organisation, ansvarsfördelning och långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Uppdraget ska redovisas till kommunfullmäktige senast maj 2027.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Tekniska nämnden
Äldrenämnden
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Funktionsstödsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden

Förstudie Cirkulär möbelverksamhet

Jönköpings kommun

Författare: Carolina Andrén Lejoncor, Matilda Leivas RISE Research Institutes, 2026-01-16

DiVA nr XXX

”Att ge möbler och materiel ett nytt liv är mer än en praktisk lösning – det är en strategi för en hållbar framtid”

Genom att bygga upp ett cirkulärt flöde där reparation, återbruk och smart resursanvändning sker nära verksamheten, skapas inte bara ekonomiska och miljömässiga vinster, utan också en kultur där värde bevaras i stället för att förbrukas.

Genom att koppla arbetet till meningsfull aktivitet för människor som står långt från arbetsmarknaden, kan vi skapa dubbel nytta, där både individer och samhällets resurser utvecklas och tas tillvara. Ett trasigt bord blir mer än ett bord som lagas, det blir en symbol för ett system som prioriterar långsiktighet, delaktighet och framtidstro.

Jönköpings kommun tar nu på sig ledartröjan inom den cirkulära ekonomin och skapar social, miljömässig och ekonomisk nytta för sina medborgare, samtidigt som man bidrar till Sveriges och världens åtaganden för en mer hållbar värld.

Denna förstudie ger en genomlysning av Jönköpings kapacitet för att implementera cirkulära värdekedjor och ger en vägledning för dess genomförande.

1. Bakgrund och Syfte

Jönköpings kommun har under de senaste åren påbörjat en cirkulär resa genom olika initiativ. Tidigare studier och dialog inom kommunen har indikerat att det finns potential att skapa ännu större ekonomisk, social och miljömässig nytta. I mars 2025 togs ett tjänsteutlåtande benämnt ”Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi inom Jönköpings kommun” (Uan/2025:92 040) fram med ett förslag till uppdrag för hur Jönköpings kommuns övergripande cirkulära ekonomi skulle kunna förbättras och effektiviseras i nämndövergripande samverkan. Uppdraget syftade till att skapa förbättrade möjligheter för kommunen att nyttja sina resurser utifrån rådande hållbarhetsmål, ekonomiska och verksamhetsmässiga områden. Uppdraget föreslogs inrymma samtliga nuvarande funktioner inom Jönköpings kommun som på ett eller annat sätt arbetar med återbruk, och att undersöka möjligheterna till att skapa en helhetsorganisation i syfte att öka effektiviteten vilket även inkluderar bättre överblickbarhet av återbruk, effektiv logistik samt god ekonomi. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslog i tjänsteärendet kommunstyrelsen att ge kommunens nämnder i uppdrag att var och en genomlysa sina nuvarande organisationer för cirkulär ekonomi och möjligheterna för att utöka kommunens servicegrad samt öka effektiviseringen.

Kommunstyrelsen valde att inte bifalla tjänsteskrivelsen i sin dåvarande form, men har visat stort intresse för och stöd att utveckla och effektivisera kommunens arbete med cirkulära möbelkedjor. Avdelningen Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret uppmanades att söka miljömålsanslag för att ta fram ett tydligare förslag för hur målen i tjänsteskrivelse Utredningsuppdrag för utökad cirkulärekonomi inom Jönköpings kommun (Uan/2025:92 040) skulle kunna nås. Denna förstudie kunde sålunda tas fram under hösten 2025 för att djupare belysa utmaningar och möjligheter för en samordnad cirkulär möbelverksamhet, och sammanfatta detta i en rapport med rekommendationer.

2. Sammanfattning

Studien finner att Jönköpings kommun har en stark ambitionen att utveckla en långsiktigt hållbar och samordnad möbelverksamhet med fokus på återbruk, rekonditionering och reparation. Målet är att främja miljömässig hållbarhet, social nytta och effektiv användning av kommunens resurser och RISE ser goda möjligheter till att kommunen ska kunna leverera mätbar nytta inom dessa områden.

Studien finner att kommunen redan har erfarenhet av olika slags cirkulär möbelhantering där man i enskilda delar ligger relativt långt fram, och att det finns stora möjligheter att skapa ytterligare värde för kommunen genom att genomföra vissa förändringar. RISE bedömer att Jönköping genom att bygga vidare på nuvarande erfarenheter, och vidareutveckla styrning och centralisering av verksamheten kan uppnå ökad miljö- och ekonomisk nytta samtidigt som möjligheterna till socialt värdeskapande genom arbetsträning behålls eller ytterligare förstärks. En centraliserad organisation, tillsammans med tydligare styrning mot cirkularitet som förstahandsval såväl i riktlinjer som i organisationskultur liksom att utöka utbudet av lätt tillgängliga, attraktiva möbler kan ge stor effekt enligt denna förstudie.

Jönköpings kommun har i olika former tagit initiativ för att främja en mer cirkulär ekonomi, och i synnerhet vad gäller cirkulär möbelhantrering har flera separata initiativ organiskt växt fram. Den verksamhet som varit mest synlig inom kommunen heter Möbelcirkeln och är en verksamhet inom arbetsmarknadsenheten. Verksamheten erbjuder en digital plattform där anställda inom kommunens bolag och förvaltningar kan söka fram möbler och vissa andra inredningsartiklar. Möblerna hämtas upp hos de olika verksamheterna av Möbelcirkelns personal, alternativt lämnas av den som vill bli av med möbler och lagras i Möbelcirkelns lager i Bankeryd. De flesta möbler som cirkulerar genom verksamheten återbrukas i befintligt skick, men det sker även viss renovering, exempelvis ommålning av stolar eller bord, samt visst skapande av helt nya artiklar, exempelvis att sy om textilier till kuddfodral eller att bygga om större skrivbord till mindre modeller. Möblerna levereras ut till kund mot en avgift av Möbelcirkelns personal. Vidare finns återbruk med renovering av såväl möbler som utrustning genom det centrala vaktmästeriet, en enhet inom tekniska kontorets avdelning för Verksamhetsservice. Enheten sysselsätter för närvarande 25 vaktmästare som sköter allt vaktmästeri på samtliga förskolor och inom socialförvaltningen (äldreboenden, hemtjänstlokaler med mera) samt vissa grundskolor. Vaktmästeriet utför exempelvis cirkulering av fungerande möbler, samt ombyggnad och uppgradering - exempelvis ommålning av möbler vilket sker på plats ute på förskolor och äldreboenden. Utöver dessa två aktörer finns andra mindre

återbruksinitiativ exempelvis inom Socialtjänsten[1] samt att det under några år funnits en populär tjänst på kommunens Intranät vid namn June retur som informerat kommunens medarbetare om möbler och inventarier som frigjorts i olika verksamheter och kunnat hämtas gratis i stället för att de kasseras. Denna tjänst har under 2025 integrerats i Möbelcirkeln.

En nyckel till att förädla existerande möbelflöden skapa utökad nytta för kommunen är att öka samordningen och skapa en mer systematisk och proaktiv hantering av kommunens möbelflöden. Den primära rekommendationen är att skapa en central funktion som får ett tydligt ansvar för långsiktigt värdeskapande genom att hantera och utveckla arbetet med cirkulära möbelkedjor. Genom att kombinera tydliga riktlinjer för inköp, ett mer samordnat möbelbestånd, motiverade och kompetenta medarbetare i ändamålsenliga lokaler kan effekten av nedlagda resurser avsevärt höjas till förmån för medborgarnas tillika skattebetalarnas nytta. I detta skall en möbelrenovering av professionell grad inkluderas.

Denna rapport utmynnar i en rekommendation samt förslag på handlingsplan som steg för steg beskriver det åtgärder och insatser som föreslås utföras av Jönköpings kommun för att utnyttja potentialen för värdeskapande med cirkulära möbelflöden.

De huvudsakliga delarna av handlingsplanen innefattar: Fastläggande av organisation för implementering, utveckling av kommunens leveranskapacitet av cirkulära möbelflöden, säkerställande av tydliga riktlinjer och mål för cirkulära inköp, ett enkelt beställningssystem, löpande kommunikation och uppföljning.

Med hjälp av dessa åtgärder kan Jönköpings kommun ta steget vidare i sin möbelhantering och bli en av de ledande kommunerna i Europa inom området. Detta bidrar till såväl ekonomisk som social nytta och möjliggör att bidra till såväl kommunens som de globala klimatmålen.

[1] Återvunnet butik och secondhand, daglig verksamhet - Jönköpings kommun, ttps://www.jonkoping.se/omsorg--stod/stod-till-personer-med-funktionsnedsattning/daglig-verksamhet-funktionsnedsattning/daglig-verksamhet-psykisk-funktionsnedsattning/windens-daglig-verksamhet

Viktiga begrepp

Införskaffning: I denna rapport används begreppet ‘införskaffning’ vilket är ett vidare begrepp än exempelvis inköp. Införskaffning inbegriper alla sätt att införskaffa en möbel från intern eller extern källa exempelvis via återbruk med eller utan avgifter, upphandling, direktinköp, och leasing. Man kan även tänka sig att möblerna - i synnerhet på lite sikt -inte införskaffas av brukaren, utan endast nyttjas, och då kan kompletterande aktiviteter och beskrivningar som brukande och nyttjande bli mer i fokus.

Cirkulär: Denna förstudie fokuserar på att produkter uppnår en lång livslängd (det som ibland benämns som ’slowing loops´), så att material och värde stannar så länge som möjligt i systemet, och utan att farliga kemikalier sprids. Fokus i projektet är i synnerhet förlängd livslängd och ökad användningsgrad då det har visat sig ha **s**tor miljöpotential för dessa produkter (Bolin et al 2017).

Nyckelord

Möbler, återbruk, cirkularitet, renovering, upphandling, offentlig sektor, långsiktigt värdeskapande, hållbarhet, värdekedja, samverkan, klimat, koldioxid, digitalisering, kommun.

3. Omvärldsanalys

3.1 Samhällsutmaning

Människans globala konsumtion har idag lett till att sex av nio planetära gränser har överskridits, inklusive utsläpp av klimatpåverkande gaser (CO2e) och färskvatten[2]. Likaså toppar klimatrelaterade risker som extremväder, ekosystemkollaps och resursbrist World Economic Forums undersökning över upplevda risker för de kommande åren[3].

I Parisavtalet enades världens länder om att gemensamt begränsa den globala uppvärmningen och Sverige har satt som mål att senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska samtidigt vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990[4].

3.2 Offentligt ansvar

Offentliga institutioner har ett ansvar att bevara naturresurser, och stödja socialt välmående och rättvisa i relation till offentlig upphandling (Direktiv 2014/24/EU; Europa Kommissionen, 2017). Vidare har miljöskydd, resurs- och energieffektivitet och minskad klimatpåverkan en framträdande roll i svensk upphandlings-lagstiftning[5] tillika Sveriges nationella mål för miljö och hållbar utveckling och Sveriges anslutning till globala överenskommelser som Parisavtalet.

Tidigare forskning inom sökande enhet på RISE har visat att de största utmaningarna med få i gång cirkulär upphandling i stor skala är de förändringar i processer och arbetssätt som krävs (Hunka et al, 2023; Vanacore et al, 2023, Boyer et al, 2021; Mellquist et al, 2022). Till exempel behöver mer tid läggas på tidiga faser i processen, som marknadsdialog och förberedelser, för att kunna ställa krav på rätt sätt. Andra svårigheter som beskrivs dels i rapporten Cirkulära möbelflöden[6] är kopplade till en allmän ovilja bland många anställda att gå ifrån invanda processer och att risken att bli överprövad bedöms som högre när man går utanför normalt förfarande.

En av anledningarna till att cirkulära upphandlingsmönster och spridningen av innovativ upphandling går långsamt kan vara bristen på erfarenhet och information

[2] Stockholms universitet 2023, Alla planetära gränser kartlagda för första gången, sex av nio passerade - Stockholms universitet
[3] Global Risks Report 2025: 'bleak' outlook for the decade ahead | World Economic Forum
[4] Utsläpp av växthusgaser till år 2045 - Sveriges miljömål
[5] Promemoria: En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31) och utredning: Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15).
[6] RISE 2020:18 Upphandling och cirkulär ekonomi, Forskningsrapport, fd SP-Rapport;

bland upphandlande myndigheter centralt, eller på lokala kontor och enheter när det gäller hur man genomför en innovativ eller cirkulär upphandlingsprocess[7].

3.2.1 Centraliserade ramavtal

Sveriges kommuner och regioner upphandlar dels i egen regi, dels via inköpscentraler. Under paraplyet för Addas inköpscentral finns runt 120 ramavtal fördelat på kategorier som Bygg och fastigheter, Fastighetsnära produkter, Gata och park, Kontor, Vårdrelaterad förbrukning och IT-produkter och tjänster med flera. Sedan april 2022 finns även ett av få cirkulära ramavtal på plats med följande områden:

- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 A köp/hyra, nära tjänster
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 B2 Möbeltapetsering
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 B1 Möbelrenovering
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 C Projektledn, inredningstjänster
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 delområde *D* - Digital IT-plattform

3.2.1 Digitala verktyg

En central punkt i ramavtalet för återbruk av möbler är tillhandahållandet av digitala plattformstjänster. Dessa är en viktig förutsättning för att kunna återanvända existerande möbler och inredningsdetaljer inom organisationen. Plattformarna levereras av IT-leverantörer fristående från de företag som utför exempelvis renovering och tapetsering. I de digitala plattformarna kan den upphandlande organisationens dels inventera sina egna möbler för möjlig återanvändning eller renovering, dels få tillgång till andra återanvända eller renoverade möbler. Några av dessa plattformar är relativt nya, men flera har funnits i ett antal år och en av dem har exempelvis 140 000 möbler i sitt register. Upphandlande myndigheter kan också utveckla egna plattformar och sedan använda område B för att handla upp själva renoveringen.

Möbelcirkeln i Jönköpings kommun använde tidigare Sajkla som plattform för att ha överblick av sitt möbelflöde men har under 2025 tecknat ett treårigt avtal med Palats som sitt verktyg för inventering och tillgängliggörande av återbrukade möbler och vissa andra inventarier.

[7] Circular Public Procurement in the Nordic Countries, Ahola & al 2017

Fig. 1 Startsida för Jönköpings kommuns marknadsplats för möbler

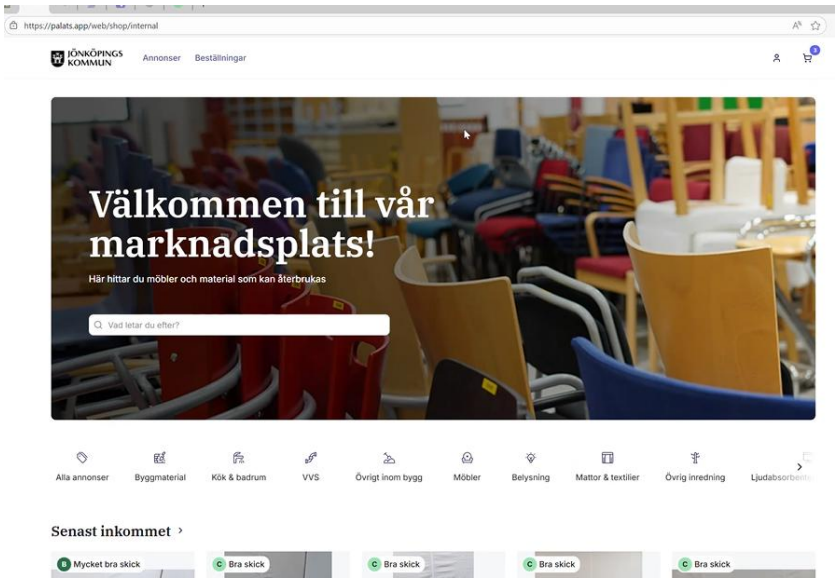

Källa: Jönköpings kommuns intranät

Parallellt med avtalet med Palats har Jönköpings kommuns upphandlingsavdelning upphandlat plattformen CC-build[8] som utvecklats av IVL, Svenska miljöinstitutet, verktyg för att öka cirkuleringen av byggvaror, enligt kommunens nya styrmodell för IT. Att använda två parallella cirkulära plattformar är inte helt optimalt, även om de kan ha delvis olika målgrupper och användare. Det blir även dyrare. På sikt behöver en enhetlig lösning med hög användarvänlighet införas i kommunen. Lösningen behöver även kunna leverera underlag för statistik, för att följa upp miljönytta och ekonomisk nytta. Vissa kommuner som Östersund har även byggt egna ”dashboards” och exporterar ut data till PowerBI med tydlig statistik i olika vyer.

3.3 Klimatpåverkan från möbler[9]

Produktionen av kontorsmöbler inom Sverige släpper ut uppskattningsvis 150 000[10] ton koldioxidekvivalenter (CO2e) per år. Därtill kommer utsläppen från de importerade möblerna. Även om många möbler har en livslängd på upp mot 30 år används de enligt branschen själva ibland bara några få år innan de byts ut mot nya. Funktionella möbler, inventarier, byggmaterial och IT-utrustning slängs i stor skala på grund av bristande organisation för återanvändning. Nya produkter köps in trots att det finns begagnade som skulle kunna ha använts. Detta medför avsevärt ökad klimat- och resurspåverkan liksom ett onödigt slöseri med skattemedel.

[8] https://ccbuild.se/
[9] Business-models-for-sustainable-consumption-2.pdf, Potential för ökad återanvändning i Södertälje kommun IVL.se, mfl
[10] Första miljömärkningarna för Hållbar Interiör utdelade | RISE

3.4 Global utblick

Ecodesignförordningen och Digitala produktpass för möbler

Från och med 2024 inför EU en ny reglering som kräver att nästan alla produkter som säljs inom EU ska ha ett Digitalt produktpass (DPP). Detta är en del av *Ecodesign for Sustainable Products Regulation* (ESPR) och syftar till att öka transparensen i hela värdekedjan. De digitala produktpassen ska innehålla information om produktens ursprung, vilka material som ingår, produktens miljöpåverkan och rekommendationer för produktens återanvändning och avfallshantering.[11]

Möbler är en av de prioriterade produktkategorierna från kommissionen och den preliminära tidsplanen innebär att implementeringen av den bindande lagstiftningen sker under 2030. [12] Ecodesignförordningen innehåller två bärande delar; Ecodesignkrav som reglerar hur produkter ska designas för hållbarhet och cirkularitet, och Digitala produktpass (DPP) som är ett digitalt informationspaket som följer varje produkt genom hela dess livslängd. Det dröjer fortfarande några år innan man vet helt säkert vilka krav som kommer att ställas på möbler. Men redan nu vet man att syftet med de digitala produktpassen är att ge spårbar och maskinläsbar information till aktörer i hela värdekedjan, från kunder och reparatörer till återtillverkare, materialåtervinnare och myndigheter, med syfte att underlätta hållbar användning, service och omhändertagande av produkter, och man vet också att DPP måste finnas tillgängligt minst under produktens förväntade livslängd.

Det som återstår att besluta om är:

- Placering av databärare (på produkt, förpackning eller i dokumentation).
- Om uppgifterna i produktpasset ska hänföras till modell-, batch- eller artikelnivå.
- Vilka aktörer som ska ha åtkomst till vilka uppgifter samt vem som får lägga in/uppdatera data.
- Exakt informationsinnehåll och format/layout.

I forskningsprojektet ”Produktpass som möjliggörare för cirkulära möbelflöden”[13], utforskades hur digitala produktpass kan bidra till ökad miljömässig hållbarhet. Rapportens slutsats är att DPP erbjuder stora möjligheter för att förlänga livet på möbler, men att en viktig faktor är ökat samarbete mellan alla aktörer i branschen.

[11] EU's Digital Product Passport: Advancing transparency and sustainability
[12] TMF: Ecodesign för hållbara produkter (ESPR)
[13] Sluttrapport: Produktpass som möjliggörare för cirkulära möbelflöden

3.5 Vad sker inom svenska kommuner?

Flera kommuner har påbörjat ett arbete för att mer systematiskt möjliggöra återbruk av möbler inom organisationen i olika former såsom Göteborgs stad, Lund, Helsingborg, Trollhättan, och Östersund. Vidare har exempelvis Göteborg, Stockholm, Härryda, Lerum och Partille digitala lösningar för att tillgängliggöra möbler för återbruk inom den egna organisationen. Bland lösningarna finns upphandlade digitala återbruksplattformar som Sajkla, Palats, Place2place och Loopfront. Det finns också ett par exempel på att kommunens intranät används för att förmedla möbler mellan verksamheter, som i Mölndal och Kungälv.

Vad gäller lagring har exempelvis Göteborg, Härryda, Partille och Mölndal tillgång till varierande omfattning av lokaler för mellanlagring av möbler som ska återbrukas. Flera av dessa kommuner rapporterar att det är stora mängder möbler som finns i lager. Ofta förekommer tillfälliga lösningar eller att möbler förvaras på lite olika ställen i den egna kommunen. Kommuner som återbrukar möbler internt använder sig av olika lösningar för möbeltransporter mellan verksamheterna. Mölndal använder sig till exempel av tekniska förvaltningen, Göteborgs stad använder Stadens bud som är en egen intern transporttjänst (ett särskilt affärsområde) och Härryda av arbetsmarknadsenheten, men utreder också om transporten kan läggas på vaktmästeriet.

Några kommuner berättar i en studie om genomförts av Göteborgs kommun berättar att helt fria leveranser eller en låg schablonkostnad har varit ett sätt att inledningsvis stimulera efterfrågan av återbruk. Studien indikerar dock att det kan vara utmanande att erbjuda fria leveranser i längden om man vill nå ekonomisk bärkraft. Andra kommuner som Eskilstuna har gått över till att ta ut en avgift på nyinköp för att finansiera återbruksverksamheten.

Härryda, Mölndal och Partille har idag interna verksamheter som sköter möbeltvätt och enklare renoveringar och några ytterligare undersöker möjligheten att förlägga samma typ av verksamhet internt. De flesta kommuner har upphandlade externa leverantörer för rekonditionering av möbler som kan nyttjas för komplexare renovering eller större volymer, ofta via Addas ramavtal för möbler Återbruk.

Många kommuner som har en återbruksverksamhet har sin arbetsmarknadsenhet involverad på något sätt, men huvudmannen för verksamheten kan ligga på olika avdelningar och förvaltningar såsom motsvarande Serviceförvaltning och Verksamhetsservice, Arbetsmarknadsavdelningen eller ett kommunalt bolag Finansieringsformerna varierar också en hel del, men de vanligaste är någon typ av blandad finansiering och verksamhetsanslag. Exempelvis arbetsmarknadsenheten, fastighetsenheten och utbildningsenheten kan vara bidragsgivare. Till detta kommer

ibland avgifter per transport, per produkt eller att man i stället lägger en avgift på inköp av nya möbler som på så sätt kan subventionera cirkuleringen (Eskilstuna).

Det är tydligt att ju högre kvalitet och volym man vill ha på återbruket desto mer behöver man även säkerställa en grundfinansiering. Samtidigt är även potentialen för att tjäna in dessa pengar genom undvikna ny-och felinköp som störst enligt de slutsatser som RISE drar av undersökta data.

4. Principer för värdeskapande

Huvudmålet för cirkulär ekonomi är att utnyttja värdet av produkter och material så länge som möjligt genom att förändra och förlänga värdekedjorna för nyttjande[14]. Detta sker genom åtgärder längs hela värdekedjan; hållbar design, effektiv produktion, hållbar konsumtion, längre och bättre användning av produkter och användning av ”avfall” som en resurs. En grundförutsättning för långsiktigt värdeskapande är alltså ”bra produkter” som används ”på ett bra sätt” där exempelvis kvalitetsmaterial, bra underhåll och goda system för användning och återanvändning är essentiella delar.

Exempel från svensk nationell nivå visar att 19 % av värdet av alla tillgångar förloras för att fungerande produkter slutar användas eller kastas bort[15]. Dvs nästan en femtedel av det potentiella ekonomiska värdet går förlorat på grund av linjära metoder. Detta motsvarar nästan 600 miljarder kronor årligen vilket är lika med 57 % av den svenska statsbudgeten. Även om siffrorna inte går att översätta direkt till Jönköpings kommun är de en tydlig indikation på att det finns stora värden att vinna på en mer cirkulär hantering av allt från möbler till IT-produkter och byggmaterial.

Nedan figur visar ”the Value Hill” en illustrativ bild med potentialen till utökat värdebevarande i svart (värde som idag går till spillo). Det är inte långsökt att tänka att det finns goda paralleller till Jönköpings kommuns verksamhet, och att ett liknande stort värde finns att utnyttja genom en mer cirkulär resurshantering.

Fig 2. The Value hill (värdetrappan)

[14] Circular Public Procurement in the Nordic Countries, Ahola & al 2017
[15] CGR The Value Gap: Sweden - Sizing the Value Gap - Circularity Gap Report

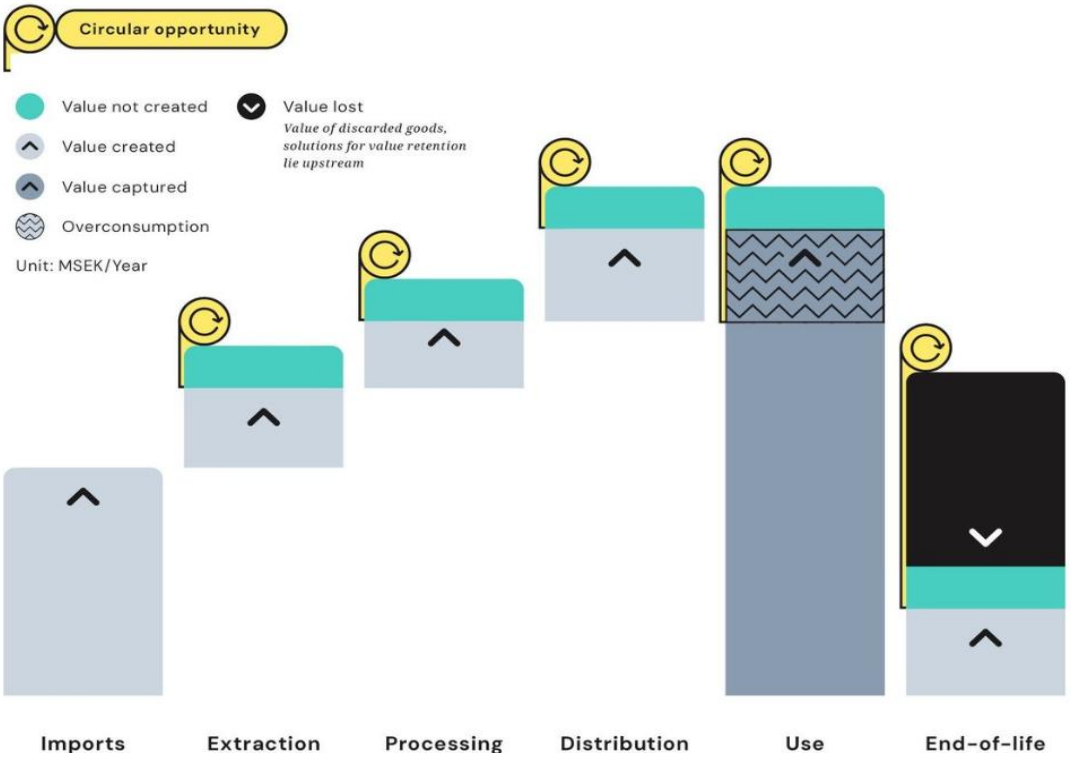

Källa: The Circularity Gap Report (CGR): Sweden, 2025

5. Nuläge

Existerande införskaffning av möbler

Inom Jönköpings kommun finns flera alternativa vägar för införskaffning av möbler: från beställningar hos Möbelcirkeln och upphandling via ramavtal, till egna direktinköp. (Fram till mitten av 2025 fanns även en intern "Blocket" kallad June retur för återbruk direkt mellan enheter/anställda, den är nu fusionerad med Möbelcirkeln.)

Kommunen har enligt intranätet en prioriteringsordning där man först skall se om objekten finns på Möbelcirkeln innan man köper nytt. Även om Möbelcirkeln har runt 1000 ordrar / år går det inte att säga att prioriteringsordningen följs fullt ut. Intervjuerna som genomförts med förvaltningarna, liksom inköpsdata tyder på att det är mer personberoende än systematiskt att utnyttja återbruk av möbler. Vissa gör det och andra inte, vilket kanske också beror på omständigheterna för stunden.

Fig 3. Inköp av nya och återbrukade möbler i tkr – Jönköpings kommun

Möbelinköp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Total	21 317	35 318	50 888	34 897	54 996	46 608	**244 026**
Återbruk	451	1 044	1 779	951	2 049	1 821	**8 096**
Andel återbruk*	2,1%	3,0%	3,5%	2,7%	3,7%	3,9%	**3,3%**

*Gäller upphandlat återbruk - till detta kan komma återbruk i tex Möbelcirkeln eller via vaktmästare

Not: Andelar beräknade av Carolina Lejoncor, RISE dec 2025, baserat på spenddata från Sara Jonsson, Upphandlings-avdelningen, Jönköpings kommun, dec 2025

Kanaler för införskaffning av möbler

Genom intervjuer med upphandlingsenheten, verksamhetsservice och kunder, studiebesök hos vaktmästare och Möbelcirkeln samt utdrag av ex. inköpsstatistik (s.k. spenddata) har följande processer och delprocesser för införskaffning av möbler identifierats:

1. Inköp av nya möbler

A. Inköp av nya möbler via centralt avtal

Inköp av nytillverkade möbler via det centralt upphandlade ramavtalet utgör i den största volymen av Jönköpings kommuns möbelinköp sett till kostnad, med en variation de senaste åren från cirka 21 miljoner kronor upp till drygt 52 miljoner kronor 2024 och med ett medelvärde om cirka 40-45 miljoner kronor per år de senaste fem åren. Se tabell i Fig. 3 ovan.

B) Inköp av nya möbler utanför ramavtal

Denna typ av inköp sker adhoc och innebär att medarbetare åker till exempelvis MIO eller IKEA och köper in objektet direkt i butik eller beställer via webshop. Inköpen kostar uppskattningsvis runt 3,5 miljoner för kommunen och innebär. Det beskrivs i några intervjuer att det inte är helt ovanligt att medarbetare åker till en möbelbutik och gör inköp för att de inte vill vänta Även om medarbetaren kan få ett mervärde i att snabbt fylla sitt behov, skapar det negativa konsekvenser för kommunen som helhet. Beståndet av möbler blir spretigt, kvalitén är låg och livslängden kort. Det uppges att lokala vaktmästare periodvis lägger mycket tid på montering av möbler som köpts in på detta sätt, men det är oklart exakt hur mycket tid som vaktmästare eller annan personal lägger på detta. Denna förstudie har inte i detalj undersökt dessa inköp – men om hälften av dem utgjordes av småinköp av medarbetare som själva åker till en butik skulle den extra arbetskostnaden potentiellt kunna uppgå till mer än en halv miljon kronor per år[16].

2. Återbruk av möbler

A. Inköp av återbrukade möbler från extern leverantör

Dessa möbler är möjliga att handla upp via Addas ramavtal ”Möbler återbruk och tillhörande tjänster”. Det är i dagsläget oklart hur stor volymen är för detta då det i nuvarande underlag inte framgår vad som är inköp av återbrukade produkter, och vad som är inköp av tjänster (reparation av möbler som redan ägs av kommunen – se C4) men enligt upphandlingsavdelningen är det mer nyinköp av återbrukade möbler än köp av rekonditioneringstjänster.[17] Även om den miljon som lades på detta avtal under 2023 var liten i jämförelse med de 34,5 miljoner som köptes in totalt, ligger det med knappt 3 procent ändå högre än Sverigesnittet som för

[16] 50% av 3,5 MKR delat på 1000 kr/besök *1,5 timme*220 kr/timme inkl sociala avgifter -exkl. bilkostnader= 577 TKR
[17] Mail, Sara Jonsson 2025-12-04

perioden 2022-2024 var runt 1-2 procent enligt överslagsberäkningar gjorda av RISE på siffror från Adda Inköpscentral.

B. Återanvändning av existerande möbler utan reparation

B1 Omflyttning av existerande möbler på plats eller inom närområdet

i. Via Verksamhetsservice (vaktmästare)
ii. Via lokalt anställda vaktmästare (på skolor)

B2 Omflyttning av existerande möbler med längre transport

iii. Via Möbelcirkeln
iv. Via June retur (tom 2025)

C. Återanvändning av existerande möbler med reparation

C1. Via Möbelcirkeln (med och utan reparation)[18]

Möbelcirkelns uppdrag innebär att de hämtar samtliga anmälda objekt, varefter de gör en bedömning om de ska rekonditioneras eller läggas direkt i lager. Större delen säljs i befintligt skick. De kan i dagsläget inte själva välja vilka typer av artiklar de vill hämta. Däremot tas en särskild avgift ut för miljöklassade artiklar, exempelvis pianon, motsvarande avgiften för att lämna dem till en sortergård eller som grov-avfall.

Möbelcirkeln hanterar i genomsnitt cirka 5 000 artiklar per år. Under 2023 hanterades 4 900 artiklar, under 2024 uppgick antalet till 5 050, och under perioden mars–oktober 2025 har den hittills hanterat 3 676 artiklar. Deras bedömning är att de kommer att landa på omkring 6 000 artiklar totalt under 2025. Det motsvarar i genomsnitt sex möbler per beställning men då många ordrar är små, och några få relativt stora är medianvärdet tre produkter per order. Sortimentet omfattar huvudsakligen möbler såsom stolar, skrivbord och soffbord, men även diverse föremål som exempelvis pianon, speglar, konstblommor, strykbrädor och papperskorgar.

Fig 4 Digital marknadsplats för Jönköpings kommun - "Möbelcirkeln"

[18] Underlag via mail från Arno Willemse 16 okt. 2025, samt intervju Arno Willemse 7 okt. 2025, samt studiebesök 9 okt 2025

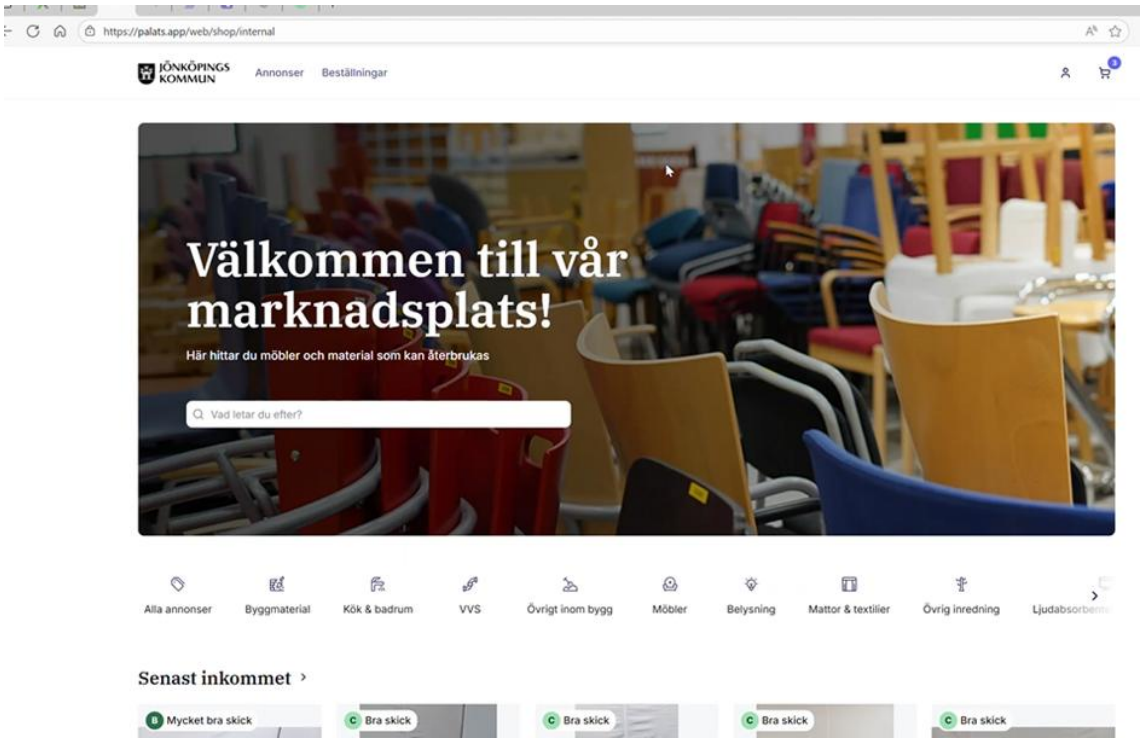

Källa: Jönköpings kommuns intranät. Via marknadsplatsen kan alla kommunens anställda se utbudet och lägga beställningar på Möbelcirkelns utbud.

Möbelcirkeln för i dagsläget ingen statistik över skick på de inkommande artiklarna Vid besök på Möbelcirkeln och på bas av kundintervjuer noteras att det finns låg enhetlighet i sortimentet, och många objekt finns i olika varianter, med äldre tyger och skiftande kulörer. Cirka femtio artiklar beräknas ha rekonditionerats under 2025. Den genomsnittliga transporttiden, uppdelad per geografiskt område, ligger på cirka 30–40 minuter.

Möbelcirkeln uppger att det är viktigt att hålla kostnaderna för hämtning och utkörning på en rimlig nivå, så att anställda inom olika verksamheter i kommunen ser till att både införskaffa, och göra sig av med möbler via Möbelcirkeln. Samtidigt bör det inte vara helt kostnadsfritt för att inte uppmuntra onödiga transporter från kunder[19]. Det har hänt att möbler först skickats till Möbelcirkeln för att sedan hämtas tillbaka. Likaså kan vissa möbler skickas dit för att sedan kasseras. En utvecklingsmöjlighet är en systematisk bedömning av möblerna före transport, för att effektivisera och minimera transporterna. Även om man bör undvika onödiga transporter är det är viktigt att ha tillgång till relativt stora centrala lagerytor för att

[19] Underlag via mail från Arno Willemse 16 okt. 2025

kunna skapa mesta möjliga nytta av en cirkulär möbelverksamhet. Exempelvis kan man behöva samla större partier till skolor, liksom för att möjliggöra återanvändning mellan olika enheter och verksamheter som avvecklas respektive utökas. Då verksamheten idag sker i en lokal med ”rivningskontrakt” är det viktigt att tillräckliga lokaler fastställs vid eventuell flytt eller utveckling av verksamheten. Beroende på var ytorna förläggs och hyreskontrakten, kan kostnaden bli en betydande del av den fasta kostnaden för en ny verksamhet. Man bör ta höjd för detta i kommande budget.

C2. Via Verksamhetsservice vaktmästeri

Vaktmästarna anställda av Verksamhetsservice utför en rad olika typer av reparationer, såväl enklare som mer avancerade. Dels kan det vara mekanisk service så som reparationer av maskiner, projektorer och handverktyg, dels handlar mycket om arbete med möbler och inventarier. Exempelvis sprutlackering av trä och metall, svetsning, limning av trädelar utbyte av mekaniska delar som hjul, hjullager, ommontering av stativ och skivor med mera. Det gäller såväl möbler som leksaker exempelvis sparkcyklar. Man monterar även ned värdefulla inventarier som Elfahyllor vid flytt och rivning, lagrar dem och sätter upp dem igen när behovet uppstår på andra ställen. Exempelvis har skenor och konsoler till Elfahyllor värda uppskattningsvis 800 000 kr återanvänts, och även ett stort antal hyllplan som försiktigt kan antas varit värda motsvarande en miljon i nykostnad.

Arbetet är i dag relativt reaktivt då vaktmästarna ofta får ett uppdrag när kunden har ett problem. Ibland kan arbeten dock planeras längre förväg exempelvis större möbelflyttar. Det genomförs vissa inventeringar men ej systematiskt då det ej finns som rutin på kommunnivå. Vaktmästarna är dock mycket engagerade i problemlösning och möbelhantering och vid studiebesök genomfört i oktober 2025 visar de stor idérikedom och engagemang för frågorna. Verksamhetsservice centrala vaktmästeri reparerar möbler hos verksamheter som de idag har som kunder där det finns behov och tid. Mängden reparationer skiljer sig lite mellan vaktmästarna beroende på kompetens, men en uppskattning är att ca 1000-1250 st möbler renoveras/repareras 2025 av vaktmästare inom Verksamhetsservice.

C3 Det förekommer viss möbelhantering av vaktmästare på andra skolor med de har ej varit i fokus i denna förstudie.

C4 Reparation via upphandlat centralt avtal

Reparationer och rekonditionering av existerande möbler handlas upp via Addas ramavtal ”Möbler återbruk och tillhörande tjänster”. Det är i dagsläget oklart hur stor volymen är för detta då det inte finns någon åtskillnad gentemot de ”nya” återbrukade möbler som köps in (se 2A). Även om den miljon som lades på detta avtal under 2023 var liten i jämförelse med de 34,5 miljoner som köptes in totalt, ligger det ändå högre än Sverigesnittet som för perioden 2022-2024 var 1-2% enligt överslagsberäkningar gjorda av RISE 2025 på siffror från Adda Inköpscentral. En tidigare förstudie från Göteborgs stad indikerar även den runt 1% inköp av återbruk.

Fig 5 Översiktlig process för avrop av rekonditionerade möbler via Adda/ Sajkla

Källa: Sajkla, 2025

Kostnaden per enhet rekonditionerad möbel ligger ofta i paritet med nyinköp, när man upphandlar rekonditionering av möbler externt i alla fall för tex om-målning och rekonditionering av trästolar, eller om det gäller omklädnad av möbler så det stora värdet ligger i miljövinsten, att bidra till den ”lokala” (oftast regionala) ekonomin och jobbskapande inom Sverige och möjligheten att komplettera eller uppgradera befintligt bestånd av möbler, ofta märkesprodukter av högre kvalitet eller med särskild designestetik.

Enligt Hilda Sigge, strateg vid Region Jämtland-Härjedalens energikontor som genomfört en studie om cirkulär upphandling av möbler kan även den externa frakten göra att extern hantering blir dyr.

Upplevda behov och synpunkter från behovsägare[20]

Nedan följer en sammanfattning av olika behov som uttryckts inom kommunen och berör frågor som hållbarhet, utbud och tillgänglighetsanpassning. Samtliga förvaltningar samt ett kommunägt bolag har blivit intervjuade.

Funktionskrav

Funktionskrav är viktiga för möbler i skolmiljö. Exempelvis bör alla elevstolar ha medar för att minska buller-nivåerna, likaså ska bänkarna helst ha ljuddämpning. Nya bänkar är oftast dämpade, medan äldre bänkar som skickas externt för renovering av den upphandlade konsulten för möbel och inredningstjänster (Krook & Tjäder) även kan monteras med ny dämpning.

Exempelstol medar EKV samt Kontorsgiganten, elevstol Mats,

Funktionskrav i de hemmiljöer som Socialförvaltningen hjälper till att utforma och utrusta ligger oftast på mer estetik, medan det i skolmiljö är mer fokus på funktion, vilket även kan inkludera säkerhetsaspekter[21].

[20] Intervjuade förvaltningar och bolag: Kultur- och fritidsförvaltningen, Miljö- och hälsokontoret, Räddningstjänsten, Socialförvaltningen, Stadskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Utbildningsförvaltningen, Vätterhem. Intervjuade av Eva Lorin, Verksamhetsservice. Carolina Andrén Eriksson har medverkat vid enstaka intervjuer.

[21] Intervju Erika Forselius, Socialförvaltningen, 30 oktober 2025

Service och tillgänglighet

Vad som anses "snabbt" eller inte varierar mycket mellan olika kunder, men något att betänka framåt är att längre tidskedjor behövs för att öka återvinningsgraden. Möbelcirkeln har en leveranstid om 2 veckor på lagda ordrar vilket kan ställas mot kunder som vill för enstaka föremål "handla direkt". Två veckor kan anses vara relativt snabbt sett med återbruksögon, men man får betänka att det gäller mindre volymer och existerande skick. Via beställning via Addas avtal kan det handla om 45 respektive 90 dagar beroende på volym möbelenheter man beställer.

När man planerar en ny skola bör man påbörja arbetet med att leta efter möbler samtidigt som man planerar skolan för att inte hamna i tidsnöd enligt Martina Rahm på arkitektbyrån Krook & Tjäder.

Hållbarhet

Intervjuer av ett antal kunder visar som helhet att det finns ett brett engagemang för hållbar möbelhantering inom kommunen, med flera förvaltningar som redan arbetar aktivt med återbruk, intern cirkulation och miljömedvetna inköpsrutiner. Det har också genomförts miljöutbildningar där cirkulär möbelhantering ingår som delmoment. Gemensamt är en vilja att minska nyinköp, öka återanvändning och få bättre stöd i form av rekonditionering, lagerhållning och praktisk hjälp med möbelhantering.

Parametrar inom valet av möbler kan vara delvis spretigt där vissa lägger större fokus på ekonomiska fördelar, och ett lägre pris medan andra prioriterar estetik. Genomgående är det viktigt att det går att få tag på möblerna inom en rimlig tid. Ingen är tydligt emot att möblerna är återbrukade, men någon av de intervjuade prioriterar det tydligt lägre än andra.

Organisation och processer

Flera förvaltningar lyfter behovet av en samordnad kommunal funktion som kan erbjuda helhetslösningar. Det finns också en önskan om standardisering av möbler och tydligare styrning.

Vissa verksamheter, som kultur- och fritid samt miljö- och hälsoskydd, har utvecklade interna rutiner för återbruk, medan andra efterfrågar mer strukturerat stöd och tydligare mandat. Stadskontoret betonar särskilt behovet av att göra möbelhantering obligatorisk via en central funktion för att uppnå verklig förändring.

Sammanfattningsvis finns en samsyn kring behovet av förbättrad samordning, kompetens och kommunikation – med potential att koppla möbelhantering till både miljömål och social hållbarhet.

Siffror från Möbelcirkeln visar att många ordrar / leveranser gäller enstaka produkter. Detta är något som man kan se även i andra kommuner, se nedan ett utdrag från Växjö kommun. På så sätt kan en enkel ”Återbrukscentral” för möbler fylla en viktig funktion i att snabbt möjliggöra enklare avyttring och komplettering. För större uppdrag som nya skolor eller större renoveringar behövs helt andra volymer och längre framförhållning. Dessa kräver en annan systematik i förebyggande arbete, tidig och fullständig inventering, och mycket detaljer i det digitala registret.

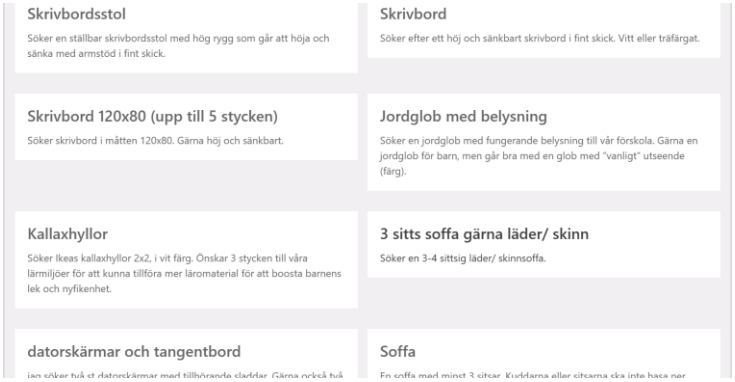

Arbetsmarknad

Ett av den nuvarande Möbelcirkelns huvuduppdrag är att erbjuda olika typer av arbetsmarknadsinsatser för de som är i behov av detta. Det kan gälla såväl ungdomar som äldre personer, kvinnor och män. Avseende behoven hos de som arbetsträna varierar de avsevärt; från att behöva stor anpassning av arbetsmiljön, tempot och uppgifterna till att ligga mycket nära en vanlig arbetstagare. Avseende volymer ser behovet av antal platser för arbetsträning ser ut att öka, och kan beroende på politiska beslut som tas under 2026 vara kraftigt ökande.

När det gäller införandet av aktivitetskravet så är den senaste uppskattningen 350 tillkommande deltagare[22]. Enligt Möbelcirkeln har de länge arbetat med denna fråga och har bland annat identifierat att Möbelcirkelns verksamhet, med utveckling av vissa delar, har potential att kunna ta emot ett större antal av dessa tillkommande deltagare. Finansieringen kommer ske via de generella statsbidragen.

Det finns genomgående bland de verksamheter som intervjuats inom Jönköpings kommun ett stort engagemang för den sociala nyttan, likväl som att detta ingår i kommunens mål och ansvarsområde. Det är därför viktigt att utvecklingen av en mer optimerad möbelverksamhet inom kommunen även fortsatt ger möjligheter till arbetsträning och samverkan mellan olika enheter. RISE ser inget som hindrar att en utvecklad möbelverksamhet kan ge utökade möjligheter att skapa fler arbetsplatser, och ökad möjlighet till arbetsträning. Det är viktigt att möjligheten till mer ”skyddade” arbetsplatser bevaras med exempelvis en lägre arbetstakt för de individer som behöver det, sett till att den långsiktiga hållbarheten ska gynnas.

[22] Rickard Boson/Anne-lene Henning, januari, 2026

6. Analys

Förutsättningar för att maximera den cirkulära ekonomin

I nedan SWOT-analys identifieras styrkor, svagheter, risker och möjligheter avseende Jönköpings kommuns förutsättningar för att utnyttja fördelarna med en mer cirkulär möbelverksamhet. Den utgår från principerna för värdeskapande med fokus på återbruk och reparation som verktyg, och med fokus på att skapa ökat värde för medarbetare och kommuninvånare inklusive social, ekonomisk och miljömässig nytta.

SWOT

Styrkor

- Politisk vilja till utökade cirkulära flöden
- Erfarenhet från olika slags cirkulär möbelhantering, främst återanvändning och reparationer
- Stort engagemang för återbruk och cirkulära flöden av möbler hos en palett av aktörer och behovsägare
- Utarbetade kommunikationskanaler och mötesforum (Cirkulära Jönköping, Förstudie Cirkulära möbelflödens styrgrupp)
- Möbler som hanteras på plats skapar inga utsläpp genom transporter
- Redan etablerade interna flöden för service, logistik och fastighetsnära arbete inom Verksamhetsservice, vilket ger goda förutsättningar att integrera möbelhantering utan att bygga parallella strukturer.
- Närhet till verksamheterna (förskolor, skolor, äldreomsorg m.fl.) ger god förståelse för faktiska behov, användningsmönster och kvalitetskrav.
- Praktisk erfarenhet av både planerade och mer reaktiva arbetssätt, vilket ger realistisk grund för förflyttning mot mer proaktiva flöden.
- Möjlighet att kombinera cirkulära mål med tydliga nyttor för kärnverksamheten (snabbare leveranser, färre akuta inköp, bättre framförhållning).
- Pågående dialoger och samverkan med stora behovsägare tex utbildningsförvaltningen (UBF) skapar goda förutsättningar för volym, testbäddar och tidig effekt.

- Förutsättningar att koppla möbelcirkularitet till kommunens övergripande mål för hållbarhet, ekonomi och resurseffektivitet.
- Verksamheten är intern och icke-kommersiell, vilket möjliggör långsiktiga prioriteringar baserade på samhällsnytta snarare än kortsiktig lönsamhet.
- Möjlighet att samla data över tid (volymer, skick, kostnader, klimatnytta) och använda detta som styrmedel i fortsatt utveckling.

Svagheter

- Stora inköp av nya möbler
- Oklart hur det totala existerande möbelbeståndet ser ut (ålder, skick, var de finns etc.)
- Spretigt bestånd av existerande möbler som finns tillgängligt på den interna marknadsplatsen för möbler (en mängd varianter/utföranden av varje funktionstyp och även samma moddell av en stol kan ha en rad olika färger på tyg, karm osv)
- Låg grad av enhetlighet i nyanskaffning av möbler
- Dålig kvalitet på delar av existerande bestånd
- Fortsatta inköp av möbler med för låg kvalitet (ie går sönder, går ej att laga, behöver kasseras i förtid)
- Prioriteringsordning för möbelinköp finns men är inte styrande (dvs internt återbruk prioriteras inte tillräckligt tydligt)
- Inget tydligt belöningssystem för hållbara/cirkulära valval
- Stora toppar i efterfrågan (och därmed arbetsbelastning) vid vissa punkter ex augusti / januari
- Personberoende arbetssätt, där kunskap och flöden inte är full ut dokumenterade eller standardiserade.
- Stor grad av ”handpåläggning” och specialhantering av återbruk
- Möbler renoveras med ej lämpliga tekniker eller material
- Gränssnitt mellan roller, ansvar och mandat i nuvarande struktur för cirkulär möbelhantering matchar ej tillväxtmöjligheterna

Risker

- Standardiseringar och mer styrning av inköp av möbler kan möta motstånd hos inredningsansvariga
- Att inte tillräcklig kommunikation (mjuk dimension – inspiration, motivation, engagemang, goda exempel, positiv förstärkning)
- Att inte tillräcklig styrning sker uppifrån (hård dimension: krav, riktlinjer)
- Att styrning och riktlinjer införs snabbare än verksamhetens praktiska kapacitet och utbud av attraktiva cirkulerade möbler hinner byggas upp (resultatet blir missnöjda kunder då tillräckligt utbud ej kan erbjudas)
- Oklarheter kring ansvarsfördelning mellan verksamhetsansvar och handledaransvar i samarbetet med arbetsmarknadsenheten (AMA) kan begränsa möjligheten att erbjuda platser.
- Bristande långsiktig finansiering eller otydligt ägarskap kan försvåra etablering och skalning av verksamheten.

Möjligheter

- Ett samlat verksamhetsansvar hos Verksamhetsservice (Tekniska kontoret) möjliggör bättre planering och optimering av möbelflödet
- Möjlighet att använda volymökning som hävstång för att successivt öka både fasta anställningar och platser för arbetsträning
- Intern inredare med cirkulärt driv och motivation kan skapa fler attraktiva miljöer med cirkulerade möbler
- Tydlig styrning av möbler optimerar värdebevarandet (rätt möbel med rätt funktion på rätt plats)
- Ny digital plattform som är mer lättanvänd, har ett bättre utbud, mer rättvisande bilder och bättre förutsättningar för att dokumentera och kommunicera skick på möbler som ska cirkuleras.
- Förbättrad utställningsyta som utbildar och inspirerar till cirkulär möblering och internt återbruk
- Total inventering av kommunens bestånd frigör lagringsplats och minskar behoven av nyinköp

- Integrering av befintlig möbelverksamhet (inkl. platser för arbetsträning och digital återbruksplattform) i ett gemensamt cirkulärt flöde möjliggör ökade möjligheterför effektiv möbelhantering och ökat värdebevarande
- Hantering av större möbelflöden möjliggör;
    - Att skapa fler fasta anställningar
    - Att skapa fler platser för arbetsträning / integration
    - Inköp av lämpliga maskiner och verktyg
    - Större miljönytta (besparingar av CO2e och vatten)
    - Lägre kostnader för nyinköp
    - Nöjdare kunder (lägre priser, snabbare leveranser)

7. Förslag till genomförande

För att bidra till Jönköpings kommuns hållbarhetsmål och maximera kommunens värdeskapande och värdebevarande avseende möbler behövs en effektiv styrning, god kommunikation, tydliga riktlinjer samt en kultur som stödjer och motiverar ökat cirkulärt möbelbruk. En viktig underliggande del av detta arbete handlar om planering, framförhållning, styrning och logistik. Att gå från ett reaktivt arbete till ett strategiskt och systematiskt arbete där man planerar i förväg och förbereder för behov som kan uppstå långt senare, gör att man bättre kan tillfredsställa kundernas behov att utnyttja resurserna på bästa sätt.

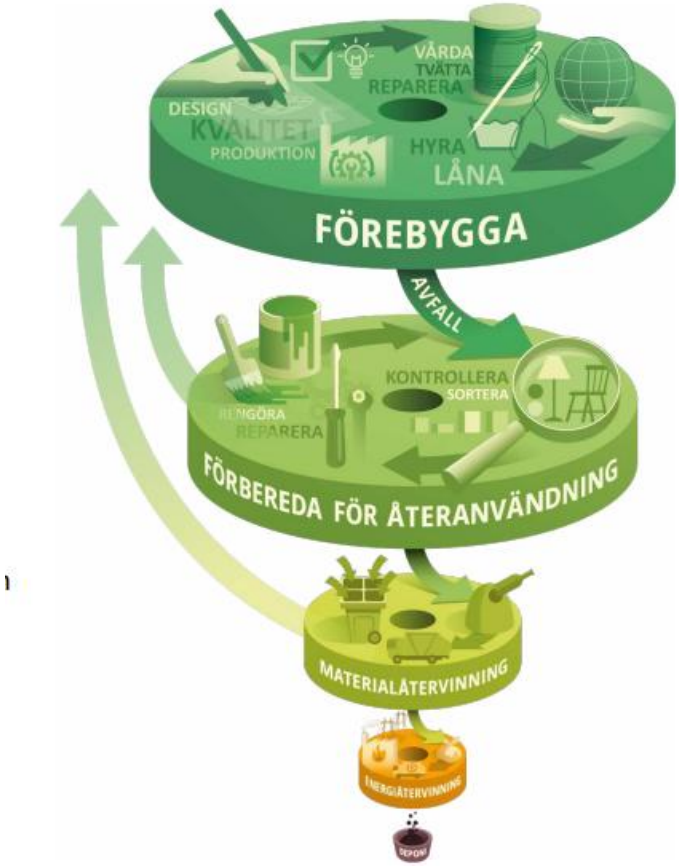

Illustration: Studio Flygar / Förstudie Österunds kommun

Genom att det nya arbetssättet kräver hög grad av planering, större volymer och en mycket noggrann styrning av resurserna - finner RISE att en mer centraliserad möbelverksamhet med en tydligt definierat ansvar skulle vara ett effektivt verktyg för att nå dessa mål.

Genom att skapa en ny central funktion eller ”Möbelenhet” som ges resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, möjliggörs att volymerna och kvaliteten ökas, och att potentiellt fler ”sociala” arbetsplatser säkerställas. Den centrala möbelenheten

rekommenderas bli ett nav i verksamheten och vara mottagare för alla inkommande möbelbeställningar, tillika bör de få ansvar för att styra vilka möbler som är lämpliga för olika typer av miljöer och brukare. Den nya Möbelenheten föreslås få resurser och befogenheter för att kunna hantera större flöden av möbler samt utföra mer avancerade åtgärder. Den nya enheten rekommenderas ligga inom Verksamhetsservice på Tekniska kontoret. Enheten bör planera för att möjliggöra lämpliga arbetsplatser (arbetsträning) som löpande kan nyttjas av Arbetsmarknadsenheten. Dessa platser skall röra områden som i dag utförs av Möbelcirkeln exempelvis möbeltranporter, in/utlämning av möbler, uppfräschning men får gärna utvecklas med nya lämpliga uppgifter. Syftet bör vara att möjliggöra att skapa fler sociala arbetstillfällen än idag. Det är viktigt att notera att all arbetsträning inte matchar behoven hos en effektiv möbelverksamhet, och att arbetsmarknadsenheten bör ges förutsättningar för att kunna erbjuda tränings och utbildningsinsatser i tillräcklig utsträckning. (dessa insatser ligger utanför omfattningen av denna rapport)

Det bör ingå i verksamhetens mål att öka de existerande flödena av cirkulerade möbler, och minska antalet möbler som slängs i onödan – detta är givetvis ett delat ansvar med förvaltningar och bolag. Mål och mätning bör förslagsvis samordnas med enheten för analys och hållbarhet.

Kommunen bör förbereda sig på att det kan ta tid innan möbler i det i dagsläget spretiga utbudet är mer harmoniserade, men genom ökad styrning av rätt produkt till rätt kund kan ökad nytta börja uppnås relativt omgående till rimlig kostnad. Denna nytta kommer sedan att öka gradvis under ett antal år. Att jobba med designprogram och riktlinjer för inköp och upphandling samtidigt som kapaciteten för möbelrenovering utvecklas gör arbetet enklare efterhand. Goda IT-verktyg, god lagerkapacitet, kompetens inom inredning, och systematisk inventering är andra byggstenar.

Viktiga faktorer för att lyckas i genomförandet

- Tydlig styrning och mandat
- Säkrade resurser
- Kunskapshöjning, goda exempel och inspiration
- Intern samverkan och ändrade arbetssätt
- Kartläggning & prioriteringar, inklusive inventering
- Stöd och kompetens i upphandlingsprocessen

- Visa och tydliggör effekter och utfall med cirkulär upphandling.
- Samverkan mellan olika aktörer
- Dialog med behovsägare

Motivation och målsättning

Jönköpings kommuns har satt mål om att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser (CO2e) med hälften till 2030 och med 10% varje år. Av de cirka 44 000 ton koldioxid (CO2e) som kommunen släppte ut 2024 kom ungefär 10% från inköp av möbler (8% enligt upphandlingsavdelningens spendverktyg + utöver detta CO2 från inköp utanför ramavtal)

Rimligen bör även inköpen av möbler följa samma utsläppskrav och en minskning om 50% till 2030 är en ambitiös men ändå rimlig målsättning. En cirkulär möbelverksamhet har goda förutsättningar att nå dessa mål om man sätter upp en lämplig organisation, parad med lämpliga styrmedel.

Överslagsberäkningar gjorda av RISE visar att Jönköpings kommun kan spara avsevärda summor pengar för kommunen samtidigt som man bidrar till såväl miljö som socialt ansvarstagande.

Potentiellt skulle Jönköpings kommun kunna undvika värdeförluster om flera miljoner kronor per år genom en utökad cirkulär möbelverksamhet om man antar att samma förutsättningar gäller i Jönköpings kommun som i den förstudie som tagits fram av Göteborgs stad[23]. Även RISE beräkningar på siffror från Jönköpings kommuns återbruk Möbelcirkeln visar på förbättrings och utvecklingspotential i miljonklassen avseende cirkulärt värdeskapande (ökat värde genom högre volym samt bättre skick på möbler)[24].

[23] Uppskattningar från Göteborgs förstudie bilaga TaGe 2030 – baserad på data från från Avfall Sverige, Göteborgs stad mfl.
[24] Beräkningar och estimat gjorda av Carolina Lejoncor, RISE på underlag från Arno Willemse, Möbelcirkeln

8. Slutsats

Denna förstudie drar slutsatsen att Jönköpings kommun har goda förutsättningar att skapa ytterligare miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att vidareutveckla sin möbelhantering och öka återbruket av möbler. Viktiga delar i dessa förutsättningar är bland annat ett stort engagemang bland politik, förvaltning och verksamheter, kompetent personal och teknisk kunskap. Det finns även ett tydligt ansvarstagande inom Verksamhetsservice att ta den operativa rollen framåt.

En viktig del av arbetet med cirkulärt värdeskapande handlar om planering, och framförhållning. Att gå från ett till viss del reaktivt arbete till ett mycket strategiskt och systematiskt arbete gör att man kan utnyttja resurserna på bästa sätt både på kort och lång sikt, vilket skapar högsta möjliga värde över livscykeln.

För att säkerställa att potentialen avseende värdeskapande nås behöver en tydligare styrning samt ökad genomförandekapacitet skapas. Detta föreslås möjliggöras genom en centralt placerad möbelenhet som får mandat och ansvar att tydligare styra och optimera resurserna. Enheten behöver stödjas av tydlig kommunikation från såväl central ledning, som upphandling och verksamhetsansvariga. Man behöver även säkerställa lokaler, logistikmöjligheter och rätt kompetenser.

En utökad cirkulär möbelverksamhet kommer att ge mätbara fördelar såväl resurs- och miljömässigt som ekonomiskt, och kan även ge utökade möjligheter för social nytta genom arbetsträning. Det är viktigt att ge utrymme såväl för social utveckling, som för ökad professionalisering varför detta bör göras med respekt för båda dessa spår.

Sammantaget bedömer RISE på bas av denna förstudie att Jönköpings kommun har goda förutsättningar att skapa ytterligare miljömässig, social och ekonomisk nytta genom ett strategiskt och metodiskt arbete med cirkulära möbelkedjor.

Bilaga I

Förslag till Handlingsplan

1. **Fastslå en central funktion med samlat ansvar för kommunens möbelhantering**. Målet är att den centrala funktionen på sikt ansvarar för hantering av möbler inom kommunens verksamheter från planering till hantering, logistik och utförande. Detta inkluderar hela kedjan från införskaffning till avveckling
    a. Den centrala funktionen ska placeras under Verksamhetsservice på Tekniska kontoret.
    b. Funktionen behöver ges tillräckliga förutsättningar och befogenheter för att hantera planerad verksamhet, såsom lokaler, personal och maskinell utrustning. Det är viktigt att såväl tillräckliga lagerlokaler som verkstadslokaler säkerställs.
    c. Inom den centrala möbelenheten definiera nyckelfunktioner (roller) med ansvarsområden och tydliga leveranser per ansvarsområde inom den centrala möbelenheten samt primära samverkanspartners, i synnerhet Arbetsmarknadsavdelningen, Upphandlingsavdelningen, Utbildnings-förvaltningen, Analys & Hållbarhetsavdelningen.
        i. Möbelenheten: Beställer, hanterar och ansvarar för möbelsortiment och service. Tillhandahåller platser för arbetsträning. Kommunikation.
        ii. Arbetsmarknadsavdelningen (AMA): Utnyttjar platser för arbetsträning. Tillhandahåller arbets-/handledare. Ansvarar för utförande av uppgifter som avtalas med Möbelenheten tex rörande lager, transporter eller demontering.
        iii. Upphandlingsavdelningen: Överser rutiner och riktlinjer för upphandling: Stöttar och styr mot cirkularitet. Bidrar till kommunikation.
        iv. Förvaltningarna: Ansvarar för att utse kontaktperson och vid behov lokalplanerare som samverkar med Möbelenheten för att säkerställa god långsiktig möbelförsörjning och hantering
        v. Analys och Hållbarhetsavdelningen: Bistår med underlag och statistik för miljöprestanda. Rapporterar i miljöredovisning. Bidrar till kommunikation och utbildning.
        vi. Kommunikationsavdelningen: Säkerställer effektiv och ändamålsenlig kommunikation. Viktig del för att höja attraktivitet och kommunicera ut ny organisation och nya rutiner.

2. **Säkerställa en kommunövergripande Möbelstrategi för införskaffning samt upphandling av möbler för att prioritera långsiktigt värdeskapande och värdebevarande**
    a. Gå igenom existerande riktlinje för inköp/upphandling
    b. Fastställa vilka livsförlängande åtgärder för möbler som kommunen själva ska hantera och vad som ska upphandlas.
    c. Utföra nödvändiga justeringar, exempelvis hänvisning till design & inredningsprogram med förslaget om grundsortiment samt komplementära produkter
        i. För ytterligare styrning kan nivåer för hur stor andel komplementära produkter man får köpa in sättas
    d. Anta i tillämpligt forum
    e. Eventuellt: Se över vilka som har beställar-behörighet
    f. Tillgängliggöra riktlinje och kommunicera ut nya erbjudanden
        i. Intranät, mail, enhetsmöten
        ii. Genomföra utbildning av alla chefer med budgetansvar om fördelar med cirkulär anskaffning av möbler
        iii. Inspirera och motivera till förändring; ex utställning i Stadshuset, studiebesök i miljöer som renoverats, mailutskick med bilder, intranät, delmoment i grundläggande miljöutbildningar
    g. Ta fram KPI och löpande följa upp tillämpningen

3. **Säkerställa lämpliga kanaler och marknadsplats för möbler**
    a. **En enhetlig, stabil och användarvänlig digital marknadsplats** (IT-plattform) för införskaffning och avyttring av möbler
        i. Enas om vilket system som bäst uppfyller kraven och ska användas framåt
            1. Verktyget ska på bästa sätt fylla behoven hos nödvändiga intressenter (avyttrare, införskaffare, ”producenter” (Möbelenheten och ev. andra interna aktörer som reparerar möbler), möbelplanerare etc)
            2. Måste exempelvis vara användarvänlig, rättssäker, mobil-kompatibel, tillhandahålla statistik, möjliggöra inventering, möjliggöra dokumentering och kommunikation av skick samt basinformation.
    b. Fysisk möjlighet till exponering av möbler / showroom
        i. Möbler exponeras för kund per möbelkategori (på/vid lager)
            1. Möbelansvarig godkänner vad som hämtas från den större utställningen / lagret för att optimera nyttjandegrad och värde

2. Separat rum för mindre och enstaka möbler som kan hämtas direkt av användare

ii. Möbler exponeras som färdiga rumsmiljöer i Stadshuset eller på annan lämplig plats ur inspirations och kommunikationsperspektiv

4. **Ta fram ett design & inredningsprogram med förslag på grund-sortiment samt komplementära produkter**
    a. Sätta ihop en beslutsgrupp med design, möbel, verksamhets- och inköpskunskap.
    b. Kriterier behöver stödja långsiktig hållbarhet
        i. Social & miljömässig hållbarhet i produktion ska premieras, fossilt baserade plaster undvikas etc.
        ii. Hållbar design ska premieras; ie material och utformning som är långsiktigt hållbar, produkter som är enkla att demontera för reparation, som har utbytbara delar/beklädnad, tillgång till reservdelar, mm
        iii. Grundsortimentet skall vara attraktivt och väl utformat, med ett färre antal funktionella och högklassiga möbler. Målet är att inom ett par år ha ett mer samlat utbud som möjliggör högre kostnadseffektivitet tillika miljönytta. Detta möjliggör även ökad kundnytta genom snabbare leveranser.
        iv. Komplementära produkter kan införskaffas i begränsad omfattning för att ge möjliggöra verksamhetsanpassning
        v. I ovan behöver beaktas att det finns begränsningar i vilka krav som kan ställas vid upphandling men att sortimentet så långt som möjligt behöver enas

5. **Fastställa ett enhetligt system/gradering för bedömning av möbelskick**
    a. Utvärdera och enas om graderingssystem utifrån behov och möjligheter
    b. Skapa en skriftlig instruktion/rutin
    c. Säkerställa utbildning. Förslagsvis kalibreras detta en gång per år mellan de som utför bedömningen av möbler.

6. **Utföra inventering och klassificering av möbler.** I detta skall ingå till exempel typ (stol för klassrum, skrivbord, taklampa), leverantör/märke, samt klassificering av skick enligt beslutad skala för gradering. Inventeringen kan ske antingen löpande när möbler hämtas in till centralt lager, eller vid särskilda insatser.
    a. Ta fram en rutin för möbelhantering enligt klassificeringen

b. Utföra inventering på plats och tidsintervall efter vad som bedöms som mest effektivt för organisationen, och som bidrar till nytta – inte inventera om möbler sedan ställs tillbaka utan åtgärd, utan för att de skall hanteras – tex omförflyttas till ny användare eller renoveras.

7. **Löpande återrapportering, resultatuppföljning och verksamhetsutveckling**
   Möbelenheten säkerställer att alla objekt registreras, tillika att data registreras för vidare beräkningar av exempelvis miljödata. Det är att föredra att CO2e data faller ut automatiskt ur systemet, i annat fall att lämna underlag för vidare beräkning till Analys & Hållbarhetsavdelningen. Beroende på omfattning av möbler som hanteras kan registrering även ske vid utlämning till kund.

Not: Flera av ovanstående delar behöver pågå samtidigt. En nyckelfaktor till att få till fungerande och effektiva cirkulära möbelflöden i kommunen är att säkra att det interna möbelbeståndet lämpar sig för ett cirkulärt system. Därför är rekommendationen att prioritera punkter som leder till ett mer harmoniserat och långsiktigt hållbart utbud av kommunens bestånd av möbler så snart punkterna relaterat till central organisation är genomförda. Att säkerställa ett enhetligt IT-system bör också prioriteras för att säkerställa klassificering och inventering av existerande bestånd. Vid stort inflöde kan möbler dock behöva registreras när de lämnar lagret, och inte vid ankomst – detta förutsätter dock att möbelansvarig chef eller inredningsansvarig har god kännedom om utbudet, annars behöver en mer noggrann digital förteckning finnas.

Bilaga II

– Exempel på del av instruktion/process för inköp, renovering, avyttring.

Vägledning för hantering av införskaffningsbehov

Beroende på volym, skick och andra kriterier ska olika processflöden följas - nedan finns ett exempel på hur en process kan delas upp beroende på volym och geografisk placering av objekten. Likaså skick spelar in.

Volym/Plats	Lokalt	Centralt	Externt
Enstaka	Förfrågan/beställning via VM, VM utför klass C-D	Beställning via CM, CM utför	Undviks, endast för specialfall
Mellan	Förfrågan/beställning via VM, VM utför – endast klass C annars till CM	Beställning via CM klass C och D, CM utför	Beställning via CM, CM upphandlar om de ej kan hantera volymen själva
Hög	Förfrågan via CM Endast existerande skick/minimala justeringar (Klass C+)	Beställning via CM klass C och D, CM utför	Beställning via CM, CM upphandlar

Bilaga III

Digitala plattformar för cirkulär flödeshantering

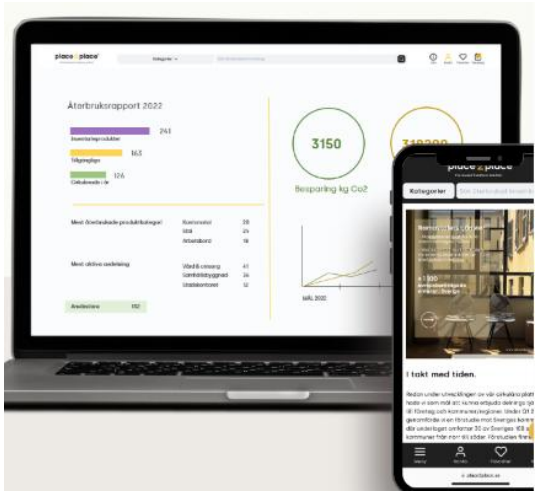

Bild: https://place2place.se

Bild: myloc.se/sv/start

Det finns sju leverantörer av digitala plattformar anslutna till Addas ramavtal (Loopfront AB, Myloc AB, off2off, Place2Place AB, Refurnish the World AB, Rumbla AB, Sajkla AB)[25] samt ett antal andra leverantörer såsom CC-build och Palats.

Palats plattform för cirkulär flödeshantering

Möbelcirkeln använde tidigare Sajkla men har under 2025 gått över till Palats, och tecknat ett 3-årigt avtal.

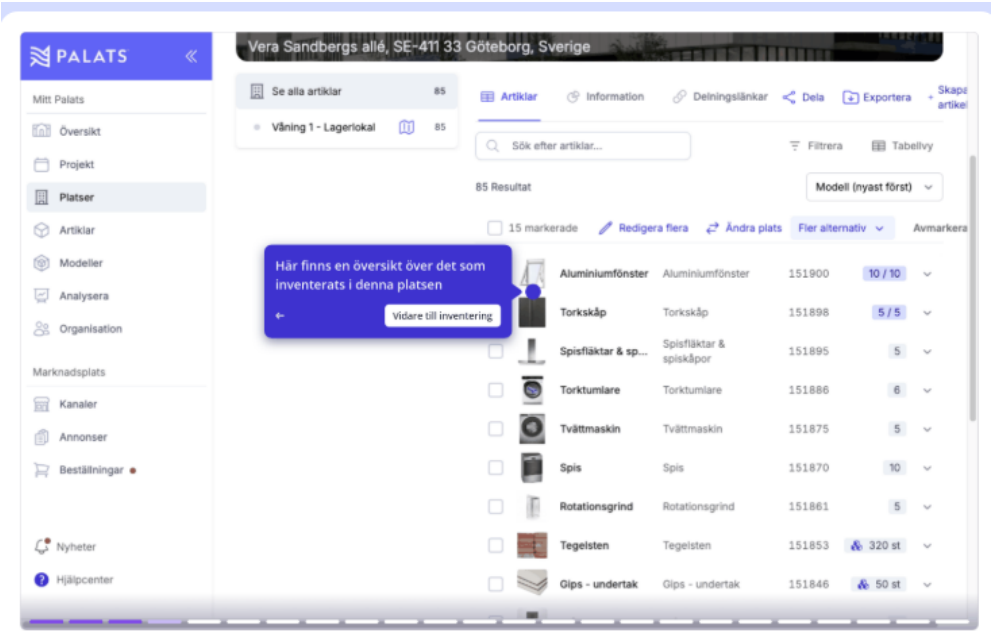

[25] Adda, hemsida 29 januari 2025, Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 D IT-plattform

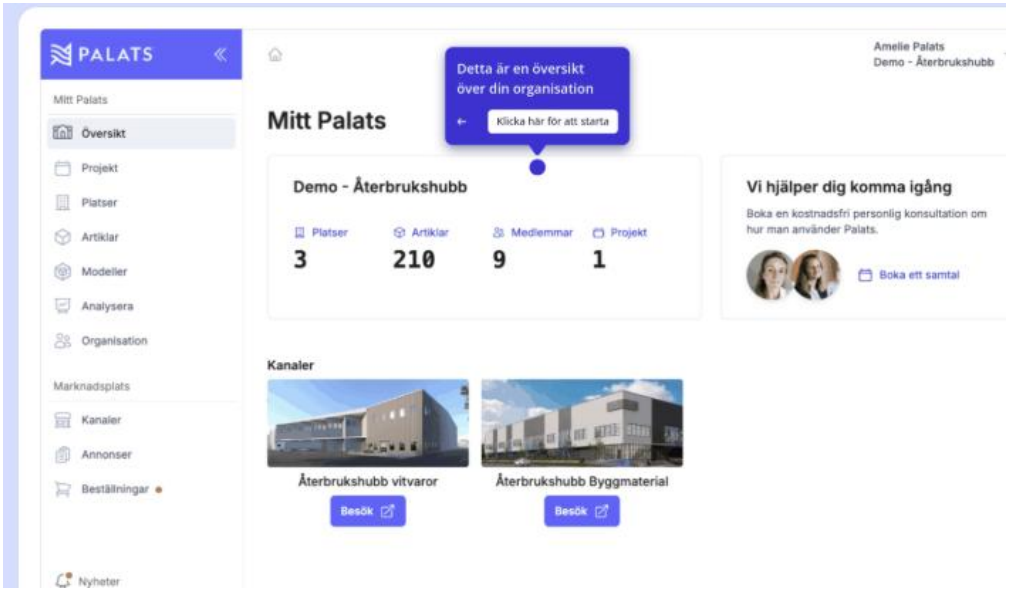

CC-Build plattform för cirkulär flödeshantering

Plattform upphandlad av Jönköpings kommun för hantering av byggmaterial

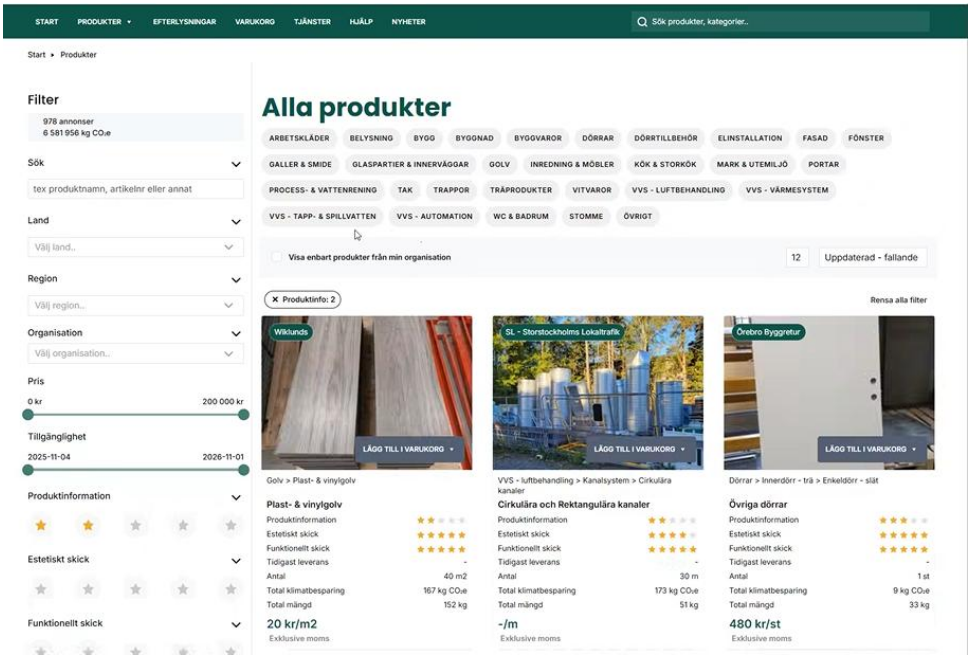

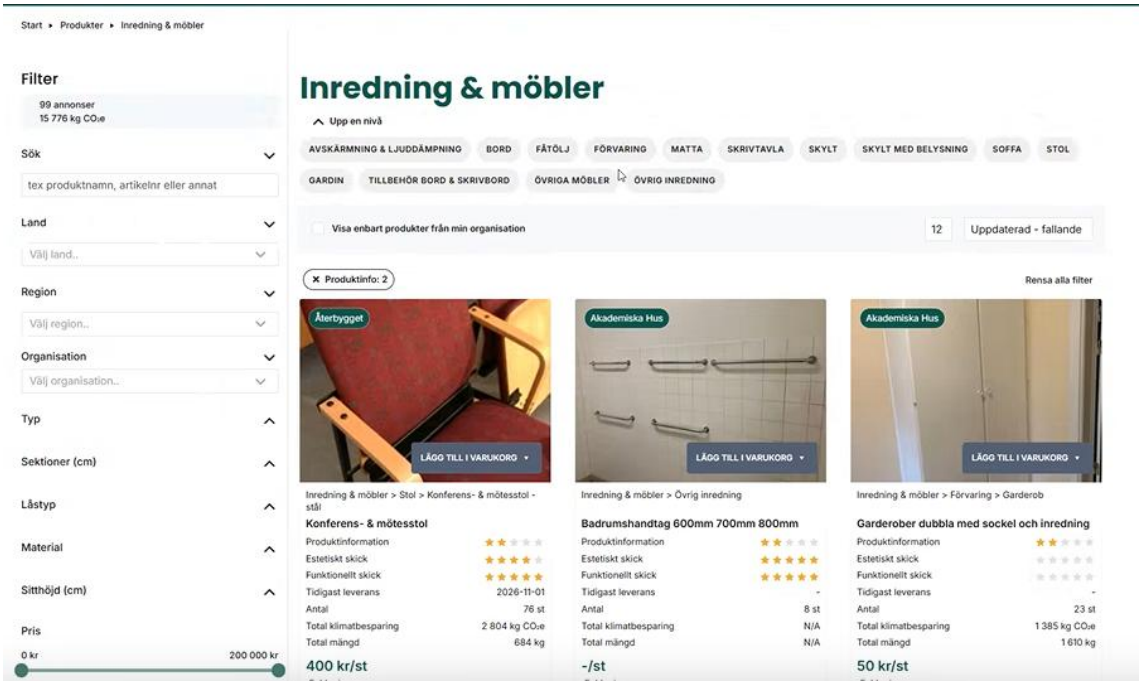

Man kan jobba i inloggat eller utloggat läge

Man kan söka internt / endast egna organisationen eller en specifik aktör tex Mölndals fastighets AB, eller på hela Sverige.

Man kan inventera med deras app & publicera direkt, kan man även mappa med QR-koder

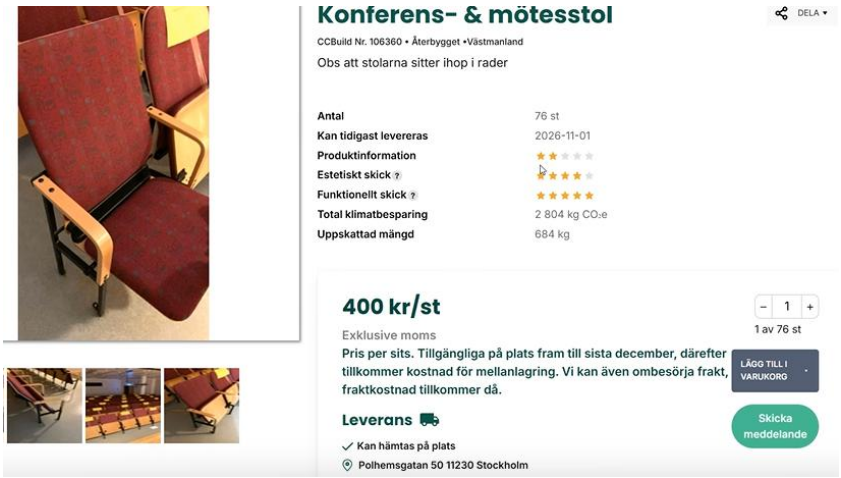

Kommentarer: Man kan sortera, på pris, funktionellt skick, estetiskt skick, kan fylla i när det kan levereras/ är tillgängligt. Man kan jobba flödesorienterat eller platsbaserat.

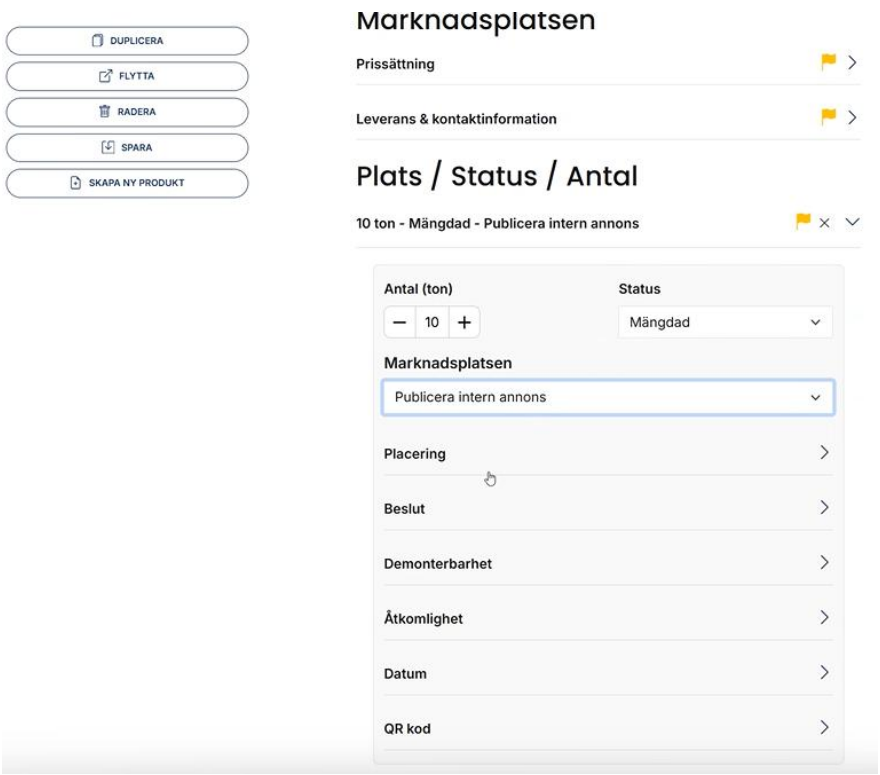

Miljödata i CC-build - presenteras i kilo/CO2e besparing.

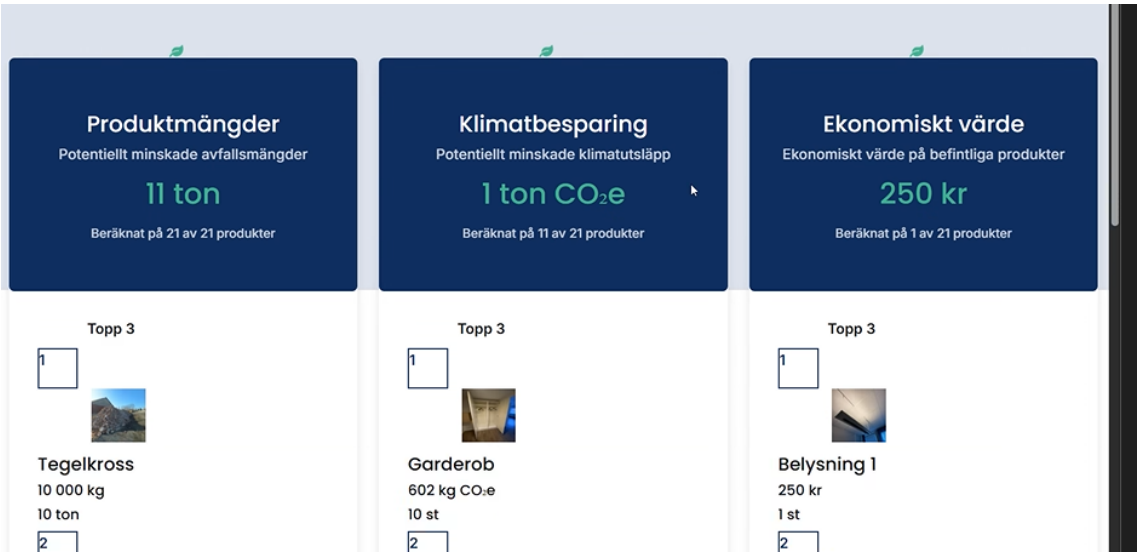

Bilaga IV

System och kriterier för skickbedömning av möbler

CC Build[26]

- Bedömning enligt **två kategorier, estetsisk och funktionellt skick**,
- Bedömning på en skala på 1 till 5 stjärnor där 5 är bästa betyg.
- Klassificeringarna är formulerade på ett sätt om indikerar att det ligger på införskaffaren att åtgärda eventuella defekter och att inga åtgärder har vidtagits.
- Fördel: Det är möjligt vid en inventering att göra det tydligt i vilken storleksskala eventuella åtgärder befinner sig.
- **Fördel:** Det blir tydligt för en införsaffare vilken typ av defekter en möbel har.
- **Nackdel:** Om avsändaren är en central möbelverksamhet inom kommunen sänder klassificeringen signalen att verksamheten inte har åtgärdat eventuella defekter.

Figur: Bild av CC-builds meny för klassificering

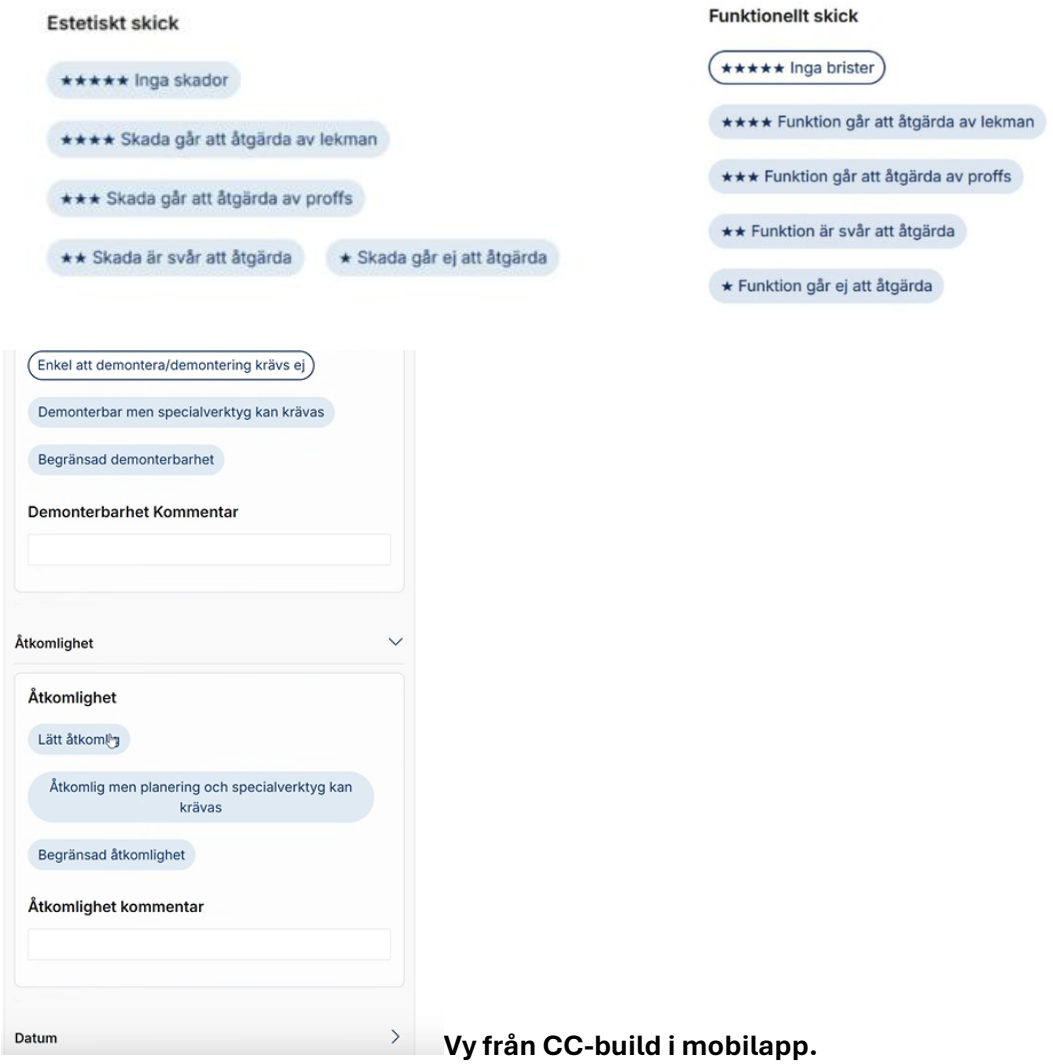

Vy från CC-build i mobilapp.

[26] https://ccbuild.se/

Palats[27]

- Bedömning enligt skalan A-D där A representerar nyskick.
- Klassificeringarna är formulerad på ett sätt som låser in typen av skador vilket gör att det kan blir svårt att avgöra hur en produkt som t.ex. saknar delar ska klassificeras.
- Klassificeringarna är formulerade på ett sätt om indikerar att det ligger på införskaffaren att åtgärda eventuella defekter och att inga åtgärder har vidtagits.
- **Fördel:** Enkel
- **Nackdelar:** 1. Oflexibel. 2. Om avsändaren är en central möbelverksamhet inom kommunen sänder klassificeringen signalen att verksamheten inte har åtgärdat eventuella defekter.

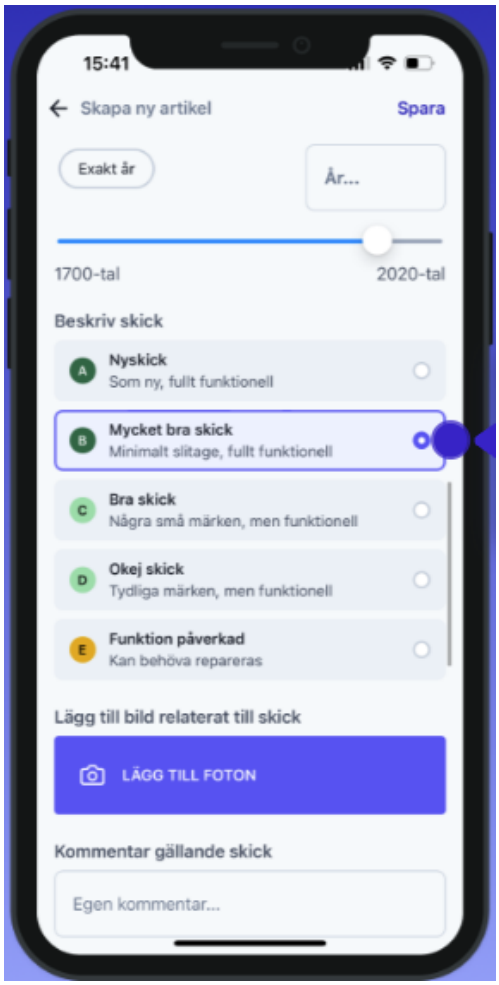

[27] https://www.palats.io/sv-se/

Sajkla[28]

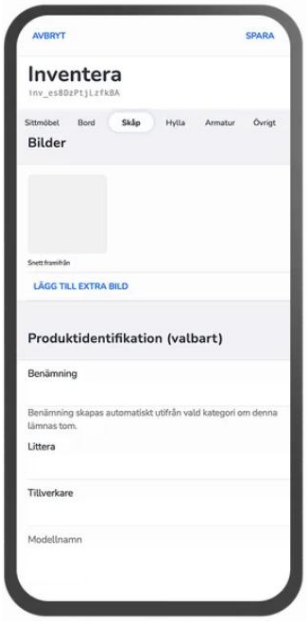

En klassificering utgår från den information som är inhämtad vid inventering och är synlig i möbelbiblioteket. Bedömningen görs utifrån återbrukbarhet, vilket betyder om produkten går att ta isär och om dess delar kan rekonditioneras. Bedömningen görs utifrån:

- A – Hela möbeln är lätt att demontera och lämplig för rekonditionering.
- B – Möbeln är delvis svår att demontera. Delar av produkten inte lämplig för rekonditionering
- C – Möbeln går inte att demontera. Använd i befintligt skick.

https://sajkla.se/plattform/hjalpcenter/kom-igang/inventering/

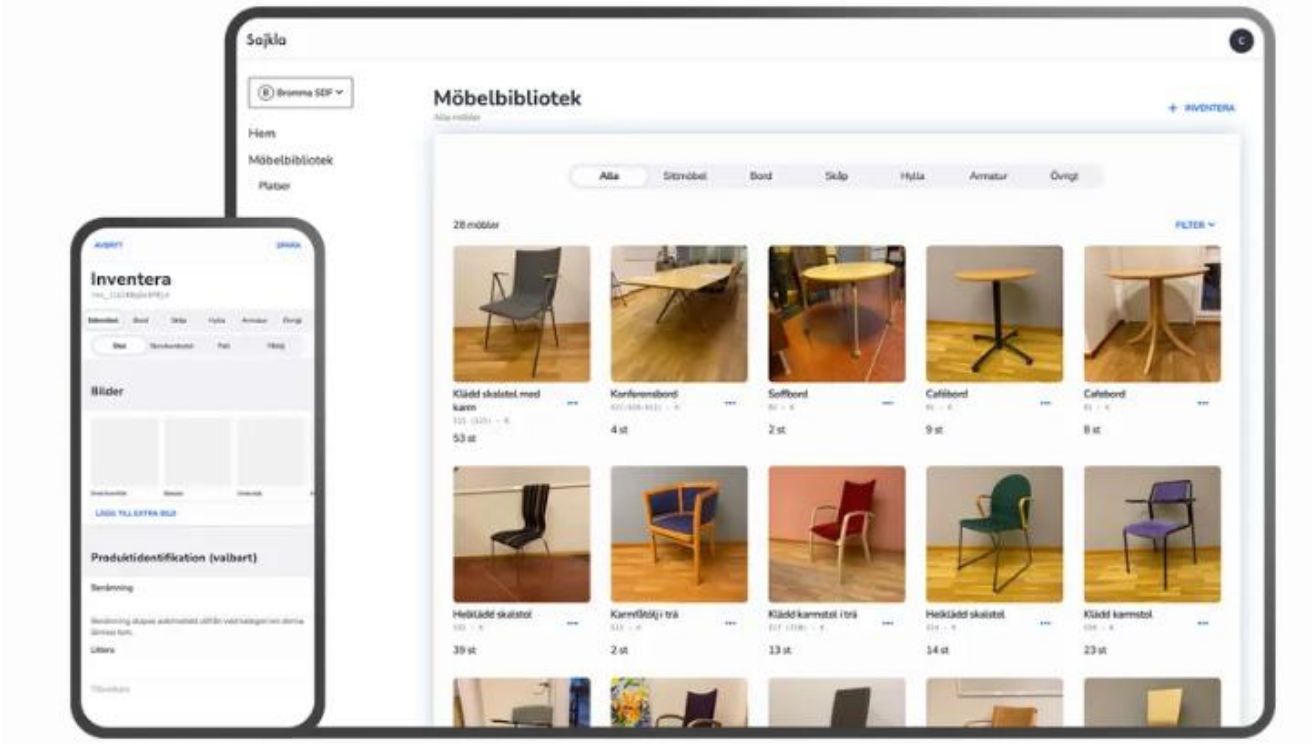

[28] https://sajkla.se/

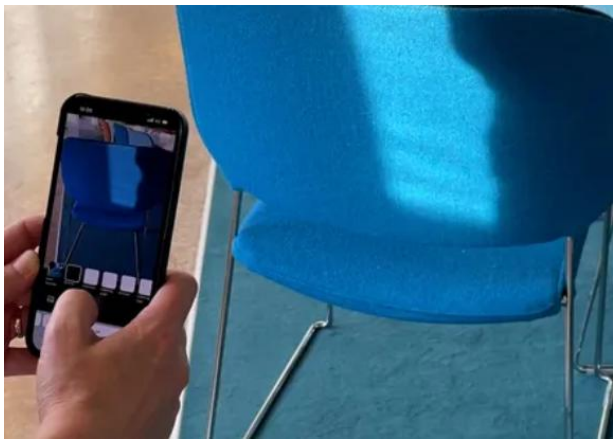

Källa: sajkla.se/plattform/inventering/kom-igang-att-inventera/

RISE rekommendation om kriterier för gradering av skick

Att ha tydliga och lättanvända kriterier för skick på plats är en viktig förutsättning för att få till en effektiv hantering och ett effektivt flöde av återbrukade möbler. Inom kommunen kommer det att finnas två viktiga användningsområden för dessa kriterier till två olika målgrupper – dels den som ska hantera och förmedla möblerna, dels den som ska anända dem. De två områden blir därmed: 1. Att kommunicera skick efter en bedömning av en möbel inför vidare hantering såsom uppfräschning och reparation, samt 2. att kommunicera skick på en möbel som ska förmedlas till nya användare.

Rekommendationen är därmed att arbeta med två uppsättningar kriterier - en som kommunicerar rekommenderade åtgärder och en som kommunicerar skicket på möbler som finns tillgängliga för kunder/användare att avropa.

Förslag till skala för gradering av möbler inför intern hantering (dvs av den centrala möbelenheten eller motsvarande)

Detta är ett utkast på mer avancerat/fingradigt system tex för sortering och hantering exempelvis vad som kan gå direkt vidare till kund, och vad som behöver rekonditioneras, och hur. Det kan också ge bra statistik för verksmahetsutveckling och optimering av flöden. Därefter kan systemet eventuellt förenklas för snabbare hantering kan 3-4 klasser räcka när man vet mer om kommunens flöden.

i. 1/A – kan omsättas i befintligt skick, klass A (nyskick)
ii. 1/B – kan omsättas i befintligt skick, klass B (visst begagnat skick)
iii. 2/C – behöver åtgärdas, demonterbar (lättare åtgärder)
iv. 2/D - behöver åtgärdas, demonterbar (större åtgärder)
v. 3/D – behöver åtgärdas, delvis svår att demontera. Delar av produkten inte lämplig för rekonditionering, behöver manuell bedömning

vi. 3/E – Ej demonterbar, obsolet / bör kasseras
vii. 4/A-B samt ev. C-D ej längre inom ramen för kommunens verksamhet, avyttras externt (försäljning/auktion)

Bilaga V Exempel från andra aktörers marknadsplatser för möbler

Exempel från Växjös köp & säljsajt

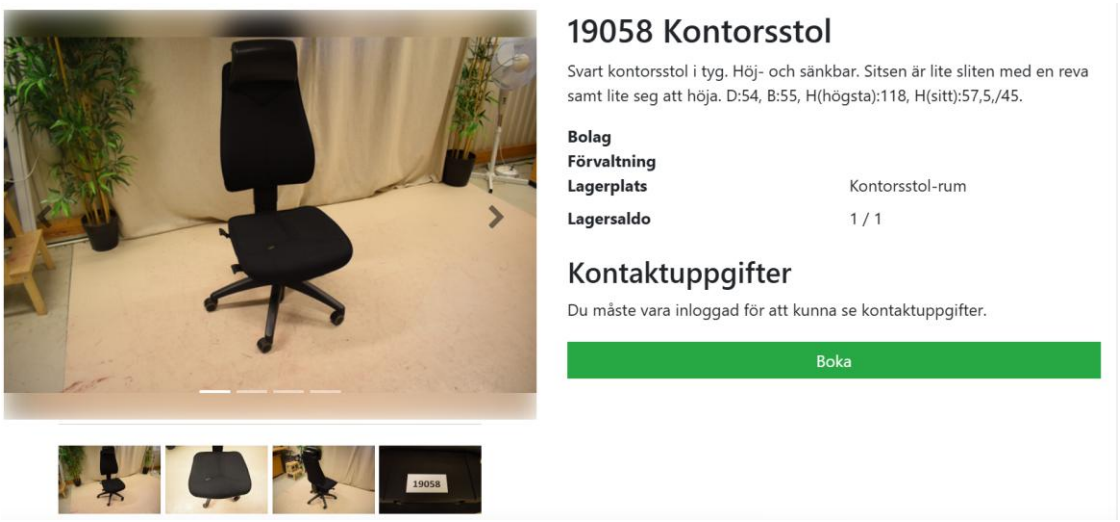

Källa: https://vaxjo.mobelcirkeln.se/

Ekonomi

Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering
Verksamhetsservice, Jönköpings kommun

1. Syfte och avgränsning

Denna bilaga beskriver de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun. Syftet är att ge en samlad bild av investeringsbehov, driftkostnader, möjliga besparingar samt ekonomiska risker.

Det är viktigt att betona att beräkningarna i detta skede är osäkra. Det har ännu inte gjorts en inventering av nuvarande möbelbestånd och vi vet därför inte hur många möbler som finns, i vilket skick de är eller hur stor andel som kan återbrukas respektive behöver renoveras. Det gör det svårt att sätta exakta siffror på framtida inköp, renoveringsbehov och resursåtgång. De volymer och kostnader som anges bygger därför på antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE**.**

Satsningen bör ses som långsiktig. Det tar tid att bygga upp en effektiv verksamhet och de ekonomiska vinsterna kommer sannolikt inte att synas fullt ut de första åren. Den allra största vinsten bedöms vara minskad klimatpåverkan genom att möbler används längre och behovet av nyinköp minskar.

2. Nulägesbeskrivning – nuvarande kostnadsbild

2.1 Årliga inköpskostnader

Möbelinköp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Total	21 317	35 318	50 888	34 897	54 996	46 608	**244 026**
Återbruk	451	1 044	1 779	951	2 049	1 821	**8 096**
Andel återbruk*	2,1%	3,0%	3,5%	2,7%	3,7%	3,9%	**3,3%**

*Gäller upphandlat återbruk - till detta kan komma återbruk i tex Möbelcirkeln eller via vaktmästare

2.2 Identifierad ineffektivitet

I dag saknas en samlad överblick över kommunens möbelbestånd. Utan kunskap om vilka möbler som finns, vart de finns och i vilket skick de är, är det svårt att planera för återbruk på ett strukturerat sätt. Det innebär att möbler som hade kunnat användas igen riskerar att ersättas med nyinköp.

Inköp sker i stor utsträckning decentraliserat ute i verksamheterna. Det begränsar möjligheten till samordning, volymfördelar och strategiska val av likvärdiga möbler. En mer samlad inköpsfunktion skulle kunna ge ökad standardisering och därmed bättre förutsättningar för framtida återbruk.

Det saknas också i dag en professionell verkstad med rätt lokaler, utrustning och kompetens för systematisk renovering. Med rätt förutsättningar finns potential att skala upp återbruket betydligt och därmed ta tillvara större värden i befintligt möbelbestånd.

3. Föreslagen organisationsstruktur

Den cirkulära möbelenheten föreslås organiseras inom Verksamhetsservice och skall omfatta mottagning, inventering, rekonditionering, lagerhållning, intern försäljning eller omfördelning, transport samt rådgivning, design och inköp. Genom att lägga verksamheten organisatoriskt hos Verksamhetsservice kan synergier uppstå med befintliga resurser, exempelvis vaktmästeriet, vilket möjliggör effektivare samordning av transporter, hantering och inventering samt bättre utnyttjande av befintlig kompetens och erfarenhet inom materialhantering och logistik. En centraliserad organisation under Verksamhetsservice kan också ge bättre möjligheter att styra verksamheten mot hållbarhet, återbruk och kvalitet, samt att följa upp och mäta effekter både ekonomiskt och miljömässigt.

Verksamheten ska integrera sociala inslag genom samverkan med AMA och Daglig verksamhet inom Socialförvaltningen, där deltagare med olika förmågor deltar i mottagning, rekonditionering och logistik. Detta skapar meningsfulla arbetsuppgifter, stärker delaktighet och lärande, och bidrar samtidigt till kommunens sociala ansvar samt målsättningen att kombinera hållbarhet med inkludering och utveckling av medborgare och deltagare.

4. Investeringskalkyl

En hel del begagnade maskiner och verktyg har redan samlats in från olika verksamheter, men för att möjliggöra och effektivisera renovering av bordsskivor behövs en större bredbandsslip. Tillgång till en lackeringsbox är också avgörande, och om en sådan inte redan finns i den framtida lokalen innebär det en betydande investeringskostnad. Just nu undersöks möjligheten att söka bidrag för inköp av maskiner. Behovet av lackeringsmöjligheter och pallstallage har också lyfts i lokalprogrammet, och det skulle ge stor ekonomisk vinning att hyra en lokal som redan har befintlig utrustning.

Investeringskostnader (i mnkr)

Alternativ 1) Lokal med befintlig utrustning			
Typ	**Belopp, tkr**	**Avskrivningstid, år**	**Kapitalkostnad tkr/år**
Bredslip	500	10	63
Div.verktyg/maskiner	250	5	56
		Total	**119**

Alternativ 2) Lokal utan befintlig utrustning			
Typ	**Belopp, tkr**	**Avskrivningstid, år**	**Kapitalkostnad tkr/år**
Bredslip	500	10	63
Div.verktyg/maskiner	250	5	56
Pallstallage	500	10	63
Lackeringsbox	500	10	63
		Total	**244**

5. Årlig driftkalkyl (helårseffekt)

Driftsbudget (helårseffekt)		
Konto	Summa	Beskrivning
3Intäkter/Anslag	6500	Se olika förslag på finansieringsmodeller nedan
4 Kostnader/utgifter	510	OH
5 Kostnad för arbetskraft	2900	Avser tre hantverkare, en designer/säljare/logistiker och en arbetsledare/administratör. Utöver budgeterade personalkostnader kommer det finnas ett behov av arbetskraft från AMA och/eller daglig verksamhet för att hantera lager, transporter, avveckling mm. Mer beskrivning av möjliga uppgifter kopplat till aktivitetskrav och sysselsättning finns i bilagan ”Processchema Möbelenheten”
6 Lokalhyra	2200	Lokal är inte fastställd, så hyran är ytterst osäker. Vi har utgått ifrån antagen pris som Fastighetsavdelningen uppgett: 1600kr/kvm/år
6 Materialkostnader	550	Högst osäker - beror på antal renoveringar och möblernas skick
6 Övriga kostnader	220	Driftskostnader som bil, arbetskläder, IT-utrustning mm.
7 Övriga kostnader	120	Kapitalkostnad (kan bli högre om lokalen inte har pallstallage och lackbox)

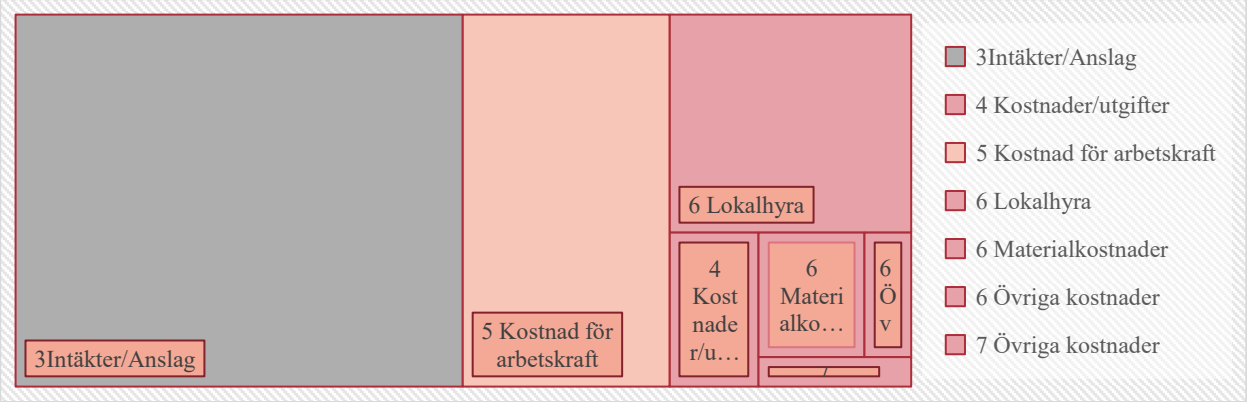

6. Besparings- och intäktspotential

Siffror från Göteborg stad visar att motsvarande 80 procent av värdet för nyinköpta möbler slängs varje år. Om samma förhållande gäller i Jönköping skulle värdet av de möbler som idag kastas kunna uppgå till omkring 30 miljoner kronor årligen. Samma studie bedömer att cirka 30 procent av dessa möbler kan återanvändas direkt, och ytterligare 30 procent kan rekonditioneras, vilket ger en tydlig utvecklingspotential på upp till 19 miljoner kronor. Om man ser detta över en femårsperiod handlar det om nästan 100 miljoner kronor i möjliga värden, även om den faktiska summan sannolikt blir lägre då återbruk och effektivare hantering förväntas minska mängden möbler som slängs. Idag återbrukas redan mellan 4 000 och 6 000 möbelobjekt årligen via Möbelcirkeln, men både volymen och skick kan utvecklas betydligt. Detta visar att det finns en konkret möjlighet att skapa både ekonomiskt värde och miljönytta genom att systematiskt arbeta med återbruk och rekonditionering av möbler inom kommunen.

7. Fiansieringsmodell

Det finns olika sätt att finansiera verksamheten, och förslaget bygger på en kombination av anslag och en mindre bonus-malus-del på cirka fem procent. Anslagen ger stabilitet och möjliggör långsiktig planering, medan bonus-malus skapar incitament för återbruk och rekonditionering. Positivt är att styrmedlet aktivt kan minska nyinköp, men vissa verksamheter kan känna sig diskriminerade eftersom de ibland måste köpa nytt och då riskerar att betala avgift trots att de inte kan använda återanvänt material. En infasning av avgiften kan öka acceptansen samtidigt som god kommunikation, framförhållning och exempel på attraktiva miljöer internt är viktiga. Nackdelen med bonus-malus är att beloppet följer inköpsnivån, vilket medför viss osäkerhet och kan göra kostnadsbudgeten svår att planera (ju mer som renoveras ju mindre blir inköpen och därmed intäkterna).

Betalning per produkt är ett annat alternativ, men det är administrativt mer krävande, kan skapa motstånd mot att använda återanvänt material och är särskilt osäkert i en uppstartsfas. Möjligheten att successivt övergå till en delvis köp- och säljverksamhet kan med fördel övervägas när verksamheten varit i drift några år, på samma sätt som på Rosenlunds herrgård, där konferenshyror har införts och nu täcker delar av driftskostnaderna.

Föreslås vid uppstart

Modell A - Bonus-malus + anslag					
Avgift på nyinköpta möbler	**Intäkter år 1**		**Intäkter år 2**		**Intäkter år 3**
Årsvolym nyinköp i snitt (SEK)	40 000 000 kr		35 000 000 kr		30 000 000 kr
Variabel - procentsats 5%	5%		5%		5%
Bonus malusintäkt	**2 000 000 kr**		**1 750 000 kr**		**1 500 000 kr**
Anslag/resurssfördelning	**4 500 000 kr**		**4 750 000 kr**		**5 000 000 kr**
Totalt:	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

Modell B - Bonus-malus, anslag + delvis intäktsfinansiering					
Avgift på nyinköpta möbler	**Intäkter år 1**		**Intäkter år 2**		**Intäkter år 3**
Årsvolym nyinköp i snitt (SEK)	40 000 000 kr		35 000 000 kr		30 000 000 kr
Variabel - procentsats 5%	5%		5%		5%
Bonus malusintäkt 5%	2 000 000 kr		1 750 000 kr		1 500 000 kr
Symbolisk intäkt om 400kr/stk	1 600 000 kr		2 000 000 kr		2 400 000 kr
Anslag/resurssfördelning	2 900 000 kr		2 750 000 kr		2 600 000 kr
Totalt:	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

Kan vara aktuell efter några års drift

Kalkyl (volym antal enheter varierar utifrån produktmix, utrustning, erfarenhet mm och är i princip omöjlig att ange i nuläge)					
Volym antal enheter	4000		5000		6000
Kostnad per styck	1 625		1 300		1 083
Totalkostnad enhet	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

8. Antaganden och osäkerheter

Kalkylen bygger på antaganden om personal, lokaler, produktmix och bestånd, samtidigt som flera osäkerheter påverkar kostnader och intäkter. Vi utgår från ett team av hantverkare med olika förmågor och en viss kapacitet per år, men kunskapen om möbelbeståndet, verksamheternas faktiska behov och vilken typ av möbler som behöver renovering är begränsad, liksom hur mycket tid och vilka resurser som krävs för varje produkt. Lokalen är en avgörande faktor, där befintligt pallstallage, lackeringsbox och annan utrustning kan minska behovet av investeringar och anpassningar, vilket påverkar hyresnivån som har stor betydelse för driftkostnaden. Det sociala arbetet är en viktig del av verksamheten, där deltagare med olika förmågor kan medverka, vilket kräver planering och handledning för att skapa värde både för verksamheten och för deltagarna. Risker inkluderar att efterfrågan på återbrukade och rekonditionerade produkter blir lägre än förväntat, att förändringar i inköpsavtal eller organisationen påverkar möjligheten att styra verksamheten mot återbruk, samt administrativa utmaningar i uppstartsfasen. För att hantera dessa osäkerheter krävs flexibilitet, god framförhållning och tydlig kommunikation, vilket är avgörande för att skapa en långsiktigt hållbar och fungerande verksamhet.

9. Möjliga vinster och positiva effekter

Möbelenheten har potential att skapa betydande positiva effekter långt utöver det ekonomiska. Genom att minska behovet av nyinköp, återanvända befintliga möbler och renovera dem kan vi kraftigt minska avfall och resursförbrukning, vilket ger stora klimat- och miljövinster för kommunen (Naturvårdsverket). Forskning visar till exempel att begagnade möbler ofta har betydligt lägre klimatpåverkan än nya, och att renovering kan ge en avsevärt mindre klimatbelastning än att köpa nya komponenter eller möbler. Att arbeta med återbruk bidrar inte bara till en mer resurseffektiv hantering av material, utan också till att sprida kunskap och vanor kring hållbar konsumtion.

En sådan förändring kan förstärka kommunens arbete med klimatmål och hållbarhetsstrategier, samtidigt som det bidrar till att skapa en kultur bort från slit-och-släng-mentalitet till ett mer omsorgsfullt förhållningssätt till resurser. Detta kan i sin tur inspirera till nya idéer och initiativ inom andra delar av verksamheten och hos medborgare. Att centralisera och samordna återbruksverksamheten kan också motverka missbruk och välfärdsbrottlighet, eftersom tydligare strukturer, spårbarhet och rutiner skapar bättre kontroll över materialflöden och resurser.

Utöver de miljömässiga och organisatoriska vinsterna ger arbetet med återbruk och rekonditionering också sociala vinster genom exempelvis meningsfull sysselsättning och lärande. Genom att integrera socialt arbete i verksamheten kan deltagare med olika förmågor engageras i riktiga arbetsuppgifter, vilket stärker både individens delaktighet och verksamhetens effekt på lång sikt.

Erica Björkebäck
036-105058
erica.bjorkeback@jonkoping.se

Cirkulär möbelhantering

Ks/2026:79 000

Sammanfattning

Jönköpings kommun har under flera år arbetat med att öka återbruk och reparation av möbler genom till exempel Möbelcirkeln, vaktmästeritjänster hos Verksamhetsservice och lokala återbruksinsatser. Trots detta sker många inköp fortfarande som nyinköp, delvis utanför ramavtal. Det innebär att kommunen riskerar att missa sina klimatmål om 50 procents utsläppsminskning till 2030 och 10 procent årligen. För att nå målen krävs ett mer sammanhållet och hållbart arbetssätt.

Dagens möbelhantering är splittrad och sker ofta från fall till fall. Avsaknaden av samlad styrning begränsar också möjligheterna att arbeta strategiskt. Mot denna bakgrund har en förstudie genomförts för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka den miljömässiga, sociala och ekonomiska nyttan genom att samla möbelflödena. Ekonomisk nytta kan skapas genom att minska nyinköp av möbler och i stället återbruka, reparera och uppgradera befintligt möbelbestånd. Med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurser användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Att inrätta en central möbelenhet bedöms vara en viktig åtgärd för att realisera denna potential. En sådan enhet skulle möjliggöra ett hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i större skala och därigenom stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål. Möbelenheten föreslås organisatoriskt placeras under Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret.

Beslutsunderlag

Rapport Förstudie cirkulär möbelhantering

Ekonomi Cirkulär möbelhantering

Tekniska nämndens beslut 2026-04-22 § 44

Äldrenämndens beslut 2026-06-08 § 84

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut 2026-06-08 § 68

Funktionsstödsnämndens beslut 2026-06-10 § 125

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-06-10, § 81

Remissammanställning 2026-07-17

Stadskontorets tjänsteutlåtande 2026-07-17

Förslag till Kommunstyrelsen

Stadskontorets förslag till kommunfullmäktige:

- Tekniska nämnden får ett samlat ansvar för Jönköpings kommuns interna möbelhantering genom att inrätta en central möbelenhet (möbelenheten).
- Tekniska nämnden får i uppdrag att successivt ta över det samlade ansvaret för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av kommunens möbler.
- Tekniska nämnden ska inom möbelenheten erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.
- Finansiering av en central möbelenhet hanteras i verksamhets- och investeringsplanen 2027–2029. Eventuella kostnader inom innevarande verksamhetsår hanteras inom tekniska nämndens budget.

Ärende

Bakgrund

Kommunen köper årligen möbler för cirka 35–40 miljoner kronor, och dessa inköp står för omkring tio procent av de klimatutsläpp som är kopplade till kommunens totala inköp. I dag utgör återbrukade möbler endast tre procent av alla nyinköp, samtidigt som många fullt fungerande möbler kasseras i förtid. Med bättre samordning skulle en stor del av dessa möbler kunna tas tillvara.

Jönköpings kommun har under de senaste åren påbörjat en cirkulär resa genom olika initiativ. Tidigare studier och dialog inom kommunen har indikerat att det finns potential att skapa ännu större ekonomisk, social och miljömässig nytta. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslog i mars 2025, i tjänsteutlåtande *”Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi inom Jönköpings kommun” (Uan/2025:92 040)*, att kommunstyrelsen skulle ge alla nämnder i uppdrag att analysera sina nuvarande organisationer för cirkulär ekonomi och identifiera möjligheter till ökad service och effektivisering. I tjänsteutlåtandet beskrevs hur kommunens arbete med cirkulär ekonomi kan stärkas genom nämndövergripande samverkan och bättre resursutnyttjande utifrån hållbarhetsmål, ekonomi och verksamhetsbehov. Förslaget omfattade att samla alla funktioner som arbetar med återbruk och utreda möjligheterna att skapa en gemensam organisation för ökad effektivitet, bättre överblick, förbättrad logistik och en mer hållbar ekonomi.

Kommunstyrelsen avslog förslaget i sin dåvarande form, men uttryckte starkt stöd för att utveckla kommunens cirkulära möbelkedjor.

Verksamhetsservice under tekniska kontoret sökte interna medel i form av klimat- och miljömålsanslag för att ta fram ett mer konkret förslag på hur målen i tjänsteutlåtandet kan uppnås. Detta möjliggjorde en förstudie som genomfördes under hösten 2025, med syfte att fördjupa analysen av utmaningar och möjligheter samt lämna rekommendationer för en mer samordnad cirkulär möbelverksamhet. Förstudien utfördes av RISE, Research Institute of Sweden.

Stadskontorets förslag inklusive förstudien har under våren 2026 varit på remiss till berörda nämnder. En remissammanställning är bilagd till detta tjänsteutlåtande och vissa redigeringar har även gjorts i tjänsteutlåtandet utifrån inkomna synpunkter.

Nuvarande möbelhantering

Jönköpings kommun skaffar möbler genom tre huvudkanaler: nyinköp, återanvändning utan reparation och återanvändning med reparation. Nyinköp står för den största kostnaden, både via ramavtal och spontanköp utanför avtal. Dessa spontanköp, som kostar cirka 3,5 miljoner kronor per år, leder ofta till ett spretigt möbelbestånd och extra arbete.

Återanvändning sker främst via Möbelcirkeln, Juneretur och lokala omflyttningar inom verksamheterna. Möbelcirkeln, som tar emot och bedömer möbler, hanterar 5 000–6 000 artiklar per år och utför rekonditionering inom ramen för arbetsträning. Samtidigt reparerar Verksamhetsservice många möbler, ofta med avancerade åtgärder, och bedöms årligen färdigställa 1 000–1 250 reparationer.

Kommunen har redan en relativt hög grad av återbruk, men utvecklingsbehov finns främst inom styrning, uppföljning, rekonditionering och mer effektiva transporter.

Rekommendationer enligt förstudie

För att nå målen och maximera kommunens resursutnyttjande behövs tydlig styrning, en effektiv struktur och en kultur som stödjer cirkulär möbelhantering. En central möbelenhet föreslås få ansvar och resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer och kvalitet samt skapa fler arbetstillfällen.

Möbelenheten blir navet i kommunens arbete med cirkulär möbelhantering. Inom uppdraget kan möbelenheten samordna eller hantera olika typer av möbelrelaterade behov, exempelvis omfördelning, inköp, återbruk och åtgärder på möbler, samt bidra till hantering av större flöden. Den ska hantera större möbelflöden, utföra mer avancerade åtgärder och skapa fler so-

ciala arbetstillfällen. Möbelenheten föreslås ansvara för prioritering, planering och styrning av uppdrag. Möbelenheten kan även bidra till sociala mervärden genom att skapa arbetsuppgifter som lämpar sig för arbetsträning eller andra arbetsmarknadsinsatser. Arbetet utvecklas successivt utifrån verksamheternas behov och möbelenhetens förutsättningar.

Förstudien visar sammantaget att kommunen har stora möjligheter att öka både miljönytta, social nytta och ekonomisk effektivitet genom att samla och strukturera arbetet med möbelflöden. Att inrätta en central möbelenhet bedöms vara en viktig åtgärd för att realisera denna potential.

Viktiga faktorer som pekas ut i förstudien för att lyckas i genomförandet:

- Tydlig styrning och mandat
- Säkrade resurser
- Kunskapshöjning, goda exempel och inspiration
- Intern samverkan och ändrade arbetssätt
- Kartläggning och prioriteringar, inklusive inventering av möbler
- Stöd och kompetens i upphandlingsprocessen
- Visa och tydliggör effekter och utfall med cirkulär upphandling.
- Samverkan mellan olika aktörer
- Dialog med marknaden

Ekonomisk nytta

Tekniska kontoret har undersökt de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun, *Ekonomi Cirkulär möbelhantering*. Syftet är att ge en samlad bild av investeringsbehov, driftkostnader, möjliga besparingar samt ekonomiska risker.

Sammanlagt innebär de rörliga och fasta kostnaderna att verksamhetens totala kostnader uppskattas till cirka 6,5 miljoner kronor per år.

Inom ramen för förstudien har även en prognos tagits fram för att uppskatta värdeskapandet av att återbruka och restaurera möbler inom möbelenheten. Beräkningarna tar i beaktande att möbelenheten kan höja kvaliteten på återbrukade möbler genom restaurering och reparation. En volymökning över tid, det vill säga ökat återbruk av möbler, kombinerad med kvalitetshöjningen, ger en uppskattad vinst på 3,6–6,4 miljoner kronor per år. Siffrorna bygger på ett antal antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE.

Miljönytta

En central möbelenhet skulle ge betydande miljö- och klimatvinster genom att samla, effektivisera och styra kommunens möbelflöden. Produktionen

av möbler innebär ett omfattande uttag av både ändliga och förnybara resurser. Ett enda bordsben av metall har till exempel en gång brutits fram ur en gruva. Detta är ett ingrepp som aldrig kan göras ogjort. Även trä, som betraktas som en förnybar råvara, har stora ekologiska konsekvenser när det avverkas. Fällning av träd innebär inte bara att en resurs tas i anspråk; det innebär ofta också en stor förlust av biologisk mångfald, där livsmiljöer försvinner och ekosystem rubbas. Varje möbel som återbrukas eller repareras innebär ett värde i form av minskat resursuttag.

Samtidigt står möbelinköp i dag för omkring tio procent av kommunens totala CO_2e-utsläpp, och för att nå målet om att halvera utsläppen till 2030 behöver nyinköp av möbler kraftigt minska. Genom att stärka återbruk, rekonditionering och inventering kan behovet av nya möbler minskas och därmed även utsläppen kopplade till råmaterial, tillverkning och transporter.

Många möbler används dessutom betydligt kortare tid än deras faktiska livslängd på upp till 30 år. En central möbelenhet kan se till att möbler repareras, fräschas upp och cirkuleras vidare i flera liv, vilket sparar både material och energi.

En mer samordnad hantering skulle också effektivisera logistiken. I dag förekommer onödiga transporter och dubbelhämtningar. Med en central struktur kan transporter optimeras, fler reparationer utföras på plats och bedömningar göras innan hämtning. Det leder till färre körningar och därmed betydligt lägre utsläpp från transporter.

Handlingsplan

I förstudien finns en handlingsplan som beskriver hur kommunen stegvis ska införa en mer samordnad och cirkulär möbelhantering. En central möbelenhet inom verksamhetsservice behöver etableras med tydliga roller och samverkan mellan berörda funktioner. Kommunen behöver också ta fram ett gemensamt design- och inredningsprogram som ger vägledning kring sortiment, kvalitet och hållbarhet.

Handlingsplanen beskriver också att kommunen ska ta fram en övergripande möbelstrategi som styr inköp, livsförlängande åtgärder och uppföljning. Ett gemensamt digitalt system föreslås införas för inköp, avyttring och inventering, liksom en enhetlig modell för att bedöma möblers skick. Kommunen behöver genomföra en inventering av hela sitt möbelbestånd och därefter införa rutiner för hur informationen ska användas. Slutligen ska möbelenheten ansvara för löpande rapportering, inklusive data till miljöberäkningar och uppföljning av resultat.

Slutsatser

Förstudien visar att en samlad, professionell och cirkulär möbelhantering skulle kunna minska kommunens klimatpåverkan avsevärt. Den skulle också minska uttaget av råmaterial från naturen. På så vis skapas stora vinster för miljön, ekonomin och den biologiska mångfalden.

En central möbelenhet skulle möjliggöra ett mer hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i stor skala och därigenom stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål.

Förslag till genomförande

För att genomföra rekommendationerna i förstudien behövs ett samlat ansvar, tydlig styrning och en stegvis uppbyggnad av möbelenheten. Den mest lämpliga placeringen bedöms vara inom Tekniska kontorets verksamhetsservice. Här finns redan den kompetens och de arbetssätt som krävs, till exempel vaktmästeri, transporter, reparationer och intern logistik. Genom att samla arbetet här undviker kommunen dubbla strukturer och får en snabbare och mer effektiv start.

Verksamhetsservice är också en naturlig placering eftersom tekniska kontoret ansvarar för flera av kommunens interna stödprocesser. När möbelhantering, reparationer och lagerhållning ligger under samma tak blir styrning, planering och uppföljning mer samordnad och tydlig. Dessutom finns redan etablerade samarbeten mellan verksamhetsservice, förvaltningarna, upphandlingsfunktionen och lokalplaneringen. Dessa kontaktytor är viktiga för att få ett fungerande och cirkulärt möbelflöde i hela kommunen.

Genomförandet förutsätter en uppbyggnad över tid, där verksamheten initialt inriktas på avgränsade delar och därefter successivt utvecklas och utökas. Den stegvisa uppbyggnaden möjliggör samtidigt en kontinuerlig dialog med berörda förvaltningar och verksamheter, vilka ges möjlighet att påverka såväl processer som arbetssätt i takt med att verksamheten utvecklas.

För att säkerställa att olika verksamheters behov tillgodoses krävs en struktur där berörda förvaltningar aktivt deltar i utvecklingen av arbetssätt, prioriteringar och uppföljning. Stadskontoret föreslår därför att en gemensam samverkans- eller styrgrupp etableras med representation från berörda förvaltningar. Gruppen bör ha till uppgift att bidra till strategisk inriktning, prioriteringar och uppföljning av verksamheten. Den operativa funktionen, i enlighet med förslaget placerad inom Verksamhetsservice, får därmed en roll som utförare av uppdraget, medan utveckling och styrning sker i samverkan.

Genom en sådan modell skapas förutsättningar att kombinera ett samlat ansvar för genomförandet med ett fortsatt inflytande från verksamheterna. Detta bedöms vara centralt för att säkerställa att den cirkulära möbelhanteringen utformas på ett sätt som är funktionellt, effektivt och anpassat till kommunens olika verksamheter.

Stadskontoret föreslår att finansieringen av en central möbelenhet ska hanteras i verksamhets- och investeringsplanen 2027–2029. I förstudien lyfts några möjliga finansieringsmodeller fram, och det finns för- och nackdelar med samtliga. Olika modeller kan också vara lämpliga i olika skeden, exempelvis en modell under uppbyggnadsfasen och en annan när verksamheten är etablerad. I grunden handlar förslaget om cirkulär möbelhantering om två funktioner: dels en samordnad och planerad hantering av det befintliga möbelbeståndet, dels möjliga framtida styrmedel för att påverka inköpsbeteenden. Stadskontorets bedömning är att den förstnämnda funktionen är en förutsättning för att skapa effektivitet och leveransförmåga i systemet, medan den senare i så fall är ett steg som kan utvecklas i ett senare skede. Detta kan exempelvis ske genom att en avgift på nyinköp införs.

Thomas Bergholm
T.f. kommundirektör

Andreas Zeidlitz
Analys- och hållbarhetschef

Andreas Zeidlitz
036-10 57 30
andreas.zeidlitz@jonkoping.se

Remissammanställning cirkulär möbelhantering

Ks/2026:79 000

I denna remissammanställning kommenterar stadskontoret en del av de synpunkter som har inkommit från nämnderna. Till funktionsstödsnämndens och äldrenämndens yttrande är det även bilagt ett yttrande från akademikerförbundet SSR med medföljande synpunkter från medarbetare verksamma vid möbelcirkeln inom arbetsmarknadsavdelningen. Fackförbundet framför bland annat:

Vi menar att förstudien har så pass omfattande brister att det inte är möjligt att gå vidare och att slutsatserna ensidigt bygger på ett perspektiv där beställaren, Tekniska förvaltningen, gynnas.

Stadskontoret vill kort kommentera detta genom att beskriva processen med förstudien. Tekniska kontoret initierade förstudien och sökte för detta medel från miljö- och klimatanslaget. Kommunstyrelsens ledningsutskott beviljade detta och forskningsinstitutet RISE blev sedan den externa part som genomförde förstudien. Inom ramen för förstudien bildades en styrgrupp bestående av avdelningschef för verksamhetsservice på tekniska kontoret, analys- och hållbarhetschef och upphandlingschef på stadskontoret samt arbetsmarknadschef och chef för lokalplaneringsenheten inom utbildningsförvaltningen. De förvaltningar som berörs till största del av förslaget i tjänsteutlåtandet har därmed haft möjlighet att påverka förstudiens genomförande och utfall. Flera medarbetare i berörda förvaltningar har även intervjuats som en del i förstudien. Innan rapporten slutfördes presenterades förstudien för kommunstyrelsens ledningsutskott och förvaltningschefsgruppen, med möjlighet att lämna synpunkter. Det har även bjudits in till öppna webbinarier, där kommunens medarbetare har kunnat anmäla sig och ta del av förstudien. Stadskontoret menar att slutsatserna i förstudien har redovisats på ett transparent sätt och är välgrundade. Stadskontoret anser inte att det finns fog för att ifrågasätta huruvida RISE har förhållit sig partiskt till de olika förvaltningarna.

Stadskontoret har försökt kategorisera inkomna synpunkter från nämnderna under fem rubriker. Dessa är allmänt, stegvis införande, samverkan, arbetsträning och aktivitetskrav samt ekonomi.

Allmänt

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

Utbildningsförvaltningen delar ambitionen att stärka kommunens arbete med hållbar och resurseffektiv möbelhantering och är positiva till initiativet.

Samtidigt bedömer utbildningsförvaltningen att det finns goda möjligheter att vidareutveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering genom ett mer stegvis och samordnat utvecklingsarbete.

Äldrenämndens samt funktionsstödsnämndens yttrande

Funktionsstödsnämnden ställer sig positiv till en hantering där ett cirkulärt flöde innebär att reparation, återbruk och smart resursanvändning sker nära verksamheten. Där ökade möjligheter för sociala, ekonomiska och miljömässiga vinster skapas. Samt där behovet av nyinköp minskas.

Tekniska nämndens yttrande

Tekniska kontoret tillstyrker förslaget om att inrätta en central möbelenhet och att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för kommunens interna möbelhantering. Tekniska kontoret delar bedömningen att ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt är nödvändigt för att nå kommunens klimatmål samt stärka den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten.

Tekniska kontoret är positiv till att ta på sig ansvaret för den nya möbelenheten och instämmer i bedömningen att verksamheten organisatoriskt bör placeras inom verksamhetsservice. Inom denna avdelning finns etablerade funktioner och kompetenser och avdelningen har en nära samverkan samt naturliga kontaktytor med samtliga förvaltningar i kommunen. Sammantaget skapar detta mycket goda förutsättningar för ett effektivt, sammanhållet och ändamålsenligt cirkulärt möbelflöde.

Stadskontorets svar

Stadskontoret konstaterar att samtliga remissinstanser i grunden är positiva till en ökad cirkulär hantering av möbler. Tekniska nämnden tillstyrker att nämnden ges ett samlat ansvar för kommunens interna möbelhantering.

Stegvis införande

Vikten av stegvis genomförande lyfts fram i remissvaren.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

För att visa på faktisk efterfrågan, kostnadseffektivitet, klimatnytta, organisatoriska konsekvenser, mm bedömer utbildningsförvaltningen att en stegvis utveckling i form av pilot/försöksverksamhet bör övervägas innan en permanent central möbelenhet etableras.

Äldrenämndens samt funktionsstödsnämndens yttrande

[…] *nämnden ser ett behov av att förstudien efterföljs av ett projekt, som stegvis omhändertar av kommunen prioriterade delar av handlingsplanen.*

Stadskontorets svar

Stadskontoret konstaterar att denna inriktning i huvudsak ligger i linje med de principer som redan beskrivs i tjänsteutlåtandet och förstudien, där en stegvis uppbyggnad av verksamheten lyfts som en förutsättning för ett framgångsrikt genomförande.

Förslaget innebär inte att en fullskalig verksamhet etableras från dag ett. Tvärtom förutsätter genomförandet en uppbyggnad över tid, där verksamheten initialt inriktas på avgränsade delar och därefter successivt utvecklas och utökas. I denna process ges utrymme att pröva arbetssätt, utveckla processer och anpassa organisationen utifrån erfarenheter och faktiska behov.

Stadskontoret bedömer dock inte att det är nödvändigt att föregå denna utveckling med en särskild pilotorganisation eller ytterligare fördjupade studier innan beslut om en ny organisation fattas. De analyser som redan genomförts inom ramen för förstudien, tillsammans med erfarenheter från befintlig verksamhet och andra kommuner, bedöms utgöra ett tillräckligt underlag för att ta nästa steg.

Genom att etablera en organisation med ett tydligt uppdrag skapas bättre förutsättningar att arbeta strukturerat och samla in den data som efterfrågas i remissvaren. Den stegvisa uppbyggnaden möjliggör samtidigt en kontinuerlig dialog med berörda förvaltningar och verksamheter, vilka ges möjlighet att påverka såväl processer som arbetssätt i takt med att verksamheten utvecklas.

I tjänsteutlåtandet beskrivs att:

För att genomföra rekommendationerna i förstudien behövs ett samlat ansvar, tydlig styrning och en stegvis uppbyggnad av möbelenheten.

Vidare anges i förslag till kommunstyrelsen att:

- *Tekniska nämnden får i uppdrag att successivt ta över det samlade ansvaret för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av kommunens möbler.*

Utifrån synpunkterna i remissvaren läggs följande stycke till i tjänsteutlåtandet för att tydliggöra en stegvis uppbyggnad:

Genomförandet förutsätter en uppbyggnad över tid, där verksamheten initialt inriktas på avgränsade delar och därefter successivt utvecklas och utökas. Den stegvisa uppbyggnaden möjliggör samtidigt en kontinuerlig dialog med berörda förvaltningar och verksamheter, vilka ges möjlighet att påverka såväl processer som arbetssätt i takt med att verksamheten utvecklas.

Samverkan

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

Utbildningsförvaltningen bedömer att aktuellt remissförslag innebär en långtgående centralisering av ansvar till tekniska kontoret samt att förslaget i praktiken innebär en omfattande förändring av styrning, ansvar och beslutsmandat inom kommunen. Detta riskerar att minska övriga nämnders, däribland Barn- och utbildningsnämndens, inflytande över frågor som har direkt koppling till den egna verksamheten. Detta behöver tydlig göras.

Remissförslaget avviker från tidigare inriktning där behovet av nämndövergripande samverkan tydligt lyfts fram. Utbildningsförvaltningen anser att en utveckling av cirkulär möbelhantering bör ske i bred samverkan mellan berörda nämnder, snarare än genom organisatorisk koncentration till en enskild förvaltning. […]

[…] *För att säkerställa olika verksamheters behov, uppdrag och förutsättningar anser utbildningsförvaltningen att det fortsatta arbetet bör ske i nära samverkan med berörda nämnder och förvaltningar.*

Äldrenämndens samt funktionsstödsnämndens yttrande

[…] *där representation från respektive berörd nämnd finns med. Det finns även behov att inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser* […]

Stadskontorets svar

Ur stadskontorets tjänsteutlåtande framgår:

Viktiga faktorer som pekas ut i förstudien för att lyckas i genomförandet:

- *Tydlig styrning och mandat*
- *Säkrade resurser*
- *Kunskapshöjning, goda exempel och inspiration*
- *Intern samverkan och ändrade arbetssätt*
- *Kartläggning och prioriteringar, inklusive inventering av möbler*
- *Stöd och kompetens i upphandlingsprocessen*
- *Visa och tydliggör effekter och utfall med cirkulär upphandling.*
- *Samverkan mellan olika aktörer*
- *Dialog med marknaden*

Stadskontoret delar bedömningen att en väl fungerande cirkulär möbelhantering förutsätter en nära och strukturerad samverkan mellan kommunens verksamheter.

Det är avgörande att olika verksamheters behov, uppdrag och förutsättningar tas tillvara i det fortsatta arbetet. Möbler är en verksamhetskritisk resurs i exempelvis skola, vård och omsorg, och lösningarna behöver därför utvecklas i dialog med dem som använder möblerna i sin vardag. Stadskontoret instämmer därmed i att ett framgångsrikt införande förutsätter att berörda förvaltningar involveras i både utveckling och uppföljning av arbetssätt.

Stadskontoret vill samtidigt förtydliga att förslaget om att samla ansvaret för den operativa möbelhanteringen inte innebär att övriga nämnders inflytande ska minska. Avsikten är i stället att tydliggöra rollerna, där en central funktion ansvarar för genomförande, medan behov, prioriteringar och utveckling sker i bred samverkan.

Som en del i det fortsatta arbetet ser stadskontoret behov av att etablera en struktur för samverkan, exempelvis i form av en styr- eller samverkansgrupp med representation från berörda förvaltningar. En sådan struktur kan bidra till att säkerställa att verksamheternas behov tillgodoses, att olika perspektiv beaktas samt att beslut och prioriteringar förankras i organisationen.

Vidare bedöms det finnas behov av att genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser i takt med att arbetet utvecklas. Detta ligger i linje med remissynpunkterna och är en viktig del i att säkerställa att den cirkulära möbelhanteringen blir ändamålsenlig, funktionell och resurseffektiv för samtliga verksamheter.

Stadskontoret tydliggör i tjänsteutlåtandet att arbetet behöver ske i samverkan genom att lägga till följande text:

För att säkerställa att olika verksamheters behov tillgodoses krävs en struktur där berörda förvaltningar aktivt deltar i utvecklingen av arbetssätt, prioriteringar och uppföljning. Stadskontoret föreslår därför att en gemensam samverkans- eller styrgrupp etableras med representation från berörda nämnder och förvaltningar. Gruppen bör ha till uppgift att bidra till strategisk inriktning, prioriteringar och uppföljning av verksamheten. Den operativa funktionen, i enlighet med förslaget placerad inom Verksamhetsservice, får därmed en roll som utförare av uppdraget, medan utveckling och styrning sker i samverkan.

Genom en sådan modell skapas förutsättningar att kombinera ett samlat ansvar för genomförandet med ett fortsatt inflytande från verksamheterna. Detta bedöms vara centralt för att säkerställa att den cirkulära möbelhanteringen utformas på ett sätt som är funktionellt, effektivt och anpassat till kommunens olika verksamheter.

Arbetsträning och aktivitetskrav

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

Förslaget anger att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning. Utbildningsförvaltningen bedömer att denna del är otydligt beskriven där det bland annat saknas konkreta uppgifter om omfattning, målgrupper och ansvarsfördelning. […] *Utbildningsförvaltningen konstaterar vidare att det så kallade aktivitetskravet (1 juli 2026) som innebär en skyldighet för kommunen att tillhandahålla aktiviteter för personer som får försörjningsstöd och ett krav på dessa att delta i aktiviteter innebär ett ökat och växande behov av arbetsträningsplatser. Förvaltningen uppfattar att*

kopplingen till aktivitetskravet och arbetsträning är otillräckligt beskriven. Utan denna tydlighet riskerar detta att bli ett outtalat åtagande samt att arbetsmarknadsuppdraget påverkas negativt om det integreras i en annan verksamhet utan tydlig struktur.

Tekniska nämndens yttrande

Tekniska kontoret ser därutöver en särskild potential i att möbelenheten kan bidra med platser kopplade till kommande lagstiftning om aktivitetskrav, vilket ytterligare stärker den sociala nyttan.

Stadskontorets svar

Platser för arbetsträning är tänkt att vara en del av den ordinarie verksamheten. Till skillnad från den nuvarande Möbelcirkeln, blir denna del en del av verksamheten, snarare än huvudsyftet med verksamheten. Vid uppbyggnaden av den nya organisationen behöver strukturer och rutiner för detta utarbetas. Det behöver ske på ett sätt som möter individernas behov. Här ser stadskontoret att arbetsmarknadsavdelningen har värdefull kompetens som behöver tas tillvara i implementeringen. Detta har nämnts i tjänsteutlåtandet.

Ur tjänsteutlåtande:

Möbelenheten kan även bidra till sociala mervärden genom att skapa arbetsuppgifter som lämpar sig för arbetsträning eller andra arbetsmarknadsinsatser. Arbetet utvecklas successivt utifrån verksamheternas behov och Möbelenhetens förutsättningar.

Det är även en del av förslaget till beslut. Syftet är att arbetsmarknadsträning ska finnas med i organisationsstrukturen från start, för att säkerställa att detta ges tillräckligt utrymme i verksamheten.

- *Tekniska nämnden ska inom möbelenheten erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.*

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

Vidare tar förslaget inte tydlig höjd för vilken roll Möbelcirkeln ska ha framåt i relation till den nya möbelenheten.

Stadskontorets svar

Anledningen till att detta inte har beskrivits i detalj i tjänsteutlåtandet är att gränssnittet mellan möbelenheten och Möbelcirkeln behöver utarbetas

över tid. Stadskontoret tar i detta läge inte ställning till Möbelcirkelns framtida roll. Detta får beslutas senare, allt eftersom den nya organisationen växer fram.

Ekonomi

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och utbildningsnämndens yttrande

Utbildningsförvaltningen förordar framtagande av tydligare indikatorer och uppföljningsmått kopplade till bland annat miljönytta och ekonomi. Dessa kan exempelvis visa på utsläppningsminskningar som eftersträvas, ekonomiska besparingar som förväntas, hur återbruksgrad ska mätas samt hur påverkan på verksamheternas funktionalitet/kvalitet ska följas upp.

Stadskontorets svar

Utbildningsförvaltningen lyfter behovet av tydligare indikatorer och uppföljningsmått kopplade till såväl miljönytta som ekonomi. Stadskontoret delar denna bedömning och anser att det är väsentligt att kunna följa upp nyttor och effekter av en cirkulär möbelhantering över tid. Stadskontoret anser att denna typ av uppföljning bör vara en naturlig del av de arbetssätt som föreslås inom ramen för en mer samordnad och systematiserad möbelhantering.

Stadskontoret bedömer att det finns en tillräcklig övergripande datagrund för att motivera inriktningen. Underlaget bygger på erfarenheter från andra kommuner, forskningsstudier samt intervjuer med berörda verksamheter i Jönköpings kommun. Dessa samlade underlag ger en tydlig indikation på att det finns en betydande potential att minska både kostnader och miljöpåverkan genom en mer samordnad och cirkulär möbelhantering.

Förslaget avser en verksamhet som ännu inte är etablerad och där väsentliga förutsättningar, såsom organisation, systemstöd och datainsamling, behöver utvecklas i samband med genomförandet. Innan en ny organisation är på plats och resurser har avsatts finns inte en tillräcklig faktabas för att ta fram tillförlitliga och verksamhetsnära nyckeltal.

Stadskontorets bedömning är därför att indikatorer och uppföljningsmått behöver utvecklas parallellt med införandet, utifrån faktiska volymer, flöden och erfarenheter från verksamheten. Detta möjliggör en mer träffsäker och relevant uppföljning än vad som kan tas fram i ett rent planeringsskede.

§ 44

Remiss om Cirkulär möbelhantering

Tn/2026:78 000

Sammanfattning

Tekniska nämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remiss om förslag till cirkulär möbelhantering. Tekniska kontoret tillstyrker förslaget om att inrätta en central möbelenhet och att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för kommunens interna möbelhantering. Tekniska kontoret delar bedömningen att ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt är nödvändigt för att nå kommunens klimatmål samt stärka den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten.

Tekniska kontoret är positiv till att ta på sig ansvaret för den nya möbelenheten och instämmer i bedömningen att verksamheten organisatoriskt bör placeras inom verksamhetsservice. Inom denna avdelning finns etablerade funktioner och kompetenser och avdelningen har en nära samverkan samt naturliga kontaktytor med samtliga förvaltningar i kommunen. Sammantaget skapar detta mycket goda förutsättningar för ett effektivt, sammanhållet och ändamålsenligt cirkulärt möbelflöde.

Tekniska kontoret ser därutöver en särskild potential i att möbelenheten kan bidra med platser kopplade till kommande lagstiftning om aktivitetskrav, vilket ytterligare stärker den sociala nyttan. Mot denna bakgrund rekommenderar tekniska kontoret att förslaget genomförs, under förutsättning att erforderliga budgetmedel tillförs i enlighet med vad som anges i underlaget till remissen.

Beslutsunderlag

Tekniska kontorets tjänsteutlåtande 2026-03-26
Remiss om Cirkulär möbelhantering

Tekniska kontorets förslag

– Tekniska nämnden avger yttrande i enlighet med tekniska kontorets tjänsteutlåtande 2026-03-26.

Tekniska nämndens behandling 2026-04-22

Yrkanden

Ordföranden Lynn Carlsson (S) yrkar för majoriteten (Socialdemokraterna, Centern, Miljöpartiet och Vänsterpartiet) bifall till tekniska kontorets förslag.

Kristian Aronsson (SD) yrkar för Sverigedemokraterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Kenth Rossler (M) yrkar för Moderaterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Anders Hulusjö (KD) yrkar för Kristdemokraterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Tekniska nämndens beslut

– Tekniska nämnden avger yttrande i enlighet med tekniska kontorets tjänsteutlåtande 2026-03-26.

Protokollsanteckning

Robin Hansson (MP) lämnar för Miljöpartiet de Gröna i Jönköping följande anteckning till protokollet: ”Miljöpartiet ser positivt på möjligheten för kommunen att få ett ökat återbruk av möbler. För att få bästa effekt på detta, är det vår uppfattning, att en samordning av möbelsortimentet i kommunens förvaltningar är absolut nödvändig på sikt.

När en organisation för cirkulär möbelhantering är på plats ser Miljöpartiet också en möjlighet i att den då även kan hantera återbruk av byggkomponenter.”

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Tjänsteutlåtande
Tekniska kontoret
Verksamhetsservice
Anne Lene Henning
036-105265
anne-lene.henning@jonkoping.se

Remiss om Cirkulär möbelhantering

Tn/2026:78 000

Sammanfattning

Tekniska nämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remiss om förslag till cirkulär möbelhantering. Tekniska kontoret tillstyrker förslaget om att inrätta en central möbelenhet och att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för kommunens interna möbelhantering. Tekniska kontoret delar bedömningen att ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt är nödvändigt för att nå kommunens klimatmål samt stärka den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten.

Tekniska kontoret är positiv till att ta på sig ansvaret för den nya möbelenheten och instämmer i bedömningen att verksamheten organisatoriskt bör placeras inom verksamhetsservice. Inom denna avdelning finns etablerade funktioner och kompetenser och avdelningen har en nära samverkan samt naturliga kontaktytor med samtliga förvaltningar i kommunen. Sammantaget skapar detta mycket goda förutsättningar för ett effektivt, sammanhållet och ändamålsenligt cirkulärt möbelflöde.

Tekniska kontoret ser därutöver en särskild potential i att möbelenheten kan bidra med platser kopplade till kommande lagstiftning om aktivitetskrav, vilket ytterligare stärker den sociala nyttan.

Mot denna bakgrund rekommenderar tekniska kontoret att förslaget genomförs, under förutsättning att erforderliga budgetmedel tillförs i enlighet med vad som anges i underlaget till remissen.

Beslutsunderlag

Tekniska kontorets tjänsteutlåtande 2026-03-26
Remiss om Cirkulär möbelhantering

Förslag till tekniska nämnden

– Tekniska nämnden avger yttrande i enlighet med tekniska kontorets tjänsteutlåtande 2026-03-26.

Erik Gaude
Tf. teknisk direktör

Anne Lene Henning
Verksamhetschef

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen

§ 84

Yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering

Än/2026:42 700

Sammanfattning

Äldrenämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, funktionsstödsnämnden, tekniska nämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

En förstudie har genomförts under hösten 2025 via RISE, för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Stadskontoret har utifrån förstudien tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulära möbelhanteringen framåt.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, daterat 2026-05-17
Begäran om yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering
Akademikerförbundet SSRs skrivelse till äldrenämnden gällande cirkulär möbelhantering

Socialförvaltningens förslag

– Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet.

Äldrenämndens behandling 2026-06-08

Yrkanden

Carl Cunningham (KD) yrkar att följande tillägg görs i nämndens yttrande, i näst sista stycket och sista meningen i tjänsteutlåtandet.

Från:

”Det finns även behov att inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser, genomföra pilotverksamheter innan breddinförande, koppla samman den cirkulära möbelhanteringen med lokalförsörjningsprocessen (särskilt kopplat till nyetablering), säkerställa servicenivå och tillgänglighet innan fullskalig drift, samt klargöra de ekonomiska konsekvenserna för respektive nämnd.”

Till:
”Det finns även behov att inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser, genomföra pilotverksamheter innan breddinförande, koppla samman den cirkulära möbelhanteringen med lokalförsörjningsprocessen (särskilt kopplat till nyetablering), säkerställa servicenivå och tillgänglighet innan fullskalig drift. Dock bör de ekonomiska konsekvenserna för respektive nämnd klargöras INNAN pilotprojekt eller verksamheter påbörjas. Detta för att säkerställa att äldrenämndens budget inte påverkas negativt i allt för stor utsträckning.”

Protokollsanteckning

Carl Cunningham (KD), för Kristdemokraterna, lämnar följande protokollsanteckning:

KD är i grunden positiva till cirkulär möbelhantering. Det handlar om gott förvaltarskap och att tänka hållbart. Vi behöver dock påtala att det kan innebära stora kostnader för Socialförvaltningen när detta stegvis införs; tillkommande kostnader som i värsta fall kan drabba nämndens kärnverksamhet. Vi delar de farhågor Akademikerförbundet SSR påvisar i sin skrivelse och vår ingång är att detta bör vara löst INNAN pilotprojekt startas för att säkerställa att Äldrenämndens budget inte påverkas negativt i en allt för stor utsträckning.

Beslutsordning

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta i enlighet med socialförvaltningens förslag, med det tillägg som framgår av Carl Cunninghams (KD) yrkande, och finner att nämnden svarar ja.

Äldrenämndens beslut

– Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet, med följande tillägg från nämnden:

  Det finns även behov att inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser, genomföra pilotverksamheter innan breddinförande, koppla samman den cirkulära möbelhanteringen med lokalförsörjningsprocessen (särskilt kopplat till nyetablering),

säkerställa servicenivå och tillgänglighet innan fullskalig drift. Dock bör de ekonomiska konsekvenserna för respektive nämnd klargöras INNAN pilotprojekt eller verksamheter påbörjas. Detta för att säkerställa att äldrenämndens budget inte påverkas negativt i allt för stor utsträckning.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Joel Halldin
036 10 35 97
joel.halldin@jonkoping.se

Yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering

Än/2026:42 700

Sammanfattning

Äldrenämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, funktionsstödsnämnden, tekniska nämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

En förstudie har genomförts under hösten 2025 via RISE, för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Stadskontoret har utifrån förstudien tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulära möbelhanteringen framåt.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, daterat 2026-05-17
Begäran om yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering
Akademikerförbundet SSRs skrivelse till äldrenämnden gällande cirkulär möbelhantering

Förslag till äldrenämnden

Socialförvaltningens förslag till beslut:

- Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet.

Ärende

Stadskontoret har tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulär möbelhantering framöver. Förslaget utgår ifrån en förstudie som har genomförts under hösten år 2025 av RISE, på uppdrag av avdelningen Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret.

I förstudien analyseras nuläget, identifieras potential och ges rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Äldrenämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, funktionsstödsnämnden, tekniska nämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

Äldrenämnden ställer sig positiv till en hantering där ett cirkulärt flöde innebär att reparation, återbruk och smart resursanvändning sker nära verksamheten, där ökade möjligheter för sociala, ekonomiska och miljömässiga vinster skapas och behovet av nyinköp minskas.

Samtidigt konstaterar äldrenämnden att införandet av en central möbelenheten utifrån förslagen till beslut innebär en omfattande förändring av arbetssätt, ansvarsfördelning och stödprocesser jämfört med idag. Där ser nämnden ett behov av att förstudien efterföljs av ett projekt, som stegvis omhändertar av kommunen prioriterade delar av handlingsplanen, där representation från respektive berörd nämnd finns med. Det finns även behov att inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser, genomföra pilotverksamheter innan breddinförande, koppla samman den cirkulära möbelhanteringen med lokalförsörjningsprocessen (särskilt kopplat till nyetablering), säkerställa servicenivå och tillgänglighet innan fullskalig drift, samt klargöra de ekonomiska konsekvenserna för respektive nämnd.

Här ser exempelvis nämnden att det förslag till finansiering av centrala möbelenheten innebär initialt ökade kostnader vid nyetablering av äldreboenden, utifrån behovet av stora investeringar i nya/nyproducerade möbler i uppstartsfasen, då tillgången till rätt volym, kvalitet och funktion är begränsad i uppstartsskedet. Detta innebär att alternativ till nyinköp saknas, därav behöver särskild hänsyn tas till investeringsintensiva verksamheter.

Stefan Österström
Socialdirektör

Joel Halldin
Ledningsstrateg

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Gällande ärende “Remiss till förslag om cirkulär möbelhantering”

Akademikerförbundet SSR organiserar akademiker med samhällsvetenskaplig inriktning. Medlemmarna är samhällsvetare, socionomer, personalvetare, beteendevetare, ekonomer och folkhälsovetare.

Akademikerförbundet SSR är positiva till cirkulär möbelhantering och att kommunen arbetar med att minska klimatpåverkan, att resurser används effektivt och att sociala värden skapas. Akademikerförbundet SSR ställer sig dock starkt kritiska till kommunstyrelsens förslag kring cirkulär möbelhantering - detta av flera anledningar.

Den externa förstudien som gjorts av RISE ger inte hela bilden och är beställd av Tekniska förvaltningen. Kommunens egen remiss bygger i sin tur på förstudien.

Konsekvenser för Socialförvaltningen
Socialförvaltningen och Utbildningsförvaltningen står gemensamt för 90% av alla beställningar som görs hos Möbelcirkeln. Idag är utkörningsavgiften 500kr, med förslaget kommer kostnaden att bli 400kr per begagnad möbel. I snitt beställs 6 möbler per beställning, vilket är en kostnad om 2400 kr (för begagnade möbler som Socialförvaltningen själva en gång i tiden köpt in). I förslaget föreslås även Tekniska bli ”Gate-keeper” vid nyinköp av möbler, detta kommer mest troligt att innebära att en administrativ kostnad kommer att läggas till vid nyinköp. Vi delar Socialförvaltningens bild av att nyinköp inte kommer vara möjligt att utesluta, för mer information kring anledningen till vårt ställningstagande se “bilaga 1”. Förslaget innebär att Socialförvaltningen kommer få ökade kostnader för möbler, detta är medel som Akademikerförbundet SSR istället vill ska gå till kärnverksamheten.

Konsekvenser utifrån aktivitetskravet
Försörjningsstöd och Arbetsmarknadsavdelningen (AMA) är i en expansiv fas när det nya aktivitetskravet införs. Socialförvaltningen står för myndighetsutövningen, AMA står för de praktiska insatserna. Det är idag ont om platser att placera medborgare för arbetsträning, med aktivitetskravet kommer betydligt fler platser att behövas. Socialförvaltningen önskar att man klargör möjligheterna av förutsättningarna kopplat till daglig verksamhet inom möbelenheten. Tidigare erfarenheter av Tekniska är att det blir ett rent produktionsfokus där kompetens saknas för att ta emot medborgare med behov av stöd i arbetslivet och coacha ut mot arbete.

Arbetsmarknadsenheten arbetar sedan länge med att förena och ha balans mellan bägge perspektiven och har den erfarenhet och kompetens som krävs för att hantera uppdraget inom cirkulär möbelhantering.

Konsekvenser för medborgare
De medborgare som idag arbetsträner på möbelcirkeln har ofta en komplex problematik och behöver möta en verksamhet som tar hänsyn till olika förutsättningar. Detta kräver en kompetens och erfarenhet utav arbetsledarna. Att enbart fokusera på produktion innebär också i praktiken att värdefulla arbetsuppgifter som hjälper medborgare att bryta utanförskap tas bort.

Konsekvenser för kommunen i stort
Jönköpings kommun har idag redan ledartröjan på sig inom den cirkulära ekonomin. Möbelcirkeln har, bara de senaste tre åren, haft studiebesök från fler än ett tiotal kommuner (bl.a Göteborg, Växjö, Linköping, Lidköping, Kristianstad, Norrköping, Falköping, Vaggeryd, Vetlanda, Piteå och Falun) som vill arbeta på samma sätt som Jönköping gör idag. Historiskt sätt har det blivit dyrare för kommunen att lägga uppdrag på Tekniska, det finns inget i förslaget som tyder på att det inte kommer ske i det här fallet. Förslaget är betydligt mer kostsamt än vad förstudie och remiss visar, för mer information se “bilaga 1”.

Akademikerförbundet SSR ställer sig emot Socialförvaltningens förslag om att stegvis genomföra de åtgärder som presenteras i förstudien inom ramen för ett projekt. Vi menar att förstudien har så pass omfattande brister att det inte är möjligt att gå vidare och att slutsatserna ensidigt bygger på ett perspektiv där beställaren, Tekniska förvaltningen, gynnas. Förslaget kommer medföra utökade kostnader för Socialförvaltningen samtidigt som åtgärderna (som föreslås i förstudien) inte kommer ge den miljönytta som anges som motiv till förändringen.

260529

Mona Farahani facklig sekreterare
Amanda Nygren ordförande

Akademikerförbundet SSR

Bilaga 1.

Dokumentet nedan är framtaget av medarbetare verksamma på Möbelcirkeln och AMA.

Kommentarer kring ärendet

Citat från dokumentet *”Förslag till Kommunstyrelsen. Stadskontorets förslag till kommunfullmäktige*”.

Bakgrund

”I dag utgör återbrukade möbler endast tre procent av alla nyinköp, samtidigt som många fullt fungerande möbler kasseras i förtid. Med bättre samordning skulle en stor del av dessa möbler kunna tas tillvara”.

Att hävda att många fullt fungerande möbler kasseras i förtid är inget Möbelcirkeln (MBC) känner till. Var finns statistiken och källhänvisningen till detta? De möbler MBC kasserar idag uppfyller inte kraven för funktion, skick, eller säkerhet (ex kemikalier); men då är de inte heller ”fullt fungerande”. Skolorna inom UBF har som rutin att kontakta MBC innan möbler kasseras. UBF och SOC utgör drygt 90% av beställningarna MBC utför.

Nuvarande möbelhantering

”Möbelcirkeln tar emot och bedömer möbler, hanterar 5000-6000 artiklar per år och utför rekonditionering inom ramen för arbetsträning. Samtidigt reparerar Verksamhetsservice många möbler, ofta med avancerade åtgärder, och bedöms årligen färdigställa 1 000-1 250 reparationer.”

Vad innebär ”inom ramen för arbetsträning” respektive ”ofta med avancerade åtgärder”? MBC byter kontinuerligt ut reservdelar på möblerna de får in, och lagar eller tillverkar helt nya delar. Uppskattningsvis repareras 10-20 möbler om dagen hos MBC i dagsläget. Rekonditioneringen innebär nya ytskikt på möbler samt omklädnad av bl.a. stolar och soffor. Vad är avancerade åtgärder i sammanhanget?

”Kommunen har redan en relativt hög grad av återbruk, men utvecklingsbehov finns främst inom styrning, uppföljning, rekonditionering och mer effektiva transporter”

MBC planerar och samkör både geografiskt, tidsmässigt, men också med vikt och volym i åtanke så att effektiviteten redan ska vara maximerad. Ska den nya enheten i så fall köpa in tunga lastbilar (C-körkort)? Finns det underlag för att en tung lastbil skulle effektivisera transporten med tanke på dagens beställningsunderlag?

Rekommendationer enligt förstudie

”En central möbelenhet föreslås få ansvar och resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer och kvalitet samt skapa fler arbetstillfällen”

MBC arbetar enbart på beställning idag, tanken att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer, och kvalitet bygger på en grund att det finns verksamheter som idag står utan möbler. Detta vore enbart möjligt om den nya enheten har monopol på att bestämma och beställa möbler åt kommunens andra verksamheter. Är det eftersträvansvärt och något UBF och SOC efterfrågar?

Ekonomisk nytta

”Inom ramen för förstudien har även en prognos ställts för att uppskatta värdeskapandet av att återbruka och restaurera möbler inom möbelenheten. Beräkningarna tar i beaktande att möbelenheten kan höja kvaliteten på återbrukade möbler genom restaurering och reparation. En volymökning över tid, det vill säga ökat återbruk av möbler, kombinerad med kvalitetshöjningen, ger en uppskattad vinst på 3,6-6,4 miljoner per år. Siffrorna bygger på ett antal antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE”

Är dessa beräkningarna gjorda med åtanke att den största konsumenten av möbler är kommunens alla skolor och förskolor? Dessa möbler, i likhet med allt som köps in i offentlig sektor, består ofta av laminat- eller linoleumskivor, och är sällan ekonomiskt värda att renovera. Det senaste exemplet är Djupadalsskolan, där renoverade möbler blev mycket dyrare än förväntat. Privatföretag renoverar inte elevbordsskivor till akustikskivor utan byter då ut hela skivan, ett ingrepp som inte kräver verkstad – enbart en skruvdragare. Det finns goda anledningar att ställa sig starkt skeptisk till den uppskattade vinsten, om man kan möbelbeståndet och har materialkunskapen.

Miljönytta

”Många möbler används dessutom betydligt kortare tid än deras faktiska livslängd på upp till 30 år. En central möbelenhet kan se till att möbler repareras, fräschas upp och cirkuleras vidare i flera liv, vilket sparar både material och energi.”

Var är källan på detta, och vilka möbler avser det? Skolmöbler har, som nämnts, en kortare livslängd, detta är ett problem som pedagoger på UBF dagligen tampas med.

”En mer samordnad hantering skulle också effektivisera logistiken. Idag förekommer onödiga transporter och dubbelhämtningar. Med en central struktur kan transporter optimeras, fler reparationer utföras på plats och bedömningar göras innan upphämtning. Det leder till färre körningar och därmed betydligt lägre utsläpp från transporter.”

Den samordnade hanteringen finns idag inom MBC, de kör så logistiskt effektivt som möjligt. Onödiga transporter är subjektivt, en del vill byta ut sin kontorsstol för att armstödet är sprucket, men stolen fungerar i övrigt, detta kan man tycka är onödigt men det tycker inte medarbetaren i kommunen. ”Dubbelhämtningar” är inget MBC känner till. De ringer alltid upp beställaren för att boka en tid/dag, fråga vad som ska hämtas och en bedömning görs av arbetsledare direkt över telefon/SMS/mail. MBC utför också vägledning till anställda som ringer om att ett skrivbord är trasigt hur man kan nollställa det.

Det framgår inte av remissen hur den föreslagna strukturen ska leda till färre körningar? Ska man göra en reparation på plats behöver man ändå ta med sig material dit? Att hävda att den föreslagna strukturen ska leda till färre körningar och betydligt lägre utsläpp innebär att de körningar som görs idag är onödiga, vilket inte stämmer.

Slutsatser

”En central möbelenhet skulle möjliggöra ett mer hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i stor skala och därmed stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål.”

Möbelcirkeln är idag bland de, om inte den, största i Sverige inom kommunal sektor på att reparera, rekonditionera, och cirkulera möbler. Kommuner som cirkulerar fler möbler, har också fler kommunanställda.

Citat från dokumentet ”Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering Verksamhetsservice, Jönköpings kommun”

2.2 Identifierad ineffektivitet

”Det saknas också i dag en professionell verkstad med rätt lokaler, utrustning och kompetens för systematisk renovering. Med rätt förutsättningar finns potential att skala upp återbruket betydligt och därmed ta tillvara större värden i befintligt möbelbestånd.”

Vad menas med professionell verkstad (…) i detta sammanhang? Är det likt de verkstäder och lokaler de har för Sajkla (System för cirkulär möbelhantering) i Tibro? Där arbetar de professionellt med systematisk renovering, och det är uppdelat på fyra olika fabriker/företag. Att arbeta med detta så som det beskrivs så behöver kommunen köpa upp flera fabrikslokaler och anställa tvåsiffrigt antal personal med spetskompetens. Är det inte det som menas med *”professionell verkstad med rätt lokaler (…)”* så är det så MBC redan arbetar.

3. Föreslagen organisationsstruktur

”En centraliserad organisation under Verksamhetsservice kan också ge bättre möjligheter att styra verksamheten mot hållbarhet, återbruk och kvalitet, samt att följa upp och mäta effekter både ekonomiskt och miljömässigt.”

Vad är det som pekar på att detta skulle sammanfalla så pass väl? Är det något som hindrar Verksamhetsservice från att arbeta på detta sätt idag? MBC följer upp och mäter effekter ekonomiskt och miljömässigt, de har väldigt exakta data på dessa delar och de rapporteras löpande till hållbarhetssamordnarna i kommunen.

4. Investeringskalkyl

”En hel del begagnade maskiner och verktyg har redan samlats in från olika verksamheter, men för att möjliggöra och effektivisera renovering av bordsskivor behövs en större bredbandsslip. Tillgång till en lackeringsbox är också avgörande, och om en sådan inte redan finns i den framtida lokalen innebär det en betydande investeringskostnad.”

De bordsskivor som är absolut vanligast i kommunen består av laminat eller linoleum. Är inte bordsskivorna av laminat så kan det i så fall vara matsalsbord på äldreboenden, eller enstaka udda möbler (antikt). En bredbandsslip är inte till nytta för bordsskivorna och knappt några andra möbler i kommunen. Att slipa laminatskivor anses generellt vara olämpligt.

6. Besparings- och intäktspotential

”Siffror från Göteborgs stad visar att motsvarande 80 procent av värdet för nyinköpts möbler slängs varje år”.

Siffror stämmer inte, och kan inte beräknas, överhuvudtaget, enligt uppgifter från enhetschef och miljösamordnare för Göteborgs Stads TaGe, Benjamin Svanlind 10/4-26.

8. Antaganden och osäkerheter

”Vi utgår från ett team av hantverkare med olika förmågor och viss kapacitet per år, men kunskapen om möbelbeståndet, verksamheternas faktiska behöv och vilken typ av möbler som behöver renovering är begränsad, liksom hur mycket tid och vilka resurser som krävs för varje produkt. (…). Risker inkluderar att efterfrågan på återbrukade och rekonditionerade produkter blir lägre än förväntat, att förändringar i inköpsavtal eller organisationen påverkar möjligheten att styra verksamheten mot återbruk, samt administrativa utmaningar i uppstartsfasen.”

”En sådan förändring kan förstärka kommunens arbete med klimatmål och hållbarhetsstrategier, samtidigt som det bidrar till att skapa en kultur från slit-och-släng-mentaliteten till ett mer omsorgsfullt förhållningssätt till resurser”.

MBC är mycket väl insatta i detta. Den största majoriteten av möbler som finns i kommunen är variant av spånskiva och laminat, dessa lämpar sig sällan för omfattande renovering i den grad som beskrivs i remissen. Eftersom material och ytskikt består av detta är oftast att ersätta hela skivan det effektivaste alternativet. Ersättandet av en skiva eller byta ut reservdelar är däremot inget som kräver spetskompetens i den mån att en komplett verkstad med en riktig möbelsnickare är befogat. MBC ser även en risk i att kunskap om det befintliga möbelbeståndet, verksamheternas användning av möbler samt material- och hantverkskunskap saknas, vilket kan leda till kostsamma satsningar med sämre resultat.

Citat från dokumentet ”Förstudie Cirkulär möbelverksamhet” av RISE

Inledning

”Genom att koppla arbetet till meningsfull aktivitet för människor som står långt från arbetsmarknaden, kan vi skapa dubbel nytta, där både individer och samhällets resurser utvecklas och tas tillvara. Ett trasigt bord blir mer än ett bord som lagas, det blir en symbol för ett system som prioriterar långsiktighet, delaktighet och framtidstro.
Jönköpings kommun tar nu på sig ledartröjan inom den cirkulära ekonomin och skapar social,

miljömässig och ekonomisk nytta för sina medborgare, samtidigt som man bidrar till Sveriges och världens åtaganden för en mer hållbar värld."

Den dubbla nyttan görs redan idag.

Jönköpings kommun har redan ledartröjan på sig inom den cirkulära ekonomin. MBC har, bara de senaste tre åren, haft studiebesök från fler än ett tiotal kommuner som vill arbeta på samma sätt som vi gör idag. De kommuner som besökt Jönköping för att inspireras av vår modell är Göteborg, Växjö, Linköping, Lidköping, Kristianstad, Norrköping, Falköping, Vaggeryd, Vetlanda, Piteå och Falun.

2. Sammanfattning

"Genom att kombinera tydliga riktlinjer för inköp, ett mer samordnat möbelbestånd, motiverade och kompetenta medarbetare i ändamålsenliga lokaler kan effekten av nedlagda resurser avsevärt höjas till förmån för medborgarnas tillika skattebetalarnas nytta. I detta skall en möbelrenovering av professionell grad inkluderas."

Som tidigare nämnt, "professionell grad" innebär en omfattning om fyra olika företag med spetskompetenser, det går inte enligt de tre anställda som står i budgetkalkylen.

3.5 Vad sker inom svenska kommuner?

"Några kommuner berättar i en studie om genomförts av Göteborgs kommun berättar att helt fria leveranser eller en låg schablonkostnad har varit ett sätt att inledningsvis stimulera efterfrågan av återbruk. Studie indikerar dock att det kan vara utmanande att erbjuda fria leveranser i längden om man vill nå ekonomisk bärkraft."

Idag tycker många verksamheter att 500:- för 16kbm möbler, med tre personal som ställer in allt, är för dyrt för cirkulerade möbler i så gott som nyskick.

5. Nuläge

B. Återanvändning av existerande möbler utan reparation
B1 Omflyttning av existerande möbler på plats eller inom närområdet
B2 Omflyttning av existerande möbler med längre transport

C1. Via möbelcirkeln (med eller utan reparation)

"Möbelcirkeln för i dagsläget ingen statistik över skick på de inkommande artiklarna. Vid besök på Möbelcirkeln och på bas av kundintervjuer noteras att det finns låg enhetlighet i sortimentet, och många objekt finns i olika varianter, med äldre tyger och skiftande kulörer. Cirka femtio artiklar beräknas ha rekonditionerats under 2025. Den genomsnittliga transporttiden, uppdelad per geografiskt område, ligger på cirka 30-40 minuter."

Statistik för skicket på möblerna finns tillgängligt digitalt i Excel, så det påståendet stämmer inte. Den låga enhetligheten i sortimentet beror på att MBC enbart hämtar möbler efter beställning, MBC kan inte tvinga en verksamhet att lämna ifrån sig sina möbler. Det är åtminstone 250-300 artiklar som rekonditionerats (slipats, målats, omklädda) under 2025.

Punkt B1 är missvisande, MBC utför flertalet (20-40st) stora (hela verksamheter) internflyttar årligen.

”Det har hänt att möbler först skickats till Möbelcirkeln för att sedan hämtas tillbaka. Likaså kan vissa möbler skickas dit för att sedan kasseras. En utvecklingsmöjlighet är en systematisk bedömning av möblerna före transport, för att effektivisera och minimera transporterna.”

Att MBC hämtar möbler för att sedan köra tillbaka dem händer någon enstaka gång per år, men detta är då på grund av missar i den interna kommunikationen på den andra verksamheten.

MBC hämtar möbler som är förbrukade, för att sortera ursprungsmaterial för återvinning. Det görs en systematisk bedömning av möblerna före transport, och när de väl är på lagret, för att säkerställa kvaliteten på möblerna. Transporterna minimeras rimligtvis inte ändå, de ska ändå lämna verksamheten oavsett skick.

Upplevda behov och synpunkter från behovsägare

Funktionskrav

”Funktionskrav är viktiga för möbler i skolmiljö. Exempelvis bör alla elevstolar ha medar för att minska buller-nivåerna, likaså ska bänkarna helst ha ljuddämpning. Nya bänkar är oftast dämpade, medan äldre bänkar som skickas externt för renovering av den upphandlade konsulten för möbel och inredningstjänster (Krook & Tjäder) även kan monteras med ny dämpning.”

De kan monteras med ny dämpning, men tex. Krook & Tjäder väljer att inte alltid göra det (mailkonversation 14/4-26).

Service och tillgänglighet

” Möbelcirkeln har en leveranstid om 2 veckor på lagda ordrar vilket kan ställas mot kunder som vill ha enstaka föremål ”handla direkt”.

MBC strävar efter att tillgodose varje beställning inom två veckor, detta är helt beroende på hur många beställningar som kommer in. Leveranstiden är ytterst beroende av detta, det kan också vara leveranstid på timmar eller dagar.

SWOT

Möjligheter

”- Tydlig styrning av möbler optimerar värdebevarandet (rätt möbel med rätt funktion på rätt plats)”

Detta sker idag.

” – Ny digital plattform som är mer lättanvänd, har ett bättre utbud, mer rättvisande bilder och bättre förutsättningar för att dokumentera och kommunicera skick på möbler som ska cirkuleras.”

Den plattform MBC använder idag är den absolut bästa för ändamålet. MBC var i kontakt med flera aktörer inom området innan ”Palats” köptes in så sent som i mars 2025.

”- Total inventering av kommunens bestånd frigör lagringsplats och minskar behoven av nyinköp.”
Det finns väldigt få möbler som inte används ute i kommunala verksamheter idag. Ifall de inte används är det på grund av att de inte längre uppfyller de krav som finns (flamskyddsmedel, akustik, funktion). Ibland finns överskott av möbler för att verksamheten själva vill ha det som reserv ifall något går sönder.

De gånger en verksamhet läggs ner och MBC hämtar möblerna, är det för att de blir av med hyreskontraktet och möblerna måste utrymmas snarast. Behovet av att lagra möblerna någon annanstans finns kvar. Oftast har de verksamhet på arbetsplatsen så länge som möjligt så att bli av med möblerna tidigare än hyreskontraktet lö*per ut är sällan aktuellt.*

”- Nöjdare kunder (lägre priser, snabbare leveranser)
MBC ställer sig ytterst skeptisk till detta, budgetkalkylen visar på mycket mer än 500:- per 16kbm möbler. ”Snabbare leveranser” är säsongsbaserat, så såvida man inte vill ha sysslolös personal i perioder blir det svårt att tillmötesgå alla beställningar ”på studs”.

Det finns sedan tidigare finns dåliga erfarenheter av att Tekniska kontoret tar över verksamheter. Historiskt sätt blir det dyrare för förvaltningarna.

§ 68

Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering

Uan/2026:59 000

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering.
Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.
Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Beslutsunderlag

Remiss för förslag till cirkulär möbelhantering, Ks/2026:79 000
Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering, Uan/2026:59 000

Utbildningsförvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut:

- Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens yttrande i ärende.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens behandling 2026-06-08

Yrkanden

Ordförande Carina Sjögren (S) yrkar för S, C, L, V och MP bifall till utbildningsförvaltningens förslag till beslut.

Kamran Sairafi (M) yrkar för Moderaterna bifall till ordförandens förslag till beslut.

Kjell Olsson (KD) yrkar för Kristdemokraterna bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut

– Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens yttrande i ärende.

Ärendet tas med omedelbar justering.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen Jönköpings kommun

Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering

Uan/2026:59 000

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering.

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Beslutsunderlag

Remiss för förslag till cirkulär möbelhantering, Ks/2026:79 000
Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering, Uan/2026:59 000

Förslag till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut:

- Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens yttrande i ärende.

Ärende

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering. Förslaget bygger på en förstudie som pekar på möjligheter att uppnå miljömässig, ekonomisk och social nytta genom en mer samordnad hantering av möbelflöden.

Förslaget innebär bland annat att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av möbler samt att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Erik Nilsson
Utbildningsdirektör

Sara Johansson
Strateg

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen Jönköpings kommun

Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering

Uan/2026:59 000

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering. Förslaget bygger på en förstudie som pekar på möjligheter att uppnå miljömässig, ekonomisk och social nytta genom en mer samordnad hantering av möbelflöden.

Förslaget innebär bland annat att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av möbler samt att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens synpunkter på förslaget ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2026-06-12.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen delar ambitionen att stärka kommunens arbete med hållbar och resurseffektiv möbelhantering och är positiva till initiativet. Förvaltningen bedömer dock att det föreliggande förslaget innebär oklarheter och risker avseende styrning, ekonomi, måluppfyllelse samt konsekvenser för verksamheterna.

Utbildningsförvaltningen anser att förslaget i sin nuvarande form inte är tillräckligt underbyggt för att ligga till grund för beslut. Ett omarbetat förslag efterfrågas där syfte, ekonomiska konsekvenser, ansvarsfördelning och effekter för verksamheterna tydliggörs.

Nedan redovisas de delar som ligger till grund för utbildningsförvaltningens bedömning.

1. *Styrning och ansvarsfördelning*

I såväl remissens tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhanering som förstudien Cirkulär möbelverksamhet refereras till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens tidigare framlagda förslag i tjänsteutlåtandet *Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi i Jönköpings kommun* (Uan/2025: 92 040). En central del i det förslaget och som tydligt lyfts fram är vikten

av ett arbete kring frågan i nämndövergripande samverkan och där det exempelvis uttrycks i tjänsteutlåtandet: ”Att stadskontoret ges i uppdrag tillsammans med övriga nämnder att tillsätta styr- och arbetsgrupper för att initiera utredningsarbete som syftar till att skapa utökad cirkulär och social ekonomi i en enhetlig organisation.”

Utbildningsförvaltningen bedömer att aktuellt remissförslag innebär en långtgående centralisering av ansvar till tekniska kontoret samt att förslaget i praktiken innebär en omfattande förändring av styrning, ansvar och beslutsmandat inom kommunen. Detta riskerar att minska övriga nämnders, däribland Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens, inflytande över frågor som har direkt koppling till den egna verksamheten. Detta behöver tydliggöras.

Remissförslaget avviker från tidigare inriktning där behovet av nämndövergripande samverkan tydligt lyfts fram. Utbildningsförvaltningen anser att en utveckling av cirkulär möbelhantering bör ske i bred samverkan mellan berörda nämnder, snarare än genom organisatorisk koncentration till en enskild förvaltning.

2. *Otydligt syfte och målbild*

Utbildningsförvaltningen uppfattar att remissförslaget motiveras utifrån flera olika perspektiv såsom miljömässiga, ekonomiska och sociala. Förvaltningen ser positivt på ambitionen att försöka skapa samlade nyttor inom flera områden samtidigt.

Samtidigt bedömer förvaltningen att förslaget i begränsad utsträckning problematiserar de målkonflikter som naturligt uppstår mellan dessa olika perspektiv. Det gäller inte minst relationen mellan miljömässiga ambitioner och krav på ekonomisk effektivitet.

I remissens tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering anges exempelvis att kommunen riskerar att missa uppsatta klimatmål och att ett mer sammanhållet och hållbart arbetssätt därför krävs. Samtidigt framgår det att de ekonomiska kalkylerna bygger på osäkra antaganden och att verksamheten initialt kommer innebära betydande kostnader.

Utbildningsförvaltningen anser att det behöver tydliggöras att förslaget innehåller målkonflikter som behöver hanteras genom medvetna prioriteringar och avvägningar. Förvaltningen uppfattar att remissen i sin nuvarande form tenderar att beskriva de olika målen som ömsesidigt förstärkande, utan att tillräckligt belysa de situationer där exempelvis klimatmässiga ambitioner kan innebära ökade kostnader eller minskad flexibilitet för verksamheterna.

Förvaltningen efterfrågar därför ett tydligare resonemang kring vilka mål som ska vara vägledande vid sådana avvägningar samt hur dessa målkonflikter ska hanteras i praktiken.

3. Ekonomiska förutsättningar och risker

Förvaltningen bedömer att de ekonomiska beräkningarna i underlaget är förenade med stor osäkerhet och i flera delar bygger på antaganden. Det framgår exempelvis att någon fullständig inventering av kommunens möbelbestånd inte har genomförts, vilket försvårar en tillförlitlig kostnadsbedömning. Utbildningsförvaltningen kan i sammanhanget nämna att all data av möbler som köpts in samt var de är placerade finns i Inköps- och fakturahanteringssystemet Proceedo. Förvaltningen anser att utan en sådan systematisk genomgång blir miljönytta, driftkalkyl och finansieringsmodell i stor utsträckning spekulativa.

I Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering redovisas de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun. De fasta och rörliga kostnaderna för verksamheten uppskattas till ca 6,5 miljoner kronor per år. När det gäller besparingar och intäkter kopplat till förslaget beskrivs detta uppskattande och utifrån potential. Det betonas sammantaget att beräkningarna är osäkra och bygger på antaganden samt att den största vinsten bedöms vara minskad klimatpåverkan.

Då drifts- och intäktskalkylerna bygger på antaganden och inte på faktiska volymer bidrar detta till att göra det svårt att bedöma såväl kapacitet som kostnadseffektivitet. Besparingspotentialen som beskrivs på sidan 12 framstår som oklar samt om exempelvis kostnader för rekonditionering (inkl. arbetsinsats, material, lokaler) fullt ut här har beaktats. Utbildningsförvaltningen anser att driftkalkylen behöver utvecklas för att på ett tydligare sätt beskriva hur ekonomi, kapacitet och bemanning påverkas vid olika antaganden om volymer, efterfrågan, grad av återbruk samt omfattning av arbetsträning. Avsaknaden av detta i driftkalkylen leder till svårigheter att bedöma robusthet, risk och ekonomisk bärkraft.

I förstudien Cirkulär möbelhantering konstateras bland annat att ”Överslagsberäkningar gjorda av RISE visar att Jönköpings kommun kan spara avsevärda summor pengar samtidigt som man bidrar till såväl social miljö som socialt ansvarstagande” samt att ”En utökad cirkulär möbelverksamhet kommer att ge mätbara fördelar såväl resurs- och miljömässigt som ekonomiskt”. Utbildningsförvaltningen uppfattar dessa överslagsberäkningar och mätbara fördelar som oklara.

Att genomföra en omfattande organisatorisk förändring utan en robust ekonomisk analys innebär risker och där den ekonomiska bärkraften blir ytterligare viktig i ett läge med stora krav på effektivisering för våra verksamheter.

Slutligen förordar utbildningsförvaltningen ur ett styr- och resurseffektivitetsperspektiv en modell med köp–sälj eller intern prissättning, även om priset är betydligt lägre än nyinköp. Vidare anser utbildnings-förvaltningen att bonus–malus-modellen behöver justeras med exempelvis tydliga undantag i de fall möbelenheten inte kan tillgodose verksamhetens behov. Utan sådana undantag riskerar modellen att belasta verksamheter ekonomiskt trots att de saknar reella alternativ vilket innebär avgiftsuttag utan faktisk motprestation.

4. *Oklar klimat- och miljönytta*

Även när det gäller de miljö- och klimatmässiga delarna noterar utbildningsförvaltningen att förslaget lyfter fram potentiella vinster men att det saknas tydliga och verifierbara beräkningar av vilka effekter den föreslagna organisationsförändringen faktiskt förväntas ge.

I tjänsteutlåtandet anges bland annat att ”En central möbelenhet skulle ge betydande miljö- och klimatvinster genom att samla, effektivisera och styra kommunens möbelflöden då produktionen av möbler innebär ett omfattande uttag av både ändliga och förnybara resurser”. Vidare anges i tjänsteutlåtande att ”Förstudien visar att en samlad, professionell och cirkulär möbelhantering skulle kunna minska kommunens klimatpåverkan avsevärt, där kommunens möbelinköp står för ca 10 procent av kommunens totala CO_2e-utsläpp”.

Till grund för dessa konstateranden hänvisas till bland annat *Business models for sustainable consumption*, *IVL.se*[1], samt *CGR The Value Gap: Sweden*[2]. En beräkning baserad på kommunens eget möbelbestånd saknas vilket naturligtvis försvåras då någon fullständig inventering av kommunens möbelbestånd ännu inte har genomförts. Mot bakgrund av detta anser utbildningsförvaltningen att det tydligare behöver framgå på vilka grunder ovanstående bedömningar vilar samt hur effekterna ska följas upp.

5. *Konsekvenser för kärnverksamheten*

[1] Business models for sustainable consumption IVL.se

[2] CGR The Value Gap: Sweden

Utbildningsförvaltningen ser och har som också nämnts tidigare (*Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi i Jönköpings kommun* (Uan/2025: 92 040) lyft behovet av att komma ifrån befintliga parallella system till förmån för en mer enhetlig organisation för kommunens cirkulära möbelhantering. Att se över upphandlingsavdelningens inköpsrutiner ser förvaltningen också som en del i detta. Utbildningsförvaltningen ser samtidigt en risk att en alltför centraliserad möbelhantering kan komma att begränsa verksamheternas möjlighet att påverka behovsanpassade beslut.

För skolans verksamheter är ändamålsenliga lärmiljöer en grundförutsättning. En utveckling mot en mer centraliserad möbelhantering förutsätter att det inom organisationen upparbetas kunskap om skolans behov. Utbildningsförvaltningen uppfattar att rektors och verksamheters rådighet över behov, tidpunkt för möbelbyte samt mandat att fatta beslut om inköp utifrån lokala behov här måste säkerställas.

6. Arbetsmarknadsperspektivet

Förslaget anger att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning. Utbildningsförvaltningen bedömer att denna del är otydligt beskriven där det bland annat saknas konkreta uppgifter om omfattning, målgrupper och ansvarsfördelning. Vidare tar förslaget inte tydlig höjd för vilken roll Möbelcirkeln ska ha framåt i relation till den nya möbelenheten. Det framgår inte hur ansvar, uppdrag och volymer ska förändras eller vilka kostnadsmässiga konsekvenser detta får. Utan en sammanhållen bild av hur befintliga verksamheter påverkas finns en risk för otydliga gränssnitt och underskattade kostnader.

Utbildningsförvaltningen konstaterar vidare att det så kallade aktivitetskravet (1 juli 2026) som innebär en skyldighet för kommunen att tillhandahålla aktiviteter för personer som får försörjningsstöd och ett krav på dessa att delta i aktiviteter innebär ett ökat och växande behov av arbetsträningsplatser.

Förvaltningen uppfattar att kopplingen till aktivitetskravet och arbetsträning är otillräckligt beskriven där det tydligare behöver framgå att möbelenheten förväntas ta emot ett senare definierat antal individer inom aktivitetskravet/arbetsträning samt vilka konsekvenser detta får för bemanning, produktivitet och kostnader. Utan denna tydlighet riskerar detta att bli ett outtalat åtagande samt att arbetsmarknadsuppdraget påverkas negativt om det integreras i en annan verksamhet utan tydlig struktur.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-08-29 § 148 att kommunstyrelsen skulle utreda ökad uthållighet avseende livsmedelsberedskap i Jönköpings

kommun. Efter beredning med tillhörande beslut är ett sådant lager nu under uppbyggnad där driften är förlagd till Arbetsmarknadsavdelningen. Genom detta tillförs avdelningen ett meningsfullt och samhällsviktigt arbetsmarknadspolitiskt uppdrag. I föreliggande förslag har detta uppdrag och ansvar inte berörts i någon del.

Fortsatt utvecklingsarbete och rekommenderade åtgärder

Samtidigt bedömer utbildningsförvaltningen att det finns goda möjligheter att vidareutveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering genom ett mer stegvis och samordnat utvecklingsarbetet. Förvaltningen föreslår att följande åtgärder prioriteras innan ställning tas till en omfattande organisatorisk förändring.

- En fullständig och systematisk inventering av kommunens möbelbestånd bör genomföras. Detta är en förutsättning för att kunna bedöma faktisk miljönytta, ekonomisk potential, kapacitetsbehov och framtida dimensionering av verksamheten.

- För att utveckla befintliga upphandlings- och inköpsprocesser bör kommunen i högre grad utveckla gemensamma riktlinjer för hållbara och cirkulära inköp som exempelvis stödjer återbruk, standardisering och lång livslängd i samband med upphandling, ramavtal och inköpsrutiner. Även tydligare styrning vid direktinköp och inköp utanför ramavtal kan här ses över.

- För att visa på faktisk efterfrågan, kostnadseffektivitet, klimatnytta, organisatoriska konsekvenser, mm bedömer utbildningsförvaltningen att en stegvis utveckling i form av pilot/försöksverksamhet bör övervägas innan en permanent central möbelenhet etableras.

- För att säkerställa olika verksamheters behov, uppdrag och förutsättningar anser utbildningsförvaltningen anser att det fortsatta arbetet bör ske i nära samverkan med berörda nämnder och förvaltningar.

- Utbildningsförvaltningen förordar framtagande av tydligare indikatorer och uppföljningsmått kopplade till bland annat miljönytta och ekonomi. Dessa kan exempelvis visa på utsläppningsminskningar som eftersträvas, ekonomiska besparingar som förväntas, hur återbruksgrad ska mätas samt hur påverkan på verksamheternas funktionalitet/kvalitet ska följas upp.

Slutsats

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa ökad miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Sara Johansson
Strateg

§ 125

Yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering

Sn/2026:49 730

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, tekniska nämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och äldrenämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

En förstudie har genomförts under hösten 2025 via RISE, för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Stadskontoret har utifrån förstudien tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulära möbelhanteringen framåt.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, daterat 2026-05-17
Akademikerförbundet SSR:s skrivelse till funktionsstödsnämnden gällande cirkulär möbelhantering, daterad 2026-05-29
Begäran om yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering, daterad 2026-03-27

Socialförvaltningens förslag

Socialförvaltningens förslag till beslut:

- Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet.

Funktionsstödsnämndens behandling 2026-06-10

Yrkanden

Sofie Tegvall (S) yrkar, för S och C, bifall till förvaltningens förslag.

Peter Jutterström (M) yrkar, för M, SD och KD, bifall till förvaltningens förslag.

Gun-Britt Sabelstierna (f.d. L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Funktionsstödsnämndens beslut

– Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Socialförvaltningens ledningsgrupp

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Tjänsteutlåtande
Socialförvaltningen
Stab
Joel Halldin
036-103597
joel.halldin@jonkoping.se

Yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering

Sn/2026:49 730

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, tekniska nämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och äldrenämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

En förstudie har genomförts under hösten 2025 via RISE, för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Stadskontoret har utifrån förstudien tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulära möbelhanteringen framåt.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, daterat 2026-05-17
Begäran om yttrande över förslag för cirkulär möbelhantering
Akademikerförbundet SSRs skrivelse till funktionsstödsnämnden - gällande cirkulär möbelhantering

Förslag till Funktionsstödsnämnden

Socialförvaltningens förslag till beslut:

- Socialförvaltningens tjänsteutlåtande utgör nämndens yttrande i ärendet.

Ärende

Stadskontoret har tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulär möbelhantering framöver. Förslaget utgår ifrån en för-studie som har genomförts under hösten år 2025 av RISE, på uppdrag av avdelningen Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret.

I förstudien analyseras nuläget, identifieras potential och ges rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Den beskriver också att med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurserna användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Funktionsstödsnämnden har tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, tekniska nämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och äldrenämnden getts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till cirkulär möbelhantering inför beslut i kommunfullmäktige.

Funktionsstödsnämnden ställer sig positiv till en hantering där ett cirkulärt flöde innebär att reparation, återbruk och smart resursanvändning sker nära verksamheten. Där ökade möjligheter för sociala, ekonomiska och miljömässiga vinster skapas. Samt där behovet av nyinköp minskas.

Samtidigt så konstaterar funktionsstödsnämnden att införandet av en central möbelenheten utifrån förslagen till beslut innebär en omfattande förändring av arbetssätt, ansvarsfördelning och stödprocesser jämfört med idag. Där nämnden ser ett behov av att förstudien efterföljs av ett projekt, som stegvis omhändertar av kommunen prioriterade delar av handlingsplanen. Där representation ifrån respektive berörd nämnd finns med. Inom projektet genomföra verksamhetsspecifika behovsanalyser, genomföra pilotverksamheter innan breddinförande, koppla samman den cirkulära möbelhanteringen med lokalförsörjningsprocessen (särskilt kopplat till nyetablering), säkerställa servicenivå och tillgänglighet innan fullskalig drift, samt klargöra de ekonomiska konsekvenserna för respektive nämnd.

Här ser exempelvis nämnden att det förslag till finansiering av centrala möbelenheten kan innebär ökade kostnader utifrån behov av nyinköp om inte tillgången till möbler med rätt funktion för verksamheternas målgrupper. Detta utifrån tillgång på möbler utifrån rätt höjd, stabilitet och säkerhet för att möta den enskildes behov.

Utifrån perspektivet daglig verksamhet ser även nämnden ett behov av att förutsättningarna kopplat till daglig verksamhet inom möbelenheten klargörs.

Stefan Österström
Socialdirektör

Joel Halldin
Ledningsstrateg

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Gällande ärende “Remiss till förslag om cirkulär möbelhantering”

Akademikerförbundet SSR organiserar akademiker med samhällsvetenskaplig inriktning. Medlemmarna är samhällsvetare, socionomer, personalvetare, beteendevetare, ekonomer och folkhälsovetare.

Akademikerförbundet SSR är positiva till cirkulär möbelhantering och att kommunen arbetar med att minska klimatpåverkan, att resurser används effektivt och att sociala värden skapas. Akademikerförbundet SSR ställer sig dock starkt kritiska till kommunstyrelsens förslag kring cirkulär möbelhantering - detta av flera anledningar.

Den externa förstudien som gjorts av RISE ger inte hela bilden och är beställd av Tekniska förvaltningen. Kommunens egen remiss bygger i sin tur på förstudien.

Konsekvenser för Socialförvaltningen
Socialförvaltningen och Utbildningsförvaltningen står gemensamt för 90% av alla beställningar som görs hos Möbelcirkeln. Idag är utkörningsavgiften 500kr, med förslaget kommer kostnaden att bli 400kr per begagnad möbel. I snitt beställs 6 möbler per beställning, vilket är en kostnad om 2400 kr (för begagnade möbler som Socialförvaltningen själva en gång i tiden köpt in). I förslaget föreslås även Tekniska bli ”Gate-keeper” vid nyinköp av möbler, detta kommer mest troligt att innebära att en administrativ kostnad kommer att läggas till vid nyinköp. Vi delar Socialförvaltningens bild av att nyinköp inte kommer vara möjligt att utesluta, för mer information kring anledningen till vårt ställningstagande se “bilaga 1”. Förslaget innebär att Socialförvaltningen kommer få ökade kostnader för möbler, detta är medel som Akademikerförbundet SSR istället vill ska gå till kärnverksamheten.

Konsekvenser utifrån aktivitetskravet
Försörjningsstöd och Arbetsmarknadsavdelningen (AMA) är i en expansiv fas när det nya aktivitetskravet införs. Socialförvaltningen står för myndighetsutövningen, AMA står för de praktiska insatserna. Det är idag ont om platser att placera medborgare för arbetsträning, med aktivitetskravet kommer betydligt fler platser att behövas. Socialförvaltningen önskar att man klargör möjligheterna av förutsättningarna kopplat till daglig verksamhet inom möbelenheten. Tidigare erfarenheter av Tekniska är att det blir ett rent produktionsfokus där kompetens saknas för att ta emot medborgare med behov av stöd i arbetslivet och coacha ut mot arbete.

Arbetsmarknadsenheten arbetar sedan länge med att förena och ha balans mellan bägge perspektiven och har den erfarenhet och kompetens som krävs för att hantera uppdraget inom cirkulär möbelhantering.

Konsekvenser för medborgare
De medborgare som idag arbetsträner på möbelcirkeln har ofta en komplex problematik och behöver möta en verksamhet som tar hänsyn till olika förutsättningar. Detta kräver en kompetens och erfarenhet utav arbetsledarna. Att enbart fokusera på produktion innebär också i praktiken att värdefulla arbetsuppgifter som hjälper medborgare att bryta utanförskap tas bort.

Konsekvenser för kommunen i stort
Jönköpings kommun har idag redan ledartröjan på sig inom den cirkulära ekonomin. Möbelcirkeln har, bara de senaste tre åren, haft studiebesök från fler än ett tiotal kommuner (bl.a Göteborg, Växjö, Linköping, Lidköping, Kristianstad, Norrköping, Falköping, Vaggeryd, Vetlanda, Piteå och Falun) som vill arbeta på samma sätt som Jönköping gör idag. Historiskt sätt har det blivit dyrare för kommunen att lägga uppdrag på Tekniska, det finns inget i förslaget som tyder på att det inte kommer ske i det här fallet. Förslaget är betydligt mer kostsamt än vad förstudie och remiss visar, för mer information se “bilaga 1”.

Akademikerförbundet SSR ställer sig emot Socialförvaltningens förslag om att stegvis genomföra de åtgärder som presenteras i förstudien inom ramen för ett projekt. Vi menar att förstudien har så pass omfattande brister att det inte är möjligt att gå vidare och att slutsatserna ensidigt bygger på ett perspektiv där beställaren, Tekniska förvaltningen, gynnas. Förslaget kommer medföra utökade kostnader för Socialförvaltningen samtidigt som åtgärderna (som föreslås i förstudien) inte kommer ge den miljönytta som anges som motiv till förändringen.

260529

Mona Farahani facklig sekreterare
Amanda Nygren ordförande

Akademikerförbundet SSR

Bilaga 1.

Dokumentet nedan är framtaget av medarbetare verksamma på Möbelcirkeln och AMA.

Kommentarer kring ärendet

Citat från dokumentet *”Förslag till Kommunstyrelsen. Stadskontorets förslag till kommunfullmäktige*”.

Bakgrund

”I dag utgör återbrukade möbler endast tre procent av alla nyinköp, samtidigt som många fullt fungerande möbler kasseras i förtid. Med bättre samordning skulle en stor del av dessa möbler kunna tas tillvara”.

Att hävda att många fullt fungerande möbler kasseras i förtid är inget Möbelcirkeln (MBC) känner till. Var finns statistiken och källhänvisningen till detta? De möbler MBC kasserar idag uppfyller inte kraven för funktion, skick, eller säkerhet (ex kemikalier); men då är de inte heller ”fullt fungerande”. Skolorna inom UBF har som rutin att kontakta MBC innan möbler kasseras. UBF och SOC utgör drygt 90% av beställningarna MBC utför.

Nuvarande möbelhantering

”Möbelcirkeln tar emot och bedömer möbler, hanterar 5000-6000 artiklar per år och utför rekonditionering inom ramen för arbetsträning. Samtidigt reparerar Verksamhetsservice många möbler, ofta med avancerade åtgärder, och bedöms årligen färdigställa 1 000-1 250 reparationer.”

Vad innebär ”inom ramen för arbetsträning” respektive ”ofta med avancerade åtgärder”? MBC byter kontinuerligt ut reservdelar på möblerna de får in, och lagar eller tillverkar helt nya delar. Uppskattningsvis repareras 10-20 möbler om dagen hos MBC i dagsläget. Rekonditioneringen innebär nya ytskikt på möbler samt omklädnad av bl.a. stolar och soffor. Vad är avancerade åtgärder i sammanhanget?

”Kommunen har redan en relativt hög grad av återbruk, men utvecklingsbehov finns främst inom styrning, uppföljning, rekonditionering och mer effektiva transporter”

MBC planerar och samkör både geografiskt, tidsmässigt, men också med vikt och volym i åtanke så att effektiviteten redan ska vara maximerad. Ska den nya enheten i så fall köpa in tunga lastbilar (C-körkort)? Finns det underlag för att en tung lastbil skulle effektivisera transporten med tanke på dagens beställningsunderlag?

Rekommendationer enligt förstudie

”En central möbelenhet föreslås få ansvar och resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer och kvalitet samt skapa fler arbetstillfällen”

MBC arbetar enbart på beställning idag, tanken att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer, och kvalitet bygger på en grund att det finns verksamheter som idag står utan möbler. Detta vore enbart möjligt om den nya enheten har monopol på att bestämma och beställa möbler åt kommunens andra verksamheter. Är det eftersträvansvärt och något UBF och SOC efterfrågar?

Ekonomisk nytta

”Inom ramen för förstudien har även en prognos ställts för att uppskatta värdeskapandet av att återbruka och restaurera möbler inom möbelenheten. Beräkningarna tar i beaktande att möbelenheten kan höja kvaliteten på återbrukade möbler genom restaurering och reparation. En volymökning över tid, det vill säga ökat återbruk av möbler, kombinerad med kvalitetshöjningen, ger en uppskattad vinst på 3,6-6,4 miljoner per år. Siffrorna bygger på ett antal antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE”

Är dessa beräkningarna gjorda med åtanke att den största konsumenten av möbler är kommunens alla skolor och förskolor? Dessa möbler, i likhet med allt som köps in i offentlig sektor, består ofta av laminat- eller linoleumskivor, och är sällan ekonomiskt värda att renovera. Det senaste exemplet är Djupadalsskolan, där renoverade möbler blev mycket dyrare än förväntat. Privatföretag renoverar inte elevbordsskivor till akustikskivor utan byter då ut hela skivan, ett ingrepp som inte kräver verkstad – enbart en skruvdragare. Det finns goda anledningar att ställa sig starkt skeptisk till den uppskattade vinsten, om man kan möbelbeståndet och har materialkunskapen.

Miljönytta

”Många möbler används dessutom betydligt kortare tid än deras faktiska livslängd på upp till 30 år. En central möbelenhet kan se till att möbler repareras, fräschas upp och cirkuleras vidare i flera liv, vilket sparar både material och energi.”

Var är källan på detta, och vilka möbler avser det? Skolmöbler har, som nämnts, en kortare livslängd, detta är ett problem som pedagoger på UBF dagligen tampas med.

”En mer samordnad hantering skulle också effektivisera logistiken. Idag förekommer onödiga transporter och dubbelhämtningar. Med en central struktur kan transporter optimeras, fler reparationer utföras på plats och bedömningar göras innan upphämtning. Det leder till färre körningar och därmed betydligt lägre utsläpp från transporter.”

Den samordnade hanteringen finns idag inom MBC, de kör så logistiskt effektivt som möjligt. Onödiga transporter är subjektivt, en del vill byta ut sin kontorsstol för att armstödet är sprucket, men stolen fungerar i övrigt, detta kan man tycka är onödigt men det tycker inte medarbetaren i kommunen. ”Dubbelhämtningar” är inget MBC känner till. De ringer alltid upp beställaren för att boka en tid/dag, fråga vad som ska hämtas och en bedömning görs av arbetsledare direkt över telefon/SMS/mail. MBC utför också vägledning till anställda som ringer om att ett skrivbord är trasigt hur man kan nollställa det.

Det framgår inte av remissen hur den föreslagna strukturen ska leda till färre körningar? Ska man göra en reparation på plats behöver man ändå ta med sig material dit? Att hävda att den föreslagna strukturen ska leda till färre körningar och betydligt lägre utsläpp innebär att de körningar som görs idag är onödiga, vilket inte stämmer.

Slutsatser

”En central möbelenhet skulle möjliggöra ett mer hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i stor skala och därmed stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål.”

Möbelcirkeln är idag bland de, om inte den, största i Sverige inom kommunal sektor på att reparera, rekonditionera, och cirkulera möbler. Kommuner som cirkulerar fler möbler, har också fler kommunanställda.

Citat från dokumentet ”Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering Verksamhetsservice, Jönköpings kommun”

2.2 Identifierad ineffektivitet

”Det saknas också i dag en professionell verkstad med rätt lokaler, utrustning och kompetens för systematisk renovering. Med rätt förutsättningar finns potential att skala upp återbruket betydligt och därmed ta tillvara större värden i befintligt möbelbestånd.”

Vad menas med professionell verkstad (…) i detta sammanhang? Är det likt de verkstäder och lokaler de har för Sajkla (System för cirkulär möbelhantering) i Tibro? Där arbetar de professionellt med systematisk renovering, och det är uppdelat på fyra olika fabriker/företag. Att arbeta med detta så som det beskrivs så behöver kommunen köpa upp flera fabrikslokaler och anställa tvåsiffrigt antal personal med spetskompetens. Är det inte det som menas med *”professionell verkstad med rätt lokaler (…)”* så är det så MBC redan arbetar.

3. Föreslagen organisationsstruktur

”En centraliserad organisation under Verksamhetsservice kan också ge bättre möjligheter att styra verksamheten mot hållbarhet, återbruk och kvalitet, samt att följa upp och mäta effekter både ekonomiskt och miljömässigt.”

Vad är det som pekar på att detta skulle sammanfalla så pass väl? Är det något som hindrar Verksamhetsservice från att arbeta på detta sätt idag? MBC följer upp och mäter effekter ekonomiskt och miljömässigt, de har väldigt exakta data på dessa delar och de rapporteras löpande till hållbarhetssamordnarna i kommunen.

4. Investeringskalkyl

”En hel del begagnade maskiner och verktyg har redan samlats in från olika verksamheter, men för att möjliggöra och effektivisera renovering av bordsskivor behövs en större bredbandsslip. Tillgång till en lackeringsbox är också avgörande, och om en sådan inte redan finns i den framtida lokalen innebär det en betydande investeringskostnad.”

De bordsskivor som är absolut vanligast i kommunen består av laminat eller linoleum. Är inte bordsskivorna av laminat så kan det i så fall vara matsalsbord på äldreboenden, eller enstaka udda möbler (antikt). En bredbandsslip är inte till nytta för bordsskivorna och knappt några andra möbler i kommunen. Att slipa laminatskivor anses generellt vara olämpligt.

6. Besparings- och intäktspotential

”Siffror från Göteborgs stad visar att motsvarande 80 procent av värdet för nyinköpts möbler slängs varje år”.

Siffror stämmer inte, och kan inte beräknas, överhuvudtaget, enligt uppgifter från enhetschef och miljösamordnare för Göteborgs Stads TaGe, Benjamin Svanlind 10/4-26.

8. Antaganden och osäkerheter

”Vi utgår från ett team av hantverkare med olika förmågor och viss kapacitet per år, men kunskapen om möbelbeståndet, verksamheternas faktiska behöv och vilken typ av möbler som behöver renovering är begränsad, liksom hur mycket tid och vilka resurser som krävs för varje produkt. (…). Risker inkluderar att efterfrågan på återbrukade och rekonditionerade produkter blir lägre än förväntat, att förändringar i inköpsavtal eller organisationen påverkar möjligheten att styra verksamheten mot återbruk, samt administrativa utmaningar i uppstartsfasen.”

”En sådan förändring kan förstärka kommunens arbete med klimatmål och hållbarhetsstrategier, samtidigt som det bidrar till att skapa en kultur från slit-och-släng-mentaliteten till ett mer omsorgsfullt förhållningssätt till resurser”.

MBC är mycket väl insatta i detta. Den största majoriteten av möbler som finns i kommunen är variant av spånskiva och laminat, dessa lämpar sig sällan för omfattande renovering i den grad som beskrivs i remissen. Eftersom material och ytskikt består av detta är oftast att ersätta hela skivan det effektivaste alternativet. Ersättandet av en skiva eller byta ut reservdelar är däremot inget som kräver spetskompetens i den mån att en komplett verkstad med en riktig möbelsnickare är befogat. MBC ser även en risk i att kunskap om det befintliga möbelbeståndet, verksamheternas användning av möbler samt material- och hantverkskunskap saknas, vilket kan leda till kostsamma satsningar med sämre resultat.

Citat från dokumentet ”Förstudie Cirkulär möbelverksamhet” av RISE

Inledning

”Genom att koppla arbetet till meningsfull aktivitet för människor som står långt från arbetsmarknaden, kan vi skapa dubbel nytta, där både individer och samhällets resurser utvecklas och tas tillvara. Ett trasigt bord blir mer än ett bord som lagas, det blir en symbol för ett system som prioriterar långsiktighet, delaktighet och framtidstro.
Jönköpings kommun tar nu på sig ledartröjan inom den cirkulära ekonomin och skapar social,

miljömässig och ekonomisk nytta för sina medborgare, samtidigt som man bidrar till Sveriges och världens åtaganden för en mer hållbar värld."

Den dubbla nyttan görs redan idag.

Jönköpings kommun har redan ledartröjan på sig inom den cirkulära ekonomin. MBC har, bara de senaste tre åren, haft studiebesök från fler än ett tiotal kommuner som vill arbeta på samma sätt som vi gör idag. De kommuner som besökt Jönköping för att inspireras av vår modell är Göteborg, Växjö, Linköping, Lidköping, Kristianstad, Norrköping, Falköping, Vaggeryd, Vetlanda, Piteå och Falun.

2. Sammanfattning

"Genom att kombinera tydliga riktlinjer för inköp, ett mer samordnat möbelbestånd, motiverade och kompetenta medarbetare i ändamålsenliga lokaler kan effekten av nedlagda resurser avsevärt höjas till förmån för medborgarnas tillika skattebetalarnas nytta. I detta skall en möbelrenovering av professionell grad inkluderas."

Som tidigare nämnt, "professionell grad" innebär en omfattning om fyra olika företag med spetskompetenser, det går inte enligt de tre anställda som står i budgetkalkylen.

3.5 Vad sker inom svenska kommuner?

"Några kommuner berättar i en studie om genomförts av Göteborgs kommun berättar att helt fria leveranser eller en låg schablonkostnad har varit ett sätt att inledningsvis stimulera efterfrågan av återbruk. Studie indikerar dock att det kan vara utmanande att erbjuda fria leveranser i längden om man vill nå ekonomisk bärkraft."

Idag tycker många verksamheter att 500:- för 16kbm möbler, med tre personal som ställer in allt, är för dyrt för cirkulerade möbler i så gott som nyskick.

5. Nuläge

B. Återanvändning av existerande möbler utan reparation
B1 Omflyttning av existerande möbler på plats eller inom närområdet
B2 Omflyttning av existerande möbler med längre transport

C1. Via möbelcirkeln (med eller utan reparation)

"Möbelcirkeln för i dagsläget ingen statistik över skick på de inkommande artiklarna. Vid besök på Möbelcirkeln och på bas av kundintervjuer noteras att det finns låg enhetlighet i sortimentet, och många objekt finns i olika varianter, med äldre tyger och skiftande kulörer. Cirka femtio artiklar beräknas ha rekonditionerats under 2025. Den genomsnittliga transporttiden, uppdelad per geografiskt område, ligger på cirka 30-40 minuter."

Statistik för skicket på möblerna finns tillgängligt digitalt i Excel, så det påståendet stämmer inte. Den låga enhetligheten i sortimentet beror på att MBC enbart hämtar möbler efter beställning, MBC kan inte tvinga en verksamhet att lämna ifrån sig sina möbler. Det är åtminstone 250-300 artiklar som rekonditionerats (slipats, målats, omklädda) under 2025.

Punkt B1 är missvisande, MBC utför flertalet (20-40st) stora (hela verksamheter) internflyttar årligen.

”Det har hänt att möbler först skickats till Möbelcirkeln för att sedan hämtas tillbaka. Likaså kan vissa möbler skickas dit för att sedan kasseras. En utvecklingsmöjlighet är en systematisk bedömning av möblerna före transport, för att effektivisera och minimera transporterna.”

Att MBC hämtar möbler för att sedan köra tillbaka dem händer någon enstaka gång per år, men detta är då på grund av missar i den interna kommunikationen på den andra verksamheten.

MBC hämtar möbler som är förbrukade, för att sortera ursprungsmaterial för återvinning. Det görs en systematisk bedömning av möblerna före transport, och när de väl är på lagret, för att säkerställa kvaliteten på möblerna. Transporterna minimeras rimligtvis inte ändå, de ska ändå lämna verksamheten oavsett skick.

Upplevda behov och synpunkter från behovsägare

Funktionskrav

”Funktionskrav är viktiga för möbler i skolmiljö. Exempelvis bör alla elevstolar ha medar för att minska buller-nivåerna, likaså ska bänkarna helst ha ljuddämpning. Nya bänkar är oftast dämpade, medan äldre bänkar som skickas externt för renovering av den upphandlade konsulten för möbel och inredningstjänster (Krook & Tjäder) även kan monteras med ny dämpning.”

De kan monteras med ny dämpning, men tex. Krook & Tjäder väljer att inte alltid göra det (mailkonversation 14/4-26).

Service och tillgänglighet

” Möbelcirkeln har en leveranstid om 2 veckor på lagda ordrar vilket kan ställas mot kunder som vill ha enstaka föremål ”handla direkt”.

MBC strävar efter att tillgodose varje beställning inom två veckor, detta är helt beroende på hur många beställningar som kommer in. Leveranstiden är ytterst beroende av detta, det kan också vara leveranstid på timmar eller dagar.

SWOT

Möjligheter

”- Tydlig styrning av möbler optimerar värdebevarandet (rätt möbel med rätt funktion på rätt plats)”

Detta sker idag.

” – Ny digital plattform som är mer lättanvänd, har ett bättre utbud, mer rättvisande bilder och bättre förutsättningar för att dokumentera och kommunicera skick på möbler som ska cirkuleras.”

Den plattform MBC använder idag är den absolut bästa för ändamålet. MBC var i kontakt med flera aktörer inom området innan ”Palats” köptes in så sent som i mars 2025.

”- Total inventering av kommunens bestånd frigör lagringsplats och minskar behoven av nyinköp.”
Det finns väldigt få möbler som inte används ute i kommunala verksamheter idag. Ifall de inte används är det på grund av att de inte längre uppfyller de krav som finns (flamskyddsmedel, akustik, funktion). Ibland finns överskott av möbler för att verksamheten själva vill ha det som reserv ifall något går sönder.

De gånger en verksamhet läggs ner och MBC hämtar möblerna, är det för att de blir av med hyreskontraktet och möblerna måste utrymmas snarast. Behovet av att lagra möblerna någon annanstans finns kvar. Oftast har de verksamhet på arbetsplatsen så länge som möjligt så att bli av med möblerna tidigare än hyreskontraktet lö*per ut är sällan aktuellt.*

”- Nöjdare kunder (lägre priser, snabbare leveranser)
MBC ställer sig ytterst skeptisk till detta, budgetkalkylen visar på mycket mer än 500:- per 16kbm möbler. ”Snabbare leveranser” är säsongsbaserat, så såvida man inte vill ha sysslolös personal i perioder blir det svårt att tillmötesgå alla beställningar ”på studs”.

Det finns sedan tidigare finns dåliga erfarenheter av att Tekniska kontoret tar över verksamheter. Historiskt sätt blir det dyrare för förvaltningarna.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Stadskontoret
Erica Björkebäck, 036-10 50 58
erica.bjorkeback@jonkoping.se

Remiss för förslag till cirkulär möbelhantering

En förstudie har genomförts under hösten 2025 för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurser användas mer effektivt och sociala värden skapas. Utifrån förstudien har stadskontoret tagit fram ett förslag på hur Jönköpings kommun kan arbeta med cirkulär möbelhantering framåt.

Innan förslaget om cirkulär möbelhantering behandlas i kommunfullmäktige ges barn- och utbildningsnämnden, funktionsstödsnämnden, tekniska nämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt äldrenämnden möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Dessa ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2026-06-12. Vid frågor, vänligen kontakta hållbarhetsstrateg Erica Björkebäck via e-post: erica.bjorkeback@jonkoping.se.

Thomas Bergholm
Tf stadsdirektör

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Tjänsteutlåtande
Stadskontoret
Analys- och hållbarhetsavdelningen
Erica Björkebäck
036-105058
erica.bjorkeback@jonkoping.se

Cirkulär möbelhantering

Ks/2026:79 000

Sammanfattning

Jönköpings kommun har under flera år arbetat med att öka återbruk och reparation av möbler genom till exempel Möbelcirkeln, vaktmästeritjänster hos Verksamhetsservice och lokala återbruksinsatser. Trots detta sker många inköp fortfarande som nyinköp, till viss del utanför ramavtal, vilket gör att kommunen riskerar att missa sina klimatmål om 50 procents utsläppsminskning till 2030 och 10 procent årligen. För att nå målen krävs ett mer sammanhållet och hållbart arbetssätt.

Dagens möbelhantering är splittrad och sker ofta från fall till fall. Avsaknaden av en samlad styrning begränsar också möjligheterna att arbeta strategiskt. Mot denna bakgrund har en förstudie genomförts för att analysera nuläget, identifiera potential och ge rekommendationer för ett mer samordnat och effektivt cirkulärt möbelflöde. Förstudien visar att kommunen skulle kunna öka både miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att samla möbelflödena. Ekonomisk nytta kan skapas genom att minska nyinköp av möbler och i stället återbruka, reparera och uppgradera befintligt möbelbestånd. Med ett mer systematiskt arbetssätt kan klimatpåverkan minska, resurser användas mer effektivt och sociala värden skapas.

Att inrätta en central möbelenhet bedöms vara en viktig åtgärd för att realisera denna potential. En sådan enhet skulle möjliggöra ett hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i större skala och därigenom stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål. Möbelenheten föreslås organisatoriskt placeras under Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret.

Beslutsunderlag

Rapport Förstudie cirkulär möbelhantering 260205

Ekonomi Cirkulär möbelhantering

Stadskontorets tjänsteutlåtande 2026-03-16

Förslag till Kommunstyrelsen

Stadskontorets förslag till kommunfullmäktige:

Sida 128 av 592

- Tekniska nämnden får ett samlat ansvar för Jönköpings kommuns interna möbelhantering genom att inrätta en central möbelenhet (möbelenheten).
- Tekniska nämnden får i uppdrag att successivt ta över det samlade ansvaret för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av kommunens möbler.
- Tekniska nämnden ska inom möbelenheten erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.
- Finansiering av en central möbelenhet hanteras i verksamhets- och investeringsplanen 2027-2029. Kostnader inom innevarande verksamhetsår hanteras inom tekniska nämndens budget.

Ärende

Bakgrund

Kommunen köper årligen möbler för cirka 35–40 miljoner kronor, och dessa inköp står för omkring tio procent av de klimatutsläpp som är kopplade till kommunens totala inköp. I dag utgör återbrukade möbler endast tre procent av alla nyinköp, samtidigt som många fullt fungerande möbler kasseras i förtid. Med bättre samordning skulle en stor del av dessa möbler kunna tas tillvara.

Jönköpings kommun har under de senaste åren påbörjat en cirkulär resa genom olika initiativ. Tidigare studier och dialog inom kommunen har indikerat att det finns potential att skapa ännu större ekonomisk, social och miljömässig nytta. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslog i mars 2025, i tjänsteutlåtande *”Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi inom Jönköpings kommun” (Uan/2025:92 040)*, att kommunstyrelsen skulle ge alla nämnder i uppdrag att analysera sina nuvarande organisationer för cirkulär ekonomi och identifiera möjligheter till ökad service och effektivisering. I tjänsteutlåtandet beskrevs hur kommunens arbete med cirkulär ekonomi kan stärkas genom nämndövergripande samverkan och bättre resursutnyttjande utifrån hållbarhetsmål, ekonomi och verksamhetsbehov. Förslaget omfattade att samla alla funktioner som arbetar med återbruk och utreda möjligheterna att skapa en gemensam organisation för ökad effektivitet, bättre överblick, förbättrad logistik och en mer hållbar ekonomi.

Kommunstyrelsen avslog förslaget i sin dåvarande form, men uttryckte starkt stöd för att utveckla kommunens cirkulära möbelkedjor. Verksamhetsservice under tekniska kontoret sökte interna medel i form av klimat- och miljömålsanslag för att ta fram ett mer konkret förslag på hur målen i tjänsteutlåtandet kan uppnås. Detta möjliggjorde en förstudie som genomfördes under hösten 2025, med syfte att fördjupa analysen av utma-

ningar och möjligheter samt lämna rekommendationer för en mer samordnad cirkulär möbelverksamhet. Förstudien utfördes av RISE, Research Institute of Sweden.

Nuvarande möbelhantering

Jönköpings kommun skaffar möbler genom tre huvudkanaler: nyinköp, återanvändning utan reparation och återanvändning med reparation. Nyinköp står för den största kostnaden, både via ramavtal och spontanköp utanför avtal. Dessa spontanköp, som kostar cirka 3,5 miljoner kronor per år, leder ofta till ett spretigt möbelbestånd och extra arbete.

Återanvändning sker främst via Möbelcirkeln, Juneretur och lokala omflyttningar inom verksamheterna. Möbelcirkeln tar emot och bedömer möbler, hanterar 5 000–6 000 artiklar per år och utför rekonditionering inom ramen för arbetsträning. Samtidigt reparerar Verksamhetsservice många möbler, ofta med avancerade åtgärder, och bedöms årligen färdigställa 1 000–1 250 reparationer.

Kommunen har redan en relativt hög grad av återbruk, men utvecklingsbehov finns främst inom styrning, uppföljning, rekonditionering och mer effektiva transporter.

Rekommendationer enligt förstudie

För att nå målen och maximera kommunens resursutnyttjande behövs tydlig styrning, en effektiv struktur och en kultur som stödjer cirkulär möbelhantering. En central möbelenhet föreslås få ansvar och resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, öka volymer och kvalitet samt skapa fler arbetstillfällen.

Möbelenheten blir navet i kommunens arbete med cirkulär möbelhantering. Inom uppdraget kan möbelenheten samordna eller hantera olika typer av möbelrelaterade behov, exempelvis omfördelning, inköp, återbruk och åtgärder på möbler, samt bidra till hantering av större flöden. Den ska hantera större möbelflöden, utföra mer avancerade åtgärder och skapa fler sociala arbetstillfällen. Möbelenheten föreslås ansvara för prioritering, planering och styrning av uppdrag. Möbelenheten kan även bidra till sociala mervärden genom att skapa arbetsuppgifter som lämpar sig för arbetsträning eller andra arbetsmarknadsinsatser. Arbetet utvecklas successivt utifrån verksamheternas behov och Möbelenhetens förutsättningar.

Förstudien visar sammantaget att kommunen har stora möjligheter att öka både miljönytta, social nytta och ekonomisk effektivitet genom att samla och strukturera arbetet med möbelflöden. Att inrätta en central möbelenhet bedöms vara en viktig åtgärd för att realisera denna potential.

Viktiga faktorer som pekas ut i förstudien för att lyckas i genomförandet:

- Tydlig styrning och mandat
- Säkrade resurser
- Kunskapshöjning, goda exempel och inspiration
- Intern samverkan och ändrade arbetssätt
- Kartläggning och prioriteringar, inklusive inventering av möbler
- Stöd och kompetens i upphandlingsprocessen
- Visa och tydliggör effekter och utfall med cirkulär upphandling.
- Samverkan mellan olika aktörer
- Dialog med marknaden

Ekonomisk nytta

Tekniska kontoret har undersökt de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun, *Ekonomi Cirkulär möbelhantering*. Syftet är att ge en samlad bild av investeringsbehov, driftkostnader, möjliga besparingar samt ekonomiska risker.

Sammanlagt innebär de rörliga och fasta kostnaderna att verksamhetens totala kostnader uppskattas till cirka 6,5 miljoner kronor per år.

Inom ramen för förstudien har även en prognos ställts för att uppskatta värdeskapandet av att återbruka och restaurera möbler inom möbelenheten. Beräkningarna tar i beaktande att möbelenheten kan höja kvaliteten på återbrukade möbler genom restaurering och reparation. En volymökning över tid, det vill säga ökat återbruk av möbler, kombinerad med kvalitetshöjningen, ger en uppskattad vinst på 3,6–6,4 miljoner per år. Siffrorna bygger på ett antal antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE.

Miljönytta

En central möbelenhet skulle ge betydande miljö- och klimatvinster genom att samla, effektivisera och styra kommunens möbelflöden. Produktionen av möbler innebär ett omfattande uttag av både ändliga och förnybara resurser. Ett enda bordsben av metall har till exempel en gång brutits fram ur en gruva. Detta är ett ingrepp som aldrig kan göras ogjort. Även trä, som betraktas som en förnybar råvara, har stora ekologiska konsekvenser när det avverkas. Fällning av träd innebär inte bara att en resurs tas i anspråk; det innebär ofta också en stor förlust av biologisk mångfald, där livsmiljöer försvinner och ekosystem rubbas. Varje möbel som återbrukas eller repareras innebär ett värde i from av ett minskat resursuttag.

Samtidigt står möbelinköp i dag för omkring tio procent av kommunens totala CO_2e-utsläpp, och för att nå målet om att halvera utsläppen till 2030 behöver nyinköp av möbler kraftigt minska. Genom att stärka återbruk, rekonditionering och inventering kan behovet av nya möbler minskas och därmed även utsläppen kopplade till råmaterial, tillverkning och transporter.

Många möbler används dessutom betydligt kortare tid än deras faktiska livslängd på upp till 30 år. En central möbelenhet kan se till att möbler repareras, fräschas upp och cirkuleras vidare i flera liv, vilket sparar både material och energi.

En mer samordnad hantering skulle också effektivisera logistiken. I dag förekommer onödiga transporter och dubbelhämtningar. Med en central struktur kan transporter optimeras, fler reparationer utföras på plats och bedömningar göras innan hämtning. Det leder till färre körningar och därmed betydligt lägre utsläpp från transporter.

Handlingsplan

I förstudien finns en handlingsplan som beskriver hur kommunen stegvis ska införa en mer samordnad och cirkulär möbelhantering. En central möbelenhet inom verksamhetsservice behöver etableras med tydliga roller och samverkan mellan berörda funktioner. Kommunen behöver också ta fram ett gemensamt design- och inredningsprogram som ger vägledning kring sortiment, kvalitet och hållbarhet.

Handlingsplanen beskriver också att kommunen ska ta fram en övergripande möbelstrategi som styr inköp, livsförlängande åtgärder och uppföljning. Ett gemensamt digitalt system föreslås införas för inköp, avyttring och inventering, liksom en enhetlig modell för att bedöma möblers skick. Kommunen behöver genomföra en inventering av hela sitt möbelbestånd och därefter införa rutiner för hur informationen ska användas. Slutligen ska möbelenheten ansvara för löpande rapportering, inklusive data till miljöberäkningar och uppföljning av resultat.

Slutsatser

Förstudien visar att en samlad, professionell och cirkulär möbelhantering skulle kunna minska kommunens klimatpåverkan avsevärt. Den skulle också minska uttaget av råmaterial från naturen. På så vis skapas stora vinster för miljön, ekonomin och den biologiska mångfalden.

En central möbelenhet skulle möjliggöra ett mer hållbart, resurseffektivt och cirkulärt möbelflöde i stor skala och därigenom stärka kommunens förmåga att nå sina klimat- och hållbarhetsmål.

Förslag till genomförande
För att genomföra rekommendationerna i förstudien behövs ett samlat ansvar, tydlig styrning och en stegvis uppbyggnad av möbelenheten. Den mest lämpliga placeringen bedöms vara inom Tekniska kontorets verksamhetsservice. Här finns redan den kompetens och de arbetssätt som krävs, till exempel vaktmästeri, transporter, reparationer och intern logistik. Genom att samla arbetet här undviker kommunen dubbla strukturer och får en snabbare och mer effektiv start.

Verksamhetsservice är också en naturlig placering eftersom tekniska kontoret ansvarar för flera av kommunens interna stödprocesser. När möbelhantering, reparationer och lagerhållning ligger under samma tak blir styrning, planering och uppföljning mer samordnad och tydlig. Dessutom finns redan etablerade samarbeten mellan verksamhetsservice, förvaltningarna, upphandlingsfunktionen och lokalplaneringen. Dessa kontaktytor är viktiga för att få ett fungerande och cirkulärt möbelflöde i hela kommunen. Slutligen ger placeringen goda möjligheter att utveckla och skala upp arbetet över tid.

Thomas Bergholm
T.f. kommundirektör

Andreas Zeidlitz
Analys- och hållbarhetschef

Beslutet expedieras till:
Mottagarens/mottagarnas namn

Sida 12 av 92

Ekonomi

Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering
Verksamhetsservice, Jönköpings kommun

1. Syfte och avgränsning

Denna bilaga beskriver de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun. Syftet är att ge en samlad bild av investeringsbehov, driftkostnader, möjliga besparingar samt ekonomiska risker.

Det är viktigt att betona att beräkningarna i detta skede är osäkra. Det har ännu inte gjorts en inventering av nuvarande möbelbestånd och vi vet därför inte hur många möbler som finns, i vilket skick de är eller hur stor andel som kan återbrukas respektive behöver renoveras. Det gör det svårt att sätta exakta siffror på framtida inköp, renoveringsbehov och resursåtgång. De volymer och kostnader som anges bygger därför på antaganden utifrån kommunens storlek, tidigare inköpsdata och erfarenheter från förstudien som genomförts tillsammans med RISE**.**

Satsningen bör ses som långsiktig. Det tar tid att bygga upp en effektiv verksamhet och de ekonomiska vinsterna kommer sannolikt inte att synas fullt ut de första åren. Den allra största vinsten bedöms vara minskad klimatpåverkan genom att möbler används längre och behovet av nyinköp minskar.

2. Nulägesbeskrivning – nuvarande kostnadsbild

2.1 Årliga inköpskostnader

Möbelinköp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Total	21 317	35 318	50 888	34 897	54 996	46 608	**244 026**
Återbruk	451	1 044	1 779	951	2 049	1 821	**8 096**
Andel återbruk*	2,1%	3,0%	3,5%	2,7%	3,7%	3,9%	**3,3%**

*Gäller upphandlat återbruk - till detta kan komma återbruk i tex Möbelcirkeln eller via vaktmästare

2.2 Identifierad ineffektivitet

I dag saknas en samlad överblick över kommunens möbelbestånd. Utan kunskap om vilka möbler som finns, vart de finns och i vilket skick de är, är det svårt att planera för återbruk på ett strukturerat sätt. Det innebär att möbler som hade kunnat användas igen riskerar att ersättas med nyinköp.

Inköp sker i stor utsträckning decentraliserat ute i verksamheterna. Det begränsar möjligheten till samordning, volymfördelar och strategiska val av likvärdiga möbler. En mer samlad inköpsfunktion skulle kunna ge ökad standardisering och därmed bättre förutsättningar för framtida återbruk.

Det saknas också i dag en professionell verkstad med rätt lokaler, utrustning och kompetens för systematisk renovering. Med rätt förutsättningar finns potential att skala upp återbruket betydligt och därmed ta tillvara större värden i befintligt möbelbestånd.

3. Föreslagen organisationsstruktur

Den cirkulära möbelenheten föreslås organiseras inom Verksamhetsservice och skall omfatta mottagning, inventering, rekonditionering, lagerhållning, intern försäljning eller omfördelning, transport samt rådgivning, design och inköp. Genom att lägga verksamheten organisatoriskt hos Verksamhetsservice kan synergier uppstå med befintliga resurser, exempelvis vaktmästeriet, vilket möjliggör effektivare samordning av transporter, hantering och inventering samt bättre utnyttjande av befintlig kompetens och erfarenhet inom materialhantering och logistik. En centraliserad organisation under Verksamhetsservice kan också ge bättre möjligheter att styra verksamheten mot hållbarhet, återbruk och kvalitet, samt att följa upp och mäta effekter både ekonomiskt och miljömässigt.

Verksamheten ska integrera sociala inslag genom samverkan med AMA och Daglig verksamhet inom Socialförvaltningen, där deltagare med olika förmågor deltar i mottagning, rekonditionering och logistik. Detta skapar meningsfulla arbetsuppgifter, stärker delaktighet och lärande, och bidrar samtidigt till kommunens sociala ansvar samt målsättningen att kombinera hållbarhet med inkludering och utveckling av medborgare och deltagare.

4. Investeringskalkyl

En hel del begagnade maskiner och verktyg har redan samlats in från olika verksamheter, men för att möjliggöra och effektivisera renovering av bordsskivor behövs en större bredbandsslip. Tillgång till en lackeringsbox är också avgörande, och om en sådan inte redan finns i den framtida lokalen innebär det en betydande investeringskostnad. Just nu undersöks möjligheten att söka bidrag för inköp av maskiner. Behovet av lackeringsmöjligheter och pallstallage har också lyfts i lokalprogrammet, och det skulle ge stor ekonomisk vinning att hyra en lokal som redan har befintlig utrustning.

Investeringskostnader (i mnkr)

Alternativ 1) Lokal med befintlig utrustning			
Typ	**Belopp, tkr**	**Avskrivningstid, år**	**Kapitalkostnad tkr/år**
Bredslip	500	10	63
Div.verktyg/maskiner	250	5	56
		Total	**119**

Alternativ 2) Lokal utan befintlig utrustning			
Typ	**Belopp, tkr**	**Avskrivningstid, år**	**Kapitalkostnad tkr/år**
Bredslip	500	10	63
Div.verktyg/maskiner	250	5	56
Pallstallage	500	10	63
Lackeringsbox	500	10	63
		Total	**244**

5. Årlig driftkalkyl (helårseffekt)

Driftsbudget (helårseffekt)		
Konto	Summa	Beskrivning
3Intäkter/Anslag	6500	Se olika förslag på finansieringsmodeller nedan
4 Kostnader/utgifter	510	OH
5 Kostnad för arbetskraft	2900	Avser tre hantverkare, en designer/säljare/logistiker och en arbetsledare/administratör. Utöver budgeterade personalkostnader kommer det finnas ett behov av arbetskraft från AMA och/eller daglig verksamhet för att hantera lager, transporter, avveckling mm. Mer beskrivning av möjliga uppgifter kopplat till aktivitetskrav och sysselsättning finns i bilagan ”Processchema Möbelenheten”
6 Lokalhyra	2200	Lokal är inte fastställd, så hyran är ytterst osäker. Vi har utgått ifrån antagen pris som Fastighetsavdelningen uppgett: 1600kr/kvm/år
6 Materialkostnader	550	Högst osäker - beror på antal renoveringar och möblernas skick
6 Övriga kostnader	220	Driftskostnader som bil, arbetskläder, IT-utrustning mm.
7 Övriga kostnader	120	Kapitalkostnad (kan bli högre om lokalen inte har pallstallage och lackbox)

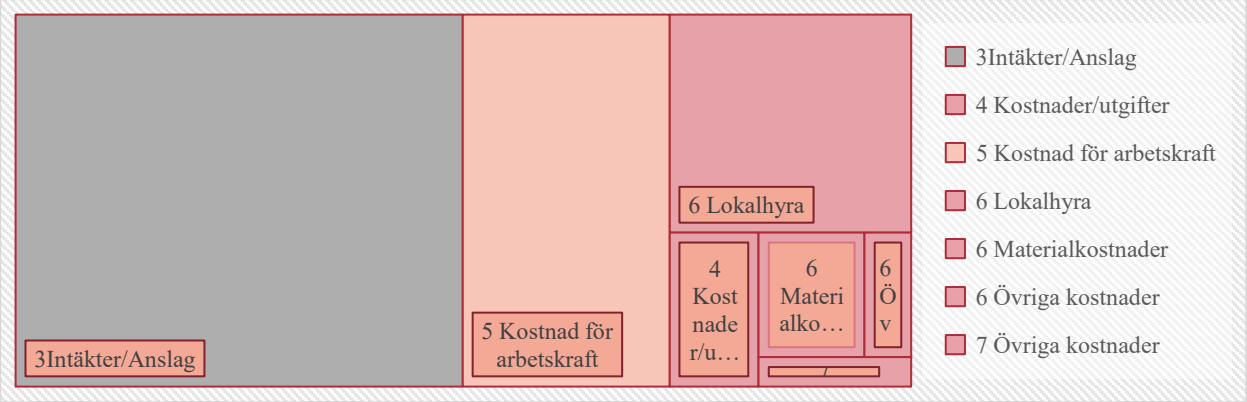

6. Besparings- och intäktspotential

Siffror från Göteborg stad visar att motsvarande 80 procent av värdet för nyinköpta möbler slängs varje år. Om samma förhållande gäller i Jönköping skulle värdet av de möbler som idag kastas kunna uppgå till omkring 30 miljoner kronor årligen. Samma studie bedömer att cirka 30 procent av dessa möbler kan återanvändas direkt, och ytterligare 30 procent kan rekonditioneras, vilket ger en tydlig utvecklingspotential på upp till 19 miljoner kronor. Om man ser detta över en femårsperiod handlar det om nästan 100 miljoner kronor i möjliga värden, även om den faktiska summan sannolikt blir lägre då återbruk och effektivare hantering förväntas minska mängden möbler som slängs. Idag återbrukas redan mellan 4 000 och 6 000 möbelobjekt årligen via Möbelcirkeln, men både volymen och skick kan utvecklas betydligt. Detta visar att det finns en konkret möjlighet att skapa både ekonomiskt värde och miljönytta genom att systematiskt arbeta med återbruk och rekonditionering av möbler inom kommunen.

7. Fiansieringsmodell

Det finns olika sätt att finansiera verksamheten, och förslaget bygger på en kombination av anslag och en mindre bonus-malus-del på cirka fem procent. Anslagen ger stabilitet och möjliggör långsiktig planering, medan bonus-malus skapar incitament för återbruk och rekonditionering. Positivt är att styrmedlet aktivt kan minska nyinköp, men vissa verksamheter kan känna sig diskriminerade eftersom de ibland måste köpa nytt och då riskerar att betala avgift trots att de inte kan använda återanvänt material. En infasning av avgiften kan öka acceptansen samtidigt som god kommunikation, framförhållning och exempel på attraktiva miljöer internt är viktiga. Nackdelen med bonus-malus är att beloppet följer inköpsnivån, vilket medför viss osäkerhet och kan göra kostnadsbudgeten svår att planera (ju mer som renoveras ju mindre blir inköpen och därmed intäkterna).

Betalning per produkt är ett annat alternativ, men det är administrativt mer krävande, kan skapa motstånd mot att använda återanvänt material och är särskilt osäkert i en uppstartsfas. Möjligheten att successivt övergå till en delvis köp- och säljverksamhet kan med fördel övervägas när verksamheten varit i drift några år, på samma sätt som på Rosenlunds herrgård, där konferenshyror har införts och nu täcker delar av driftskostnaderna.

Föreslås vid uppstart

Modell A - Bonus-malus + anslag					
Avgift på nyinköpta möbler	**Intäkter år 1**		**Intäkter år 2**		**Intäkter år 3**
Årsvolym nyinköp i snitt (SEK)	40 000 000 kr		35 000 000 kr		30 000 000 kr
Variabel - procentsats 5%	5%		5%		5%
Bonus malusintäkt	**2 000 000 kr**		**1 750 000 kr**		**1 500 000 kr**
Anslag/resurssfördelning	**4 500 000 kr**		**4 750 000 kr**		**5 000 000 kr**
Totalt:	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

Modell B - Bonus-malus, anslag + delvis intäktsfinansiering					
Avgift på nyinköpta möbler	**Intäkter år 1**		**Intäkter år 2**		**Intäkter år 3**
Årsvolym nyinköp i snitt (SEK)	40 000 000 kr		35 000 000 kr		30 000 000 kr
Variabel - procentsats 5%	5%		5%		5%
Bonus malusintäkt 5%	2 000 000 kr		1 750 000 kr		1 500 000 kr
Symbolisk intäkt om 400kr/stk	1 600 000 kr		2 000 000 kr		2 400 000 kr
Anslag/resurssfördelning	2 900 000 kr		2 750 000 kr		2 600 000 kr
Totalt:	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

Kan vara aktuell efter några års drift

Kalkyl (volym antal enheter varierar utifrån produktmix, utrustning, erfarenhet mm och är i princip omöjlig att ange i nuläge)					
Volym antal enheter	4000		5000		6000
Kostnad per styck	1 625		1 300		1 083
Totalkostnad enhet	**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**		**6 500 000 kr**

8. Antaganden och osäkerheter

Kalkylen bygger på antaganden om personal, lokaler, produktmix och bestånd, samtidigt som flera osäkerheter påverkar kostnader och intäkter. Vi utgår från ett team av hantverkare med olika förmågor och en viss kapacitet per år, men kunskapen om möbelbeståndet, verksamheternas faktiska behov och vilken typ av möbler som behöver renovering är begränsad, liksom hur mycket tid och vilka resurser som krävs för varje produkt. Lokalen är en avgörande faktor, där befintligt pallstallage, lackeringsbox och annan utrustning kan minska behovet av investeringar och anpassningar, vilket påverkar hyresnivån som har stor betydelse för driftkostnaden. Det sociala arbetet är en viktig del av verksamheten, där deltagare med olika förmågor kan medverka, vilket kräver planering och handledning för att skapa värde både för verksamheten och för deltagarna. Risker inkluderar att efterfrågan på återbrukade och rekonditionerade produkter blir lägre än förväntat, att förändringar i inköpsavtal eller organisationen påverkar möjligheten att styra verksamheten mot återbruk, samt administrativa utmaningar i uppstartsfasen. För att hantera dessa osäkerheter krävs flexibilitet, god framförhållning och tydlig kommunikation, vilket är avgörande för att skapa en långsiktigt hållbar och fungerande verksamhet.

9. Möjliga vinster och positiva effekter

Möbelenheten har potential att skapa betydande positiva effekter långt utöver det ekonomiska. Genom att minska behovet av nyinköp, återanvända befintliga möbler och renovera dem kan vi kraftigt minska avfall och resursförbrukning, vilket ger stora klimat- och miljövinster för kommunen (Naturvårdsverket). Forskning visar till exempel att begagnade möbler ofta har betydligt lägre klimatpåverkan än nya, och att renovering kan ge en avsevärt mindre klimatbelastning än att köpa nya komponenter eller möbler. Att arbeta med återbruk bidrar inte bara till en mer resurseffektiv hantering av material, utan också till att sprida kunskap och vanor kring hållbar konsumtion.

En sådan förändring kan förstärka kommunens arbete med klimatmål och hållbarhetsstrategier, samtidigt som det bidrar till att skapa en kultur bort från slit-och-släng-mentalitet till ett mer omsorgsfullt förhållningssätt till resurser. Detta kan i sin tur inspirera till nya idéer och initiativ inom andra delar av verksamheten och hos medborgare. Att centralisera och samordna återbruksverksamheten kan också motverka missbruk och välfärdsbrottlighet, eftersom tydligare strukturer, spårbarhet och rutiner skapar bättre kontroll över materialflöden och resurser.

Utöver de miljömässiga och organisatoriska vinsterna ger arbetet med återbruk och rekonditionering också sociala vinster genom exempelvis meningsfull sysselsättning och lärande. Genom att integrera socialt arbete i verksamheten kan deltagare med olika förmågor engageras i riktiga arbetsuppgifter, vilket stärker både individens delaktighet och verksamhetens effekt på lång sikt.

Förstudie Cirkulär möbelverksamhet

Jönköpings kommun

Författare: Carolina Andrén Lejoncor, Matilda Leivas RISE Research Institutes, 2026-01-16

DiVA nr XXX

”Att ge möbler och materiel ett nytt liv är mer än en praktisk lösning – det är en strategi för en hållbar framtid”

Genom att bygga upp ett cirkulärt flöde där reparation, återbruk och smart resursanvändning sker nära verksamheten, skapas inte bara ekonomiska och miljömässiga vinster, utan också en kultur där värde bevaras i stället för att förbrukas.

Genom att koppla arbetet till meningsfull aktivitet för människor som står långt från arbetsmarknaden, kan vi skapa dubbel nytta, där både individer och samhällets resurser utvecklas och tas tillvara. Ett trasigt bord blir mer än ett bord som lagas, det blir en symbol för ett system som prioriterar långsiktighet, delaktighet och framtidstro.

Jönköpings kommun tar nu på sig ledartröjan inom den cirkulära ekonomin och skapar social, miljömässig och ekonomisk nytta för sina medborgare, samtidigt som man bidrar till Sveriges och världens åtaganden för en mer hållbar värld.

Denna förstudie ger en genomlysning av Jönköpings kapacitet för att implementera cirkulära värdekedjor och ger en vägledning för dess genomförande.

1. Bakgrund och Syfte

Jönköpings kommun har under de senaste åren påbörjat en cirkulär resa genom olika initiativ. Tidigare studier och dialog inom kommunen har indikerat att det finns potential att skapa ännu större ekonomisk, social och miljömässig nytta. I mars 2025 togs ett tjänsteutlåtande benämnt ”Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi inom Jönköpings kommun” (Uan/2025:92 040) fram med ett förslag till uppdrag för hur Jönköpings kommuns övergripande cirkulära ekonomi skulle kunna förbättras och effektiviseras i nämndövergripande samverkan. Uppdraget syftade till att skapa förbättrade möjligheter för kommunen att nyttja sina resurser utifrån rådande hållbarhetsmål, ekonomiska och verksamhetsmässiga områden. Uppdraget föreslogs inrymma samtliga nuvarande funktioner inom Jönköpings kommun som på ett eller annat sätt arbetar med återbruk, och att undersöka möjligheterna till att skapa en helhetsorganisation i syfte att öka effektiviteten vilket även inkluderar bättre överblickbarhet av återbruk, effektiv logistik samt god ekonomi. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslog i tjänsteärendet kommunstyrelsen att ge kommunens nämnder i uppdrag att var och en genomlysa sina nuvarande organisationer för cirkulär ekonomi och möjligheterna för att utöka kommunens servicegrad samt öka effektiviseringen.

Kommunstyrelsen valde att inte bifalla tjänsteskrivelsen i sin dåvarande form, men har visat stort intresse för och stöd att utveckla och effektivisera kommunens arbete med cirkulära möbelkedjor. Avdelningen Verksamhetsservice inom Tekniska kontoret uppmanades att söka miljömålsanslag för att ta fram ett tydligare förslag för hur målen i tjänsteskrivelse Utredningsuppdrag för utökad cirkulärekonomi inom Jönköpings kommun (Uan/2025:92 040) skulle kunna nås. Denna förstudie kunde sålunda tas fram under hösten 2025 för att djupare belysa utmaningar och möjligheter för en samordnad cirkulär möbelverksamhet, och sammanfatta detta i en rapport med rekommendationer.

2. Sammanfattning

Studien finner att Jönköpings kommun har en stark ambitionen att utveckla en långsiktigt hållbar och samordnad möbelverksamhet med fokus på återbruk, rekonditionering och reparation. Målet är att främja miljömässig hållbarhet, social nytta och effektiv användning av kommunens resurser och RISE ser goda möjligheter till att kommunen ska kunna leverera mätbar nytta inom dessa områden.

Studien finner att kommunen redan har erfarenhet av olika slags cirkulär möbelhantering där man i enskilda delar ligger relativt långt fram, och att det finns stora möjligheter att skapa ytterligare värde för kommunen genom att genomföra vissa förändringar. RISE bedömer att Jönköping genom att bygga vidare på nuvarande erfarenheter, och vidareutveckla styrning och centralisering av verksamheten kan uppnå ökad miljö- och ekonomisk nytta samtidigt som möjligheterna till socialt värdeskapande genom arbetsträning behålls eller ytterligare förstärks. En centraliserad organisation, tillsammans med tydligare styrning mot cirkularitet som förstahandsval såväl i riktlinjer som i organisationskultur liksom att utöka utbudet av lätt tillgängliga, attraktiva möbler kan ge stor effekt enligt denna förstudie.

Jönköpings kommun har i olika former tagit initiativ för att främja en mer cirkulär ekonomi, och i synnerhet vad gäller cirkulär möbelhantrering har flera separata initiativ organiskt växt fram. Den verksamhet som varit mest synlig inom kommunen heter Möbelcirkeln och är en verksamhet inom arbetsmarknadsenheten. Verksamheten erbjuder en digital plattform där anställda inom kommunens bolag och förvaltningar kan söka fram möbler och vissa andra inredningsartiklar. Möblerna hämtas upp hos de olika verksamheterna av Möbelcirkelns personal, alternativt lämnas av den som vill bli av med möbler och lagras i Möbelcirkelns lager i Bankeryd. De flesta möbler som cirkulerar genom verksamheten återbrukas i befintligt skick, men det sker även viss renovering, exempelvis ommålning av stolar eller bord, samt visst skapande av helt nya artiklar, exempelvis att sy om textilier till kuddfodral eller att bygga om större skrivbord till mindre modeller. Möblerna levereras ut till kund mot en avgift av Möbelcirkelns personal. Vidare finns återbruk med renovering av såväl möbler som utrustning genom det centrala vaktmästeriet, en enhet inom tekniska kontorets avdelning för Verksamhetsservice. Enheten sysselsätter för närvarande 25 vaktmästare som sköter allt vaktmästeri på samtliga förskolor och inom socialförvaltningen (äldreboenden, hemtjänstlokaler med mera) samt vissa grundskolor. Vaktmästeriet utför exempelvis cirkulering av fungerande möbler, samt ombyggnad och uppgradering - exempelvis ommålning av möbler vilket sker på plats ute på förskolor och äldreboenden. Utöver dessa två aktörer finns andra mindre

återbruksinitiativ exempelvis inom Socialtjänsten[1] samt att det under några år funnits en populär tjänst på kommunens Intranät vid namn June retur som informerat kommunens medarbetare om möbler och inventarier som frigjorts i olika verksamheter och kunnat hämtas gratis i stället för att de kasseras. Denna tjänst har under 2025 integrerats i Möbelcirkeln.

En nyckel till att förädla existerande möbelflöden skapa utökad nytta för kommunen är att öka samordningen och skapa en mer systematisk och proaktiv hantering av kommunens möbelflöden. Den primära rekommendationen är att skapa en central funktion som får ett tydligt ansvar för långsiktigt värdeskapande genom att hantera och utveckla arbetet med cirkulära möbelkedjor. Genom att kombinera tydliga riktlinjer för inköp, ett mer samordnat möbelbestånd, motiverade och kompetenta medarbetare i ändamålsenliga lokaler kan effekten av nedlagda resurser avsevärt höjas till förmån för medborgarnas tillika skattebetalarnas nytta. I detta skall en möbelrenovering av professionell grad inkluderas.

Denna rapport utmynnar i en rekommendation samt förslag på handlingsplan som steg för steg beskriver det åtgärder och insatser som föreslås utföras av Jönköpings kommun för att utnyttja potentialen för värdeskapande med cirkulära möbelflöden.

De huvudsakliga delarna av handlingsplanen innefattar: Fastläggande av organisation för implementering, utveckling av kommunens leveranskapacitet av cirkulära möbelflöden, säkerställande av tydliga riktlinjer och mål för cirkulära inköp, ett enkelt beställningssystem, löpande kommunikation och uppföljning.

Med hjälp av dessa åtgärder kan Jönköpings kommun ta steget vidare i sin möbelhantering och bli en av de ledande kommunerna i Europa inom området. Detta bidrar till såväl ekonomisk som social nytta och möjliggör att bidra till såväl kommunens som de globala klimatmålen.

[1] Återvunnet butik och secondhand, daglig verksamhet - Jönköpings kommun, ttps://www.jonkoping.se/omsorg--stod/stod-till-personer-med-funktionsnedsattning/daglig-verksamhet-funktionsnedsattning/daglig-verksamhet-psykisk-funktionsnedsattning/windens-daglig-verksamhet

Viktiga begrepp

Införskaffning: I denna rapport används begreppet ‘införskaffning’ vilket är ett vidare begrepp än exempelvis inköp. Införskaffning inbegriper alla sätt att införskaffa en möbel från intern eller extern källa exempelvis via återbruk med eller utan avgifter, upphandling, direktinköp, och leasing. Man kan även tänka sig att möblerna - i synnerhet på lite sikt -inte införskaffas av brukaren, utan endast nyttjas, och då kan kompletterande aktiviteter och beskrivningar som brukande och nyttjande bli mer i fokus.

Cirkulär: Denna förstudie fokuserar på att produkter uppnår en lång livslängd (det som ibland benämns som ’slowing loops´), så att material och värde stannar så länge som möjligt i systemet, och utan att farliga kemikalier sprids. Fokus i projektet är i synnerhet förlängd livslängd och ökad användningsgrad då det har visat sig ha stor miljöpotential för dessa produkter (Bolin et al 2017).

Nyckelord

Möbler, återbruk, cirkularitet, renovering, upphandling, offentlig sektor, långsiktigt värdeskapande, hållbarhet, värdekedja, samverkan, klimat, koldioxid, digitalisering, kommun.

3. Omvärldsanalys

3.1 Samhällsutmaning

Människans globala konsumtion har idag lett till att sex av nio planetära gränser har överskridits, inklusive utsläpp av klimatpåverkande gaser (CO2e) och färskvatten[2]. Likaså toppar klimatrelaterade risker som extremväder, ekosystemkollaps och resursbrist World Economic Forums undersökning över upplevda risker för de kommande åren[3].

I Parisavtalet enades världens länder om att gemensamt begränsa den globala uppvärmningen och Sverige har satt som mål att senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska samtidigt vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990[4].

3.2 Offentligt ansvar

Offentliga institutioner har ett ansvar att bevara naturresurser, och stödja socialt välmående och rättvisa i relation till offentlig upphandling (Direktiv 2014/24/EU; Europa Kommissionen, 2017). Vidare har miljöskydd, resurs- och energieffektivitet och minskad klimatpåverkan en framträdande roll i svensk upphandlings-lagstiftning[5] tillika Sveriges nationella mål för miljö och hållbar utveckling och Sveriges anslutning till globala överenskommelser som Parisavtalet.

Tidigare forskning inom sökande enhet på RISE har visat att de största utmaningarna med få i gång cirkulär upphandling i stor skala är de förändringar i processer och arbetssätt som krävs (Hunka et al, 2023; Vanacore et al, 2023, Boyer et al, 2021; Mellquist et al, 2022). Till exempel behöver mer tid läggas på tidiga faser i processen, som marknadsdialog och förberedelser, för att kunna ställa krav på rätt sätt. Andra svårigheter som beskrivs dels i rapporten Cirkulära möbelflöden[6] är kopplade till en allmän ovilja bland många anställda att gå ifrån invanda processer och att risken att bli överprövad bedöms som högre när man går utanför normalt förfarande.

En av anledningarna till att cirkulära upphandlingsmönster och spridningen av innovativ upphandling går långsamt kan vara bristen på erfarenhet och information

[2] Stockholms universitet 2023, Alla planetära gränser kartlagda för första gången, sex av nio passerade - Stockholms universitet
[3] Global Risks Report 2025: 'bleak' outlook for the decade ahead | World Economic Forum
[4] Utsläpp av växthusgaser till år 2045 - Sveriges miljömål
[5] Promemoria: En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31) och utredning: Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15).
[6] RISE 2020:18 Upphandling och cirkulär ekonomi, Forskningsrapport, fd SP-Rapport;

bland upphandlande myndigheter centralt, eller på lokala kontor och enheter när det gäller hur man genomför en innovativ eller cirkulär upphandlingsprocess[7].

3.2.1 Centraliserade ramavtal

Sveriges kommuner och regioner upphandlar dels i egen regi, dels via inköpscentraler. Under paraplyet för Addas inköpscentral finns runt 120 ramavtal fördelat på kategorier som Bygg och fastigheter, Fastighetsnära produkter, Gata och park, Kontor, Vårdrelaterad förbrukning och IT-produkter och tjänster med flera. Sedan april 2022 finns även ett av få cirkulära ramavtal på plats med följande områden:

- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 A köp/hyra, nära tjänster
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 B2 Möbeltapetsering
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 B1 Möbelrenovering
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 C Projektledn, inredningstjänster
- Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 delområde *D* - Digital IT-plattform

3.2.1 Digitala verktyg

En central punkt i ramavtalet för återbruk av möbler är tillhandahållandet av digitala plattformstjänster. Dessa är en viktig förutsättning för att kunna återanvända existerande möbler och inredningsdetaljer inom organisationen. Plattformarna levereras av IT-leverantörer fristående från de företag som utför exempelvis renovering och tapetsering. I de digitala plattformarna kan den upphandlande organisationens dels inventera sina egna möbler för möjlig återanvändning eller renovering, dels få tillgång till andra återanvända eller renoverade möbler. Några av dessa plattformar är relativt nya, men flera har funnits i ett antal år och en av dem har exempelvis 140 000 möbler i sitt register. Upphandlande myndigheter kan också utveckla egna plattformar och sedan använda område B för att handla upp själva renoveringen.

Möbelcirkeln i Jönköpings kommun använde tidigare Sajkla som plattform för att ha överblick av sitt möbelflöde men har under 2025 tecknat ett treårigt avtal med Palats som sitt verktyg för inventering och tillgängliggörande av återbrukade möbler och vissa andra inventarier.

[7] Circular Public Procurement in the Nordic Countries, Ahola & al 2017

Fig. 1 Startsida för Jönköpings kommuns marknadsplats för möbler

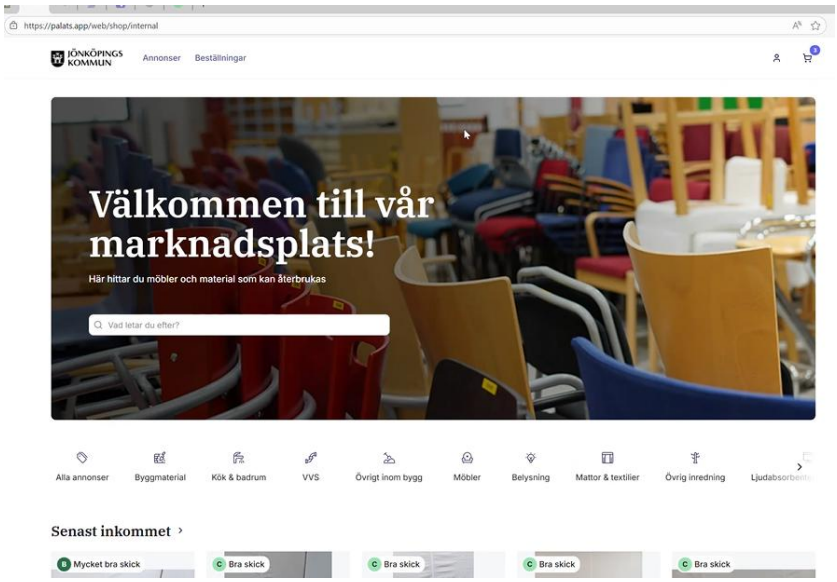

Källa: Jönköpings kommuns intranät

Parallellt med avtalet med Palats har Jönköpings kommuns upphandlingsavdelning upphandlat plattformen CC-build[8] som utvecklats av IVL, Svenska miljöinstitutet, verktyg för att öka cirkuleringen av byggvaror, enligt kommunens nya styrmodell för IT. Att använda två parallella cirkulära plattformar är inte helt optimalt, även om de kan ha delvis olika målgrupper och användare. Det blir även dyrare. På sikt behöver en enhetlig lösning med hög användarvänlighet införas i kommunen. Lösningen behöver även kunna leverera underlag för statistik, för att följa upp miljönytta och ekonomisk nytta. Vissa kommuner som Östersund har även byggt egna ”dashboards” och exporterar ut data till PowerBI med tydlig statistik i olika vyer.

3.3 Klimatpåverkan från möbler[9]

Produktionen av kontorsmöbler inom Sverige släpper ut uppskattningsvis 150 000[10] ton koldioxidekvivalenter (CO2e) per år. Därtill kommer utsläppen från de importerade möblerna. Även om många möbler har en livslängd på upp mot 30 år används de enligt branschen själva ibland bara några få år innan de byts ut mot nya. Funktionella möbler, inventarier, byggmaterial och IT-utrustning slängs i stor skala på grund av bristande organisation för återanvändning. Nya produkter köps in trots att det finns begagnade som skulle kunna ha använts. Detta medför avsevärt ökad klimat- och resurspåverkan liksom ett onödigt slöseri med skattemedel.

[8] https://ccbuild.se/
[9] Business-models-for-sustainable-consumption-2.pdf, Potential för ökad återanvändning i Södertälje kommun IVL.se, mfl
[10] Första miljömärkningarna för Hållbar Interiör utdelade | RISE

3.4 Global utblick

Ecodesignförordningen och Digitala produktpass för möbler

Från och med 2024 inför EU en ny reglering som kräver att nästan alla produkter som säljs inom EU ska ha ett Digitalt produktpass (DPP). Detta är en del av *Ecodesign for Sustainable Products Regulation* (ESPR) och syftar till att öka transparensen i hela värdekedjan. De digitala produktpassen ska innehålla information om produktens ursprung, vilka material som ingår, produktens miljöpåverkan och rekommendationer för produktens återanvändning och avfallshantering.[11]

Möbler är en av de prioriterade produktkategorierna från kommissionen och den preliminära tidsplanen innebär att implementeringen av den bindande lagstiftningen sker under 2030. [12] Ecodesignförordningen innehåller två bärande delar; Ecodesignkrav som reglerar hur produkter ska designas för hållbarhet och cirkularitet, och Digitala produktpass (DPP) som är ett digitalt informationspaket som följer varje produkt genom hela dess livslängd. Det dröjer fortfarande några år innan man vet helt säkert vilka krav som kommer att ställas på möbler. Men redan nu vet man att syftet med de digitala produktpassen är att ge spårbar och maskinläsbar information till aktörer i hela värdekedjan, från kunder och reparatörer till återtillverkare, materialåtervinnare och myndigheter, med syfte att underlätta hållbar användning, service och omhändertagande av produkter, och man vet också att DPP måste finnas tillgängligt minst under produktens förväntade livslängd.

Det som återstår att besluta om är:

- Placering av databärare (på produkt, förpackning eller i dokumentation).
- Om uppgifterna i produktpasset ska hänföras till modell-, batch- eller artikelnivå.
- Vilka aktörer som ska ha åtkomst till vilka uppgifter samt vem som får lägga in/uppdatera data.
- Exakt informationsinnehåll och format/layout.

I forskningsprojektet ”Produktpass som möjliggörare för cirkulära möbelflöden”[13], utforskades hur digitala produktpass kan bidra till ökad miljömässig hållbarhet. Rapportens slutsats är att DPP erbjuder stora möjligheter för att förlänga livet på möbler, men att en viktig faktor är ökat samarbete mellan alla aktörer i branschen.

[11] EU's Digital Product Passport: Advancing transparency and sustainability
[12] TMF: Ecodesign för hållbara produkter (ESPR)
[13] Sluttrapport: Produktpass som möjliggörare för cirkulära möbelflöden

3.5 Vad sker inom svenska kommuner?

Flera kommuner har påbörjat ett arbete för att mer systematiskt möjliggöra återbruk av möbler inom organisationen i olika former såsom Göteborgs stad, Lund, Helsingborg, Trollhättan, och Östersund. Vidare har exempelvis Göteborg, Stockholm, Härryda, Lerum och Partille digitala lösningar för att tillgängliggöra möbler för återbruk inom den egna organisationen. Bland lösningarna finns upphandlade digitala återbruksplattformar som Sajkla, Palats, Place2place och Loopfront. Det finns också ett par exempel på att kommunens intranät används för att förmedla möbler mellan verksamheter, som i Mölndal och Kungälv.

Vad gäller lagring har exempelvis Göteborg, Härryda, Partille och Mölndal tillgång till varierande omfattning av lokaler för mellanlagring av möbler som ska återbrukas. Flera av dessa kommuner rapporterar att det är stora mängder möbler som finns i lager. Ofta förekommer tillfälliga lösningar eller att möbler förvaras på lite olika ställen i den egna kommunen. Kommuner som återbrukar möbler internt använder sig av olika lösningar för möbeltransporter mellan verksamheterna. Mölndal använder sig till exempel av tekniska förvaltningen, Göteborgs stad använder Stadens bud som är en egen intern transporttjänst (ett särskilt affärsområde) och Härryda av arbetsmarknadsenheten, men utreder också om transporten kan läggas på vaktmästeriet.

Några kommuner berättar i en studie om genomförts av Göteborgs kommun berättar att helt fria leveranser eller en låg schablonkostnad har varit ett sätt att inledningsvis stimulera efterfrågan av återbruk. Studien indikerar dock att det kan vara utmanande att erbjuda fria leveranser i längden om man vill nå ekonomisk bärkraft. Andra kommuner som Eskilstuna har gått över till att ta ut en avgift på nyinköp för att finansiera återbruksverksamheten.

Härryda, Mölndal och Partille har idag interna verksamheter som sköter möbeltvätt och enklare renoveringar och några ytterligare undersöker möjligheten att förlägga samma typ av verksamhet internt. De flesta kommuner har upphandlade externa leverantörer för rekonditionering av möbler som kan nyttjas för komplexare renovering eller större volymer, ofta via Addas ramavtal för möbler Återbruk.

Många kommuner som har en återbruksverksamhet har sin arbetsmarknadsenhet involverad på något sätt, men huvudmannen för verksamheten kan ligga på olika avdelningar och förvaltningar såsom motsvarande Serviceförvaltning och Verksamhetsservice, Arbetsmarknadsavdelningen eller ett kommunalt bolag Finansieringsformerna varierar också en hel del, men de vanligaste är någon typ av blandad finansiering och verksamhetsanslag. Exempelvis arbetsmarknadsenheten, fastighetsenheten och utbildningsenheten kan vara bidragsgivare. Till detta kommer

ibland avgifter per transport, per produkt eller att man i stället lägger en avgift på inköp av nya möbler som på så sätt kan subventionera cirkuleringen (Eskilstuna).

Det är tydligt att ju högre kvalitet och volym man vill ha på återbruket desto mer behöver man även säkerställa en grundfinansiering. Samtidigt är även potentialen för att tjäna in dessa pengar genom undvikna ny-och felinköp som störst enligt de slutsatser som RISE drar av undersökta data.

4. Principer för värdeskapande

Huvudmålet för cirkulär ekonomi är att utnyttja värdet av produkter och material så länge som möjligt genom att förändra och förlänga värdekedjorna för nyttjande[14]. Detta sker genom åtgärder längs hela värdekedjan; hållbar design, effektiv produktion, hållbar konsumtion, längre och bättre användning av produkter och användning av ”avfall” som en resurs. En grundförutsättning för långsiktigt värdeskapande är alltså ”bra produkter” som används ”på ett bra sätt” där exempelvis kvalitetsmaterial, bra underhåll och goda system för användning och återanvändning är essentiella delar.

Exempel från svensk nationell nivå visar att 19 % av värdet av alla tillgångar förloras för att fungerande produkter slutar användas eller kastas bort[15]. Dvs nästan en femtedel av det potentiella ekonomiska värdet går förlorat på grund av linjära metoder. Detta motsvarar nästan 600 miljarder kronor årligen vilket är lika med 57 % av den svenska statsbudgeten. Även om siffrorna inte går att översätta direkt till Jönköpings kommun är de en tydlig indikation på att det finns stora värden att vinna på en mer cirkulär hantering av allt från möbler till IT-produkter och byggmaterial.

Nedan figur visar ”the Value Hill” en illustrativ bild med potentialen till utökat värdebevarande i svart (värde som idag går till spillo). Det är inte långsökt att tänka att det finns goda paralleller till Jönköpings kommuns verksamhet, och att ett liknande stort värde finns att utnyttja genom en mer cirkulär resurshantering.

Fig 2. The Value hill (värdetrappan)

[14] Circular Public Procurement in the Nordic Countries, Ahola & al 2017
[15] CGR The Value Gap: Sweden - Sizing the Value Gap - Circularity Gap Report

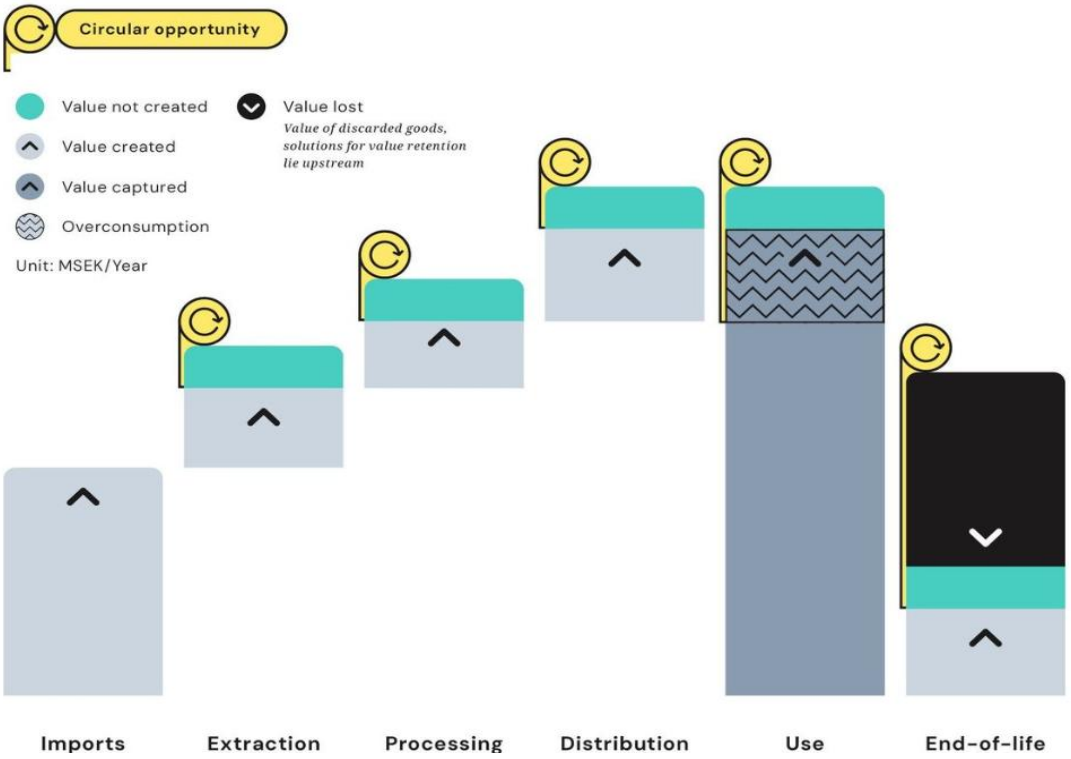

Källa: The Circularity Gap Report (CGR): Sweden, 2025

5. Nuläge

Existerande införskaffning av möbler

Inom Jönköpings kommun finns flera alternativa vägar för införskaffning av möbler: från beställningar hos Möbelcirkeln och upphandling via ramavtal, till egna direktinköp. (Fram till mitten av 2025 fanns även en intern "Blocket" kallad June retur för återbruk direkt mellan enheter/anställda, den är nu fusionerad med Möbelcirkeln.)

Kommunen har enligt intranätet en prioriteringsordning där man först skall se om objekten finns på Möbelcirkeln innan man köper nytt. Även om Möbelcirkeln har runt 1000 ordrar / år går det inte att säga att prioriteringsordningen följs fullt ut. Intervjuerna som genomförts med förvaltningarna, liksom inköpsdata tyder på att det är mer personberoende än systematiskt att utnyttja återbruk av möbler. Vissa gör det och andra inte, vilket kanske också beror på omständigheterna för stunden.

Fig 3. Inköp av nya och återbrukade möbler i tkr – Jönköpings kommun

Möbelinköp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Total	21 317	35 318	50 888	34 897	54 996	46 608	**244 026**
Återbruk	451	1 044	1 779	951	2 049	1 821	**8 096**
Andel återbruk*	2,1%	3,0%	3,5%	2,7%	3,7%	3,9%	**3,3%**

*Gäller upphandlat återbruk - till detta kan komma återbruk i tex Möbelcirkeln eller via vaktmästare

Not: Andelar beräknade av Carolina Lejoncor, RISE dec 2025, baserat på spenddata från Sara Jonsson, Upphandlings-avdelningen, Jönköpings kommun, dec 2025

Kanaler för införskaffning av möbler

Genom intervjuer med upphandlingsenheten, verksamhetsservice och kunder, studiebesök hos vaktmästare och Möbelcirkeln samt utdrag av ex. inköpsstatistik (s.k. spenddata) har följande processer och delprocesser för införskaffning av möbler identifierats:

1. Inköp av nya möbler

A. Inköp av nya möbler via centralt avtal

Inköp av nytillverkade möbler via det centralt upphandlade ramavtalet utgör i den största volymen av Jönköpings kommuns möbelinköp sett till kostnad, med en variation de senaste åren från cirka 21 miljoner kronor upp till drygt 52 miljoner kronor 2024 och med ett medelvärde om cirka 40-45 miljoner kronor per år de senaste fem åren. Se tabell i Fig. 3 ovan.

B) Inköp av nya möbler utanför ramavtal

Denna typ av inköp sker adhoc och innebär att medarbetare åker till exempelvis MIO eller IKEA och köper in objektet direkt i butik eller beställer via webshop. Inköpen kostar uppskattningsvis runt 3,5 miljoner för kommunen och innebär. Det beskrivs i några intervjuer att det inte är helt ovanligt att medarbetare åker till en möbelbutik och gör inköp för att de inte vill vänta Även om medarbetaren kan få ett mervärde i att snabbt fylla sitt behov, skapar det negativa konsekvenser för kommunen som helhet. Beståndet av möbler blir spretigt, kvalitén är låg och livslängden kort. Det uppges att lokala vaktmästare periodvis lägger mycket tid på montering av möbler som köpts in på detta sätt, men det är oklart exakt hur mycket tid som vaktmästare eller annan personal lägger på detta. Denna förstudie har inte i detalj undersökt dessa inköp – men om hälften av dem utgjordes av småinköp av medarbetare som själva åker till en butik skulle den extra arbetskostnaden potentiellt kunna uppgå till mer än en halv miljon kronor per år[16].

2. Återbruk av möbler

A. Inköp av återbrukade möbler från extern leverantör

Dessa möbler är möjliga att handla upp via Addas ramavtal ”Möbler återbruk och tillhörande tjänster”. Det är i dagsläget oklart hur stor volymen är för detta då det i nuvarande underlag inte framgår vad som är inköp av återbrukade produkter, och vad som är inköp av tjänster (reparation av möbler som redan ägs av kommunen – se C4) men enligt upphandlingsavdelningen är det mer nyinköp av återbrukade möbler än köp av rekonditioneringstjänster.[17] Även om den miljon som lades på detta avtal under 2023 var liten i jämförelse med de 34,5 miljoner som köptes in totalt, ligger det med knappt 3 procent ändå högre än Sverigesnittet som för

[16] 50% av 3,5 MKR delat på 1000 kr/besök *1,5 timme*220 kr/timme inkl sociala avgifter -exkl. bilkostnader= 577 TKR
[17] Mail, Sara Jonsson 2025-12-04

perioden 2022-2024 var runt 1-2 procent enligt överslagsberäkningar gjorda av RISE på siffror från Adda Inköpscentral.

B. Återanvändning av existerande möbler utan reparation

B1 Omflyttning av existerande möbler på plats eller inom närområdet

i. Via Verksamhetsservice (vaktmästare)
ii. Via lokalt anställda vaktmästare (på skolor)

B2 Omflyttning av existerande möbler med längre transport

iii. Via Möbelcirkeln
iv. Via June retur (tom 2025)

C. Återanvändning av existerande möbler med reparation

C1. Via Möbelcirkeln (med och utan reparation)[18]

Möbelcirkelns uppdrag innebär att de hämtar samtliga anmälda objekt, varefter de gör en bedömning om de ska rekonditioneras eller läggas direkt i lager. Större delen säljs i befintligt skick. De kan i dagsläget inte själva välja vilka typer av artiklar de vill hämta. Däremot tas en särskild avgift ut för miljöklassade artiklar, exempelvis pianon, motsvarande avgiften för att lämna dem till en sortergård eller som grov-avfall.

Möbelcirkeln hanterar i genomsnitt cirka 5 000 artiklar per år. Under 2023 hanterades 4 900 artiklar, under 2024 uppgick antalet till 5 050, och under perioden mars–oktober 2025 har den hittills hanterat 3 676 artiklar. Deras bedömning är att de kommer att landa på omkring 6 000 artiklar totalt under 2025. Det motsvarar i genomsnitt sex möbler per beställning men då många ordrar är små, och några få relativt stora är medianvärdet tre produkter per order. Sortimentet omfattar huvudsakligen möbler såsom stolar, skrivbord och soffbord, men även diverse föremål som exempelvis pianon, speglar, konstblommor, strykbrädor och papperskorgar.

Fig 4 Digital marknadsplats för Jönköpings kommun - "Möbelcirkeln"

[18] Underlag via mail från Arno Willemse 16 okt. 2025, samt intervju Arno Willemse 7 okt. 2025, samt studiebesök 9 okt 2025

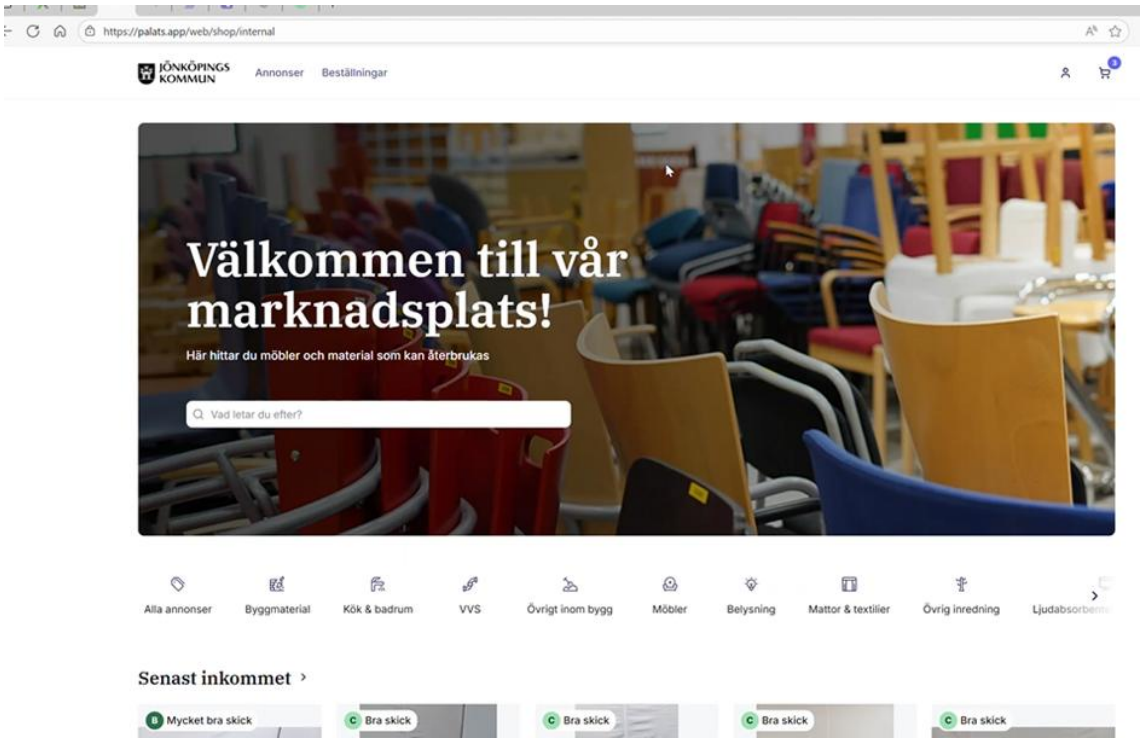

Källa: Jönköpings kommuns intranät. Via marknadsplatsen kan alla kommunens anställda se utbudet och lägga beställningar på Möbelcirkelns utbud.

Möbelcirkeln för i dagsläget ingen statistik över skick på de inkommande artiklarna Vid besök på Möbelcirkeln och på bas av kundintervjuer noteras att det finns låg enhetlighet i sortimentet, och många objekt finns i olika varianter, med äldre tyger och skiftande kulörer. Cirka femtio artiklar beräknas ha rekonditionerats under 2025. Den genomsnittliga transporttiden, uppdelad per geografiskt område, ligger på cirka 30–40 minuter.

Möbelcirkeln uppger att det är viktigt att hålla kostnaderna för hämtning och utkörning på en rimlig nivå, så att anställda inom olika verksamheter i kommunen ser till att både införskaffa, och göra sig av med möbler via Möbelcirkeln. Samtidigt bör det inte vara helt kostnadsfritt för att inte uppmuntra onödiga transporter från kunder[19]. Det har hänt att möbler först skickats till Möbelcirkeln för att sedan hämtas tillbaka. Likaså kan vissa möbler skickas dit för att sedan kasseras. En utvecklingsmöjlighet är en systematisk bedömning av möblerna före transport, för att effektivisera och minimera transporterna. Även om man bör undvika onödiga transporter är det är viktigt att ha tillgång till relativt stora centrala lagerytor för att

[19] Underlag via mail från Arno Willemse 16 okt. 2025

kunna skapa mesta möjliga nytta av en cirkulär möbelverksamhet. Exempelvis kan man behöva samla större partier till skolor, liksom för att möjliggöra återanvändning mellan olika enheter och verksamheter som avvecklas respektive utökas. Då verksamheten idag sker i en lokal med ”rivningskontrakt” är det viktigt att tillräckliga lokaler fastställs vid eventuell flytt eller utveckling av verksamheten. Beroende på var ytorna förläggs och hyreskontrakten, kan kostnaden bli en betydande del av den fasta kostnaden för en ny verksamhet. Man bör ta höjd för detta i kommande budget.

C2. Via Verksamhetsservice vaktmästeri

Vaktmästarna anställda av Verksamhetsservice utför en rad olika typer av reparationer, såväl enklare som mer avancerade. Dels kan det vara mekanisk service så som reparationer av maskiner, projektorer och handverktyg, dels handlar mycket om arbete med möbler och inventarier. Exempelvis sprutlackering av trä och metall, svetsning, limning av trädelar utbyte av mekaniska delar som hjul, hjullager, ommontering av stativ och skivor med mera. Det gäller såväl möbler som leksaker exempelvis sparkcyklar. Man monterar även ned värdefulla inventarier som Elfahyllor vid flytt och rivning, lagrar dem och sätter upp dem igen när behovet uppstår på andra ställen. Exempelvis har skenor och konsoler till Elfahyllor värda uppskattningsvis 800 000 kr återanvänts, och även ett stort antal hyllplan som försiktigt kan antas varit värda motsvarande en miljon i nykostnad.

Arbetet är i dag relativt reaktivt då vaktmästarna ofta får ett uppdrag när kunden har ett problem. Ibland kan arbeten dock planeras längre förväg exempelvis större möbelflyttar. Det genomförs vissa inventeringar men ej systematiskt då det ej finns som rutin på kommunnivå. Vaktmästarna är dock mycket engagerade i problemlösning och möbelhantering och vid studiebesök genomfört i oktober 2025 visar de stor idérikedom och engagemang för frågorna. Verksamhetsservice centrala vaktmästeri reparerar möbler hos verksamheter som de idag har som kunder där det finns behov och tid. Mängden reparationer skiljer sig lite mellan vaktmästarna beroende på kompetens, men en uppskattning är att ca 1000-1250 st möbler renoveras/repareras 2025 av vaktmästare inom Verksamhetsservice.

C3 Det förekommer viss möbelhantering av vaktmästare på andra skolor med de har ej varit i fokus i denna förstudie.

C4 Reparation via upphandlat centralt avtal

Reparationer och rekonditionering av existerande möbler handlas upp via Addas ramavtal ”Möbler återbruk och tillhörande tjänster”. Det är i dagsläget oklart hur stor volymen är för detta då det inte finns någon åtskillnad gentemot de ”nya” återbrukade möbler som köps in (se 2A). Även om den miljon som lades på detta avtal under 2023 var liten i jämförelse med de 34,5 miljoner som köptes in totalt, ligger det ändå högre än Sverigesnittet som för perioden 2022-2024 var 1-2% enligt överslagsberäkningar gjorda av RISE 2025 på siffror från Adda Inköpscentral. En tidigare förstudie från Göteborgs stad indikerar även den runt 1% inköp av återbruk.

Fig 5 Översiktlig process för avrop av rekonditionerade möbler via Adda/ Sajkla

Källa: Sajkla, 2025

Kostnaden per enhet rekonditionerad möbel ligger ofta i paritet med nyinköp, när man upphandlar rekonditionering av möbler externt i alla fall för tex om-målning och rekonditionering av trästolar, eller om det gäller omklädnad av möbler så det stora värdet ligger i miljövinsten, att bidra till den ”lokala” (oftast regionala) ekonomin och jobbskapande inom Sverige och möjligheten att komplettera eller uppgradera befintligt bestånd av möbler, ofta märkesprodukter av högre kvalitet eller med särskild designestetik.

Enligt Hilda Sigge, strateg vid Region Jämtland-Härjedalens energikontor som genomfört en studie om cirkulär upphandling av möbler kan även den externa frakten göra att extern hantering blir dyr.

Upplevda behov och synpunkter från behovsägare[20]

Nedan följer en sammanfattning av olika behov som uttryckts inom kommunen och berör frågor som hållbarhet, utbud och tillgänglighetsanpassning. Samtliga förvaltningar samt ett kommunägt bolag har blivit intervjuade.

Funktionskrav

Funktionskrav är viktiga för möbler i skolmiljö. Exempelvis bör alla elevstolar ha medar för att minska buller-nivåerna, likaså ska bänkarna helst ha ljuddämpning. Nya bänkar är oftast dämpade, medan äldre bänkar som skickas externt för renovering av den upphandlade konsulten för möbel och inredningstjänster (Krook & Tjäder) även kan monteras med ny dämpning.

Exempelstol medar EKV samt Kontorsgiganten, elevstol Mats,

Funktionskrav i de hemmiljöer som Socialförvaltningen hjälper till att utforma och utrusta ligger oftast på mer estetik, medan det i skolmiljö är mer fokus på funktion, vilket även kan inkludera säkerhetsaspekter[21].

[20] Intervjuade förvaltningar och bolag: Kultur- och fritidsförvaltningen, Miljö- och hälsokontoret, Räddningstjänsten, Socialförvaltningen, Stadskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Utbildningsförvaltningen, Vätterhem. Intervjuade av Eva Lorin, Verksamhetsservice. Carolina Andrén Eriksson har medverkat vid enstaka intervjuer.

[21] Intervju Erika Forselius, Socialförvaltningen, 30 oktober 2025

Service och tillgänglighet

Vad som anses "snabbt" eller inte varierar mycket mellan olika kunder, men något att betänka framåt är att längre tidskedjor behövs för att öka återvinningsgraden. Möbelcirkeln har en leveranstid om 2 veckor på lagda ordrar vilket kan ställas mot kunder som vill för enstaka föremål "handla direkt". Två veckor kan anses vara relativt snabbt sett med återbruksögon, men man får betänka att det gäller mindre volymer och existerande skick. Via beställning via Addas avtal kan det handla om 45 respektive 90 dagar beroende på volym möbelenheter man beställer.

När man planerar en ny skola bör man påbörja arbetet med att leta efter möbler samtidigt som man planerar skolan för att inte hamna i tidsnöd enligt Martina Rahm på arkitektbyrån Krook & Tjäder.

Hållbarhet

Intervjuer av ett antal kunder visar som helhet att det finns ett brett engagemang för hållbar möbelhantering inom kommunen, med flera förvaltningar som redan arbetar aktivt med återbruk, intern cirkulation och miljömedvetna inköpsrutiner. Det har också genomförts miljöutbildningar där cirkulär möbelhantering ingår som delmoment. Gemensamt är en vilja att minska nyinköp, öka återanvändning och få bättre stöd i form av rekonditionering, lagerhållning och praktisk hjälp med möbelhantering.

Parametrar inom valet av möbler kan vara delvis spretigt där vissa lägger större fokus på ekonomiska fördelar, och ett lägre pris medan andra prioriterar estetik. Genomgående är det viktigt att det går att få tag på möblerna inom en rimlig tid. Ingen är tydligt emot att möblerna är återbrukade, men någon av de intervjuade prioriterar det tydligt lägre än andra.

Organisation och processer

Flera förvaltningar lyfter behovet av en samordnad kommunal funktion som kan erbjuda helhetslösningar. Det finns också en önskan om standardisering av möbler och tydligare styrning.

Vissa verksamheter, som kultur- och fritid samt miljö- och hälsoskydd, har utvecklade interna rutiner för återbruk, medan andra efterfrågar mer strukturerat stöd och tydligare mandat. Stadskontoret betonar särskilt behovet av att göra möbelhantering obligatorisk via en central funktion för att uppnå verklig förändring.

Sammanfattningsvis finns en samsyn kring behovet av förbättrad samordning, kompetens och kommunikation – med potential att koppla möbelhantering till både miljömål och social hållbarhet.

Siffror från Möbelcirkeln visar att många ordrar / leveranser gäller enstaka produkter. Detta är något som man kan se även i andra kommuner, se nedan ett utdrag från Växjö kommun. På så sätt kan en enkel ”Återbrukscentral” för möbler fylla en viktig funktion i att snabbt möjliggöra enklare avyttring och komplettering. För större uppdrag som nya skolor eller större renoveringar behövs helt andra volymer och längre framförhållning. Dessa kräver en annan systematik i förebyggande arbete, tidig och fullständig inventering, och mycket detaljer i det digitala registret.

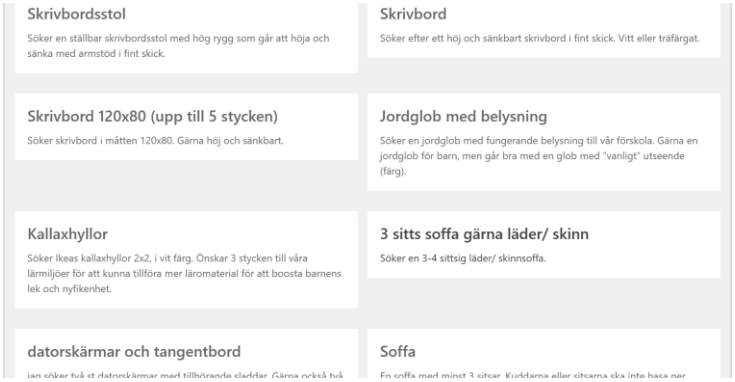

Arbetsmarknad

Ett av den nuvarande Möbelcirkelns huvuduppdrag är att erbjuda olika typer av arbetsmarknadsinsatser för de som är i behov av detta. Det kan gälla såväl ungdomar som äldre personer, kvinnor och män. Avseende behoven hos de som arbetsträna varierar de avsevärt; från att behöva stor anpassning av arbetsmiljön, tempot och uppgifterna till att ligga mycket nära en vanlig arbetstagare. Avseende volymer ser behovet av antal platser för arbetsträning ser ut att öka, och kan beroende på politiska beslut som tas under 2026 vara kraftigt ökande.

När det gäller införandet av aktivitetskravet så är den senaste uppskattningen 350 tillkommande deltagare[22]. Enligt Möbelcirkeln har de länge arbetat med denna fråga och har bland annat identifierat att Möbelcirkelns verksamhet, med utveckling av vissa delar, har potential att kunna ta emot ett större antal av dessa tillkommande deltagare. Finansieringen kommer ske via de generella statsbidragen.

Det finns genomgående bland de verksamheter som intervjuats inom Jönköpings kommun ett stort engagemang för den sociala nyttan, likväl som att detta ingår i kommunens mål och ansvarsområde. Det är därför viktigt att utvecklingen av en mer optimerad möbelverksamhet inom kommunen även fortsatt ger möjligheter till arbetsträning och samverkan mellan olika enheter. RISE ser inget som hindrar att en utvecklad möbelverksamhet kan ge utökade möjligheter att skapa fler arbetsplatser, och ökad möjlighet till arbetsträning. Det är viktigt att möjligheten till mer ”skyddade” arbetsplatser bevaras med exempelvis en lägre arbetstakt för de individer som behöver det, sett till att den långsiktiga hållbarheten ska gynnas.

[22] Rickard Boson/Anne-lene Henning, januari, 2026

6. Analys

Förutsättningar för att maximera den cirkulära ekonomin

I nedan SWOT-analys identifieras styrkor, svagheter, risker och möjligheter avseende Jönköpings kommuns förutsättningar för att utnyttja fördelarna med en mer cirkulär möbelverksamhet. Den utgår från principerna för värdeskapande med fokus på återbruk och reparation som verktyg, och med fokus på att skapa ökat värde för medarbetare och kommuninvånare inklusive social, ekonomisk och miljömässig nytta.

SWOT

Styrkor

- Politisk vilja till utökade cirkulära flöden
- Erfarenhet från olika slags cirkulär möbelhantering, främst återanvändning och reparationer
- Stort engagemang för återbruk och cirkulära flöden av möbler hos en palett av aktörer och behovsägare
- Utarbetade kommunikationskanaler och mötesforum (Cirkulära Jönköping, Förstudie Cirkulära möbelflödens styrgrupp)
- Möbler som hanteras på plats skapar inga utsläpp genom transporter
- Redan etablerade interna flöden för service, logistik och fastighetsnära arbete inom Verksamhetsservice, vilket ger goda förutsättningar att integrera möbelhantering utan att bygga parallella strukturer.
- Närhet till verksamheterna (förskolor, skolor, äldreomsorg m.fl.) ger god förståelse för faktiska behov, användningsmönster och kvalitetskrav.
- Praktisk erfarenhet av både planerade och mer reaktiva arbetssätt, vilket ger realistisk grund för förflyttning mot mer proaktiva flöden.
- Möjlighet att kombinera cirkulära mål med tydliga nyttor för kärnverksamheten (snabbare leveranser, färre akuta inköp, bättre framförhållning).
- Pågående dialoger och samverkan med stora behovsägare tex utbildningsförvaltningen (UBF) skapar goda förutsättningar för volym, testbäddar och tidig effekt.

- Förutsättningar att koppla möbelcirkularitet till kommunens övergripande mål för hållbarhet, ekonomi och resurseffektivitet.
- Verksamheten är intern och icke-kommersiell, vilket möjliggör långsiktiga prioriteringar baserade på samhällsnytta snarare än kortsiktig lönsamhet.
- Möjlighet att samla data över tid (volymer, skick, kostnader, klimatnytta) och använda detta som styrmedel i fortsatt utveckling.

Svagheter

- Stora inköp av nya möbler
- Oklart hur det totala existerande möbelbeståndet ser ut (ålder, skick, var de finns etc.)
- Spretigt bestånd av existerande möbler som finns tillgängligt på den interna marknadsplatsen för möbler (en mängd varianter/utföranden av varje funktionstyp och även samma moddell av en stol kan ha en rad olika färger på tyg, karm osv)
- Låg grad av enhetlighet i nyanskaffning av möbler
- Dålig kvalitet på delar av existerande bestånd
- Fortsatta inköp av möbler med för låg kvalitet (ie går sönder, går ej att laga, behöver kasseras i förtid)
- Prioriteringsordning för möbelinköp finns men är inte styrande (dvs internt återbruk prioriteras inte tillräckligt tydligt)
- Inget tydligt belöningssystem för hållbara/cirkulära valval
- Stora toppar i efterfrågan (och därmed arbetsbelastning) vid vissa punkter ex augusti / januari
- Personberoende arbetssätt, där kunskap och flöden inte är full ut dokumenterade eller standardiserade.
- Stor grad av ”handpåläggning” och specialhantering av återbruk
- Möbler renoveras med ej lämpliga tekniker eller material
- Gränssnitt mellan roller, ansvar och mandat i nuvarande struktur för cirkulär möbelhantering matchar ej tillväxtmöjligheterna

Risker

- Standardiseringar och mer styrning av inköp av möbler kan möta motstånd hos inredningsansvariga
- Att inte tillräcklig kommunikation (mjuk dimension – inspiration, motivation, engagemang, goda exempel, positiv förstärkning)
- Att inte tillräcklig styrning sker uppifrån (hård dimension: krav, riktlinjer)
- Att styrning och riktlinjer införs snabbare än verksamhetens praktiska kapacitet och utbud av attraktiva cirkulerade möbler hinner byggas upp (resultatet blir missnöjda kunder då tillräckligt utbud ej kan erbjudas)
- Oklarheter kring ansvarsfördelning mellan verksamhetsansvar och handledaransvar i samarbetet med arbetsmarknadsenheten (AMA) kan begränsa möjligheten att erbjuda platser.
- Bristande långsiktig finansiering eller otydligt ägarskap kan försvåra etablering och skalning av verksamheten.

Möjligheter

- Ett samlat verksamhetsansvar hos Verksamhetsservice (Tekniska kontoret) möjliggör bättre planering och optimering av möbelflödet
- Möjlighet att använda volymökning som hävstång för att successivt öka både fasta anställningar och platser för arbetsträning
- Intern inredare med cirkulärt driv och motivation kan skapa fler attraktiva miljöer med cirkulerade möbler
- Tydlig styrning av möbler optimerar värdebevarandet (rätt möbel med rätt funktion på rätt plats)
- Ny digital plattform som är mer lättanvänd, har ett bättre utbud, mer rättvisande bilder och bättre förutsättningar för att dokumentera och kommunicera skick på möbler som ska cirkuleras.
- Förbättrad utställningsyta som utbildar och inspirerar till cirkulär möblering och internt återbruk
- Total inventering av kommunens bestånd frigör lagringsplats och minskar behoven av nyinköp

- Integrering av befintlig möbelverksamhet (inkl. platser för arbetsträning och digital återbruksplattform) i ett gemensamt cirkulärt flöde möjliggör ökade möjligheterför effektiv möbelhantering och ökat värdebevarande
- Hantering av större möbelflöden möjliggör;
    - Att skapa fler fasta anställningar
    - Att skapa fler platser för arbetsträning / integration
    - Inköp av lämpliga maskiner och verktyg
    - Större miljönytta (besparingar av CO2e och vatten)
    - Lägre kostnader för nyinköp
    - Nöjdare kunder (lägre priser, snabbare leveranser)

7. Förslag till genomförande

För att bidra till Jönköpings kommuns hållbarhetsmål och maximera kommunens värdeskapande och värdebevarande avseende möbler behövs en effektiv styrning, god kommunikation, tydliga riktlinjer samt en kultur som stödjer och motiverar ökat cirkulärt möbelbruk. En viktig underliggande del av detta arbete handlar om planering, framförhållning, styrning och logistik. Att gå från ett reaktivt arbete till ett strategiskt och systematiskt arbete där man planerar i förväg och förbereder för behov som kan uppstå långt senare, gör att man bättre kan tillfredsställa kundernas behov att utnyttja resurserna på bästa sätt.

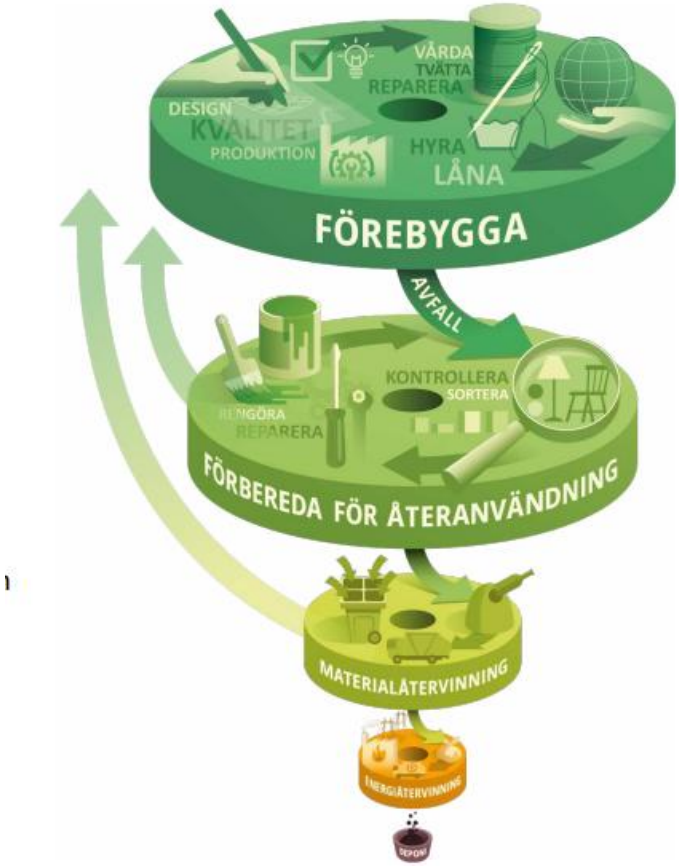

Illustration: Studio Flygar / Förstudie Österunds kommun

Genom att det nya arbetssättet kräver hög grad av planering, större volymer och en mycket noggrann styrning av resurserna - finner RISE att en mer centraliserad möbelverksamhet med en tydligt definierat ansvar skulle vara ett effektivt verktyg för att nå dessa mål.

Genom att skapa en ny central funktion eller ”Möbelenhet” som ges resurser att skala upp och effektivisera möbelflödena, möjliggörs att volymerna och kvaliteten ökas, och att potentiellt fler ”sociala” arbetsplatser säkerställas. Den centrala möbelenheten

rekommenderas bli ett nav i verksamheten och vara mottagare för alla inkommande möbelbeställningar, tillika bör de få ansvar för att styra vilka möbler som är lämpliga för olika typer av miljöer och brukare. Den nya Möbelenheten föreslås få resurser och befogenheter för att kunna hantera större flöden av möbler samt utföra mer avancerade åtgärder. Den nya enheten rekommenderas ligga inom Verksamhetsservice på Tekniska kontoret. Enheten bör planera för att möjliggöra lämpliga arbetsplatser (arbetsträning) som löpande kan nyttjas av Arbetsmarknadsenheten. Dessa platser skall röra områden som i dag utförs av Möbelcirkeln exempelvis möbeltranporter, in/utlämning av möbler, uppfräschning men får gärna utvecklas med nya lämpliga uppgifter. Syftet bör vara att möjliggöra att skapa fler sociala arbetstillfällen än idag. Det är viktigt att notera att all arbetsträning inte matchar behoven hos en effektiv möbelverksamhet, och att arbetsmarknadsenheten bör ges förutsättningar för att kunna erbjuda tränings och utbildningsinsatser i tillräcklig utsträckning. (dessa insatser ligger utanför omfattningen av denna rapport)

Det bör ingå i verksamhetens mål att öka de existerande flödena av cirkulerade möbler, och minska antalet möbler som slängs i onödan – detta är givetvis ett delat ansvar med förvaltningar och bolag. Mål och mätning bör förslagsvis samordnas med enheten för analys och hållbarhet.

Kommunen bör förbereda sig på att det kan ta tid innan möbler i det i dagsläget spretiga utbudet är mer harmoniserade, men genom ökad styrning av rätt produkt till rätt kund kan ökad nytta börja uppnås relativt omgående till rimlig kostnad. Denna nytta kommer sedan att öka gradvis under ett antal år. Att jobba med designprogram och riktlinjer för inköp och upphandling samtidigt som kapaciteten för möbelrenovering utvecklas gör arbetet enklare efterhand. Goda IT-verktyg, god lagerkapacitet, kompetens inom inredning, och systematisk inventering är andra byggstenar.

Viktiga faktorer för att lyckas i genomförandet

- Tydlig styrning och mandat
- Säkrade resurser
- Kunskapshöjning, goda exempel och inspiration
- Intern samverkan och ändrade arbetssätt
- Kartläggning & prioriteringar, inklusive inventering
- Stöd och kompetens i upphandlingsprocessen

- Visa och tydliggör effekter och utfall med cirkulär upphandling.
- Samverkan mellan olika aktörer
- Dialog med behovsägare

Motivation och målsättning

Jönköpings kommuns har satt mål om att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser (CO2e) med hälften till 2030 och med 10% varje år. Av de cirka 44 000 ton koldioxid (CO2e) som kommunen släppte ut 2024 kom ungefär 10% från inköp av möbler (8% enligt upphandlingsavdelningens spendverktyg + utöver detta CO2 från inköp utanför ramavtal)

Rimligen bör även inköpen av möbler följa samma utsläppskrav och en minskning om 50% till 2030 är en ambitiös men ändå rimlig målsättning. En cirkulär möbelverksamhet har goda förutsättningar att nå dessa mål om man sätter upp en lämplig organisation, parad med lämpliga styrmedel.

Överslagsberäkningar gjorda av RISE visar att Jönköpings kommun kan spara avsevärda summor pengar för kommunen samtidigt som man bidrar till såväl miljö som socialt ansvarstagande.

Potentiellt skulle Jönköpings kommun kunna undvika värdeförluster om flera miljoner kronor per år genom en utökad cirkulär möbelverksamhet om man antar att samma förutsättningar gäller i Jönköpings kommun som i den förstudie som tagits fram av Göteborgs stad[23]. Även RISE beräkningar på siffror från Jönköpings kommuns återbruk Möbelcirkeln visar på förbättrings och utvecklingspotential i miljonklassen avseende cirkulärt värdeskapande (ökat värde genom högre volym samt bättre skick på möbler)[24].

[23] Uppskattningar från Göteborgs förstudie bilaga TaGe 2030 – baserad på data från från Avfall Sverige, Göteborgs stad mfl.
[24] Beräkningar och estimat gjorda av Carolina Lejoncor, RISE på underlag från Arno Willemse, Möbelcirkeln

8. Slutsats

Denna förstudie drar slutsatsen att Jönköpings kommun har goda förutsättningar att skapa ytterligare miljömässig, social och ekonomisk nytta genom att vidareutveckla sin möbelhantering och öka återbruket av möbler. Viktiga delar i dessa förutsättningar är bland annat ett stort engagemang bland politik, förvaltning och verksamheter, kompetent personal och teknisk kunskap. Det finns även ett tydligt ansvarstagande inom Verksamhetsservice att ta den operativa rollen framåt.

En viktig del av arbetet med cirkulärt värdeskapande handlar om planering, och framförhållning. Att gå från ett till viss del reaktivt arbete till ett mycket strategiskt och systematiskt arbete gör att man kan utnyttja resurserna på bästa sätt både på kort och lång sikt, vilket skapar högsta möjliga värde över livscykeln.

För att säkerställa att potentialen avseende värdeskapande nås behöver en tydligare styrning samt ökad genomförandekapacitet skapas. Detta föreslås möjliggöras genom en centralt placerad möbelenhet som får mandat och ansvar att tydligare styra och optimera resurserna. Enheten behöver stödjas av tydlig kommunikation från såväl central ledning, som upphandling och verksamhetsansvariga. Man behöver även säkerställa lokaler, logistikmöjligheter och rätt kompetenser.

En utökad cirkulär möbelverksamhet kommer att ge mätbara fördelar såväl resurs- och miljömässigt som ekonomiskt, och kan även ge utökade möjligheter för social nytta genom arbetsträning. Det är viktigt att ge utrymme såväl för social utveckling, som för ökad professionalisering varför detta bör göras med respekt för båda dessa spår.

Sammantaget bedömer RISE på bas av denna förstudie att Jönköpings kommun har goda förutsättningar att skapa ytterligare miljömässig, social och ekonomisk nytta genom ett strategiskt och metodiskt arbete med cirkulära möbelkedjor.

Bilaga I

Förslag till Handlingsplan

1. **Fastslå en central funktion med samlat ansvar för kommunens möbelhantering**. Målet är att den centrala funktionen på sikt ansvarar för hantering av möbler inom kommunens verksamheter från planering till hantering, logistik och utförande. Detta inkluderar hela kedjan från införskaffning till avveckling
    a. Den centrala funktionen ska placeras under Verksamhetsservice på Tekniska kontoret.
    b. Funktionen behöver ges tillräckliga förutsättningar och befogenheter för att hantera planerad verksamhet, såsom lokaler, personal och maskinell utrustning. Det är viktigt att såväl tillräckliga lagerlokaler som verkstadslokaler säkerställs.
    c. Inom den centrala möbelenheten definiera nyckelfunktioner (roller) med ansvarsområden och tydliga leveranser per ansvarsområde inom den centrala möbelenheten samt primära samverkanspartners, i synnerhet Arbetsmarknadsavdelningen, Upphandlingsavdelningen, Utbildnings-förvaltningen, Analys & Hållbarhetsavdelningen.
        i. Möbelenheten: Beställer, hanterar och ansvarar för möbelsortiment och service. Tillhandahåller platser för arbetsträning. Kommunikation.
        ii. Arbetsmarknadsavdelningen (AMA): Utnyttjar platser för arbetsträning. Tillhandahåller arbets-/handledare. Ansvarar för utförande av uppgifter som avtalas med Möbelenheten tex rörande lager, transporter eller demontering.
        iii. Upphandlingsavdelningen: Överser rutiner och riktlinjer för upphandling: Stöttar och styr mot cirkularitet. Bidrar till kommunikation.
        iv. Förvaltningarna: Ansvarar för att utse kontaktperson och vid behov lokalplanerare som samverkar med Möbelenheten för att säkerställa god långsiktig möbelförsörjning och hantering
        v. Analys och Hållbarhetsavdelningen: Bistår med underlag och statistik för miljöprestanda. Rapporterar i miljöredovisning. Bidrar till kommunikation och utbildning.
        vi. Kommunikationsavdelningen: Säkerställer effektiv och ändamålsenlig kommunikation. Viktig del för att höja attraktivitet och kommunicera ut ny organisation och nya rutiner.

2. **Säkerställa en kommunövergripande Möbelstrategi för införskaffning samt upphandling av möbler för att prioritera långsiktigt värdeskapande och värdebevarande**
    a. Gå igenom existerande riktlinje för inköp/upphandling
    b. Fastställa vilka livsförlängande åtgärder för möbler som kommunen själva ska hantera och vad som ska upphandlas.
    c. Utföra nödvändiga justeringar, exempelvis hänvisning till design & inredningsprogram med förslaget om grundsortiment samt komplementära produkter
        i. För ytterligare styrning kan nivåer för hur stor andel komplementära produkter man får köpa in sättas
    d. Anta i tillämpligt forum
    e. Eventuellt: Se över vilka som har beställar-behörighet
    f. Tillgängliggöra riktlinje och kommunicera ut nya erbjudanden
        i. Intranät, mail, enhetsmöten
        ii. Genomföra utbildning av alla chefer med budgetansvar om fördelar med cirkulär anskaffning av möbler
        iii. Inspirera och motivera till förändring; ex utställning i Stadshuset, studiebesök i miljöer som renoverats, mailutskick med bilder, intranät, delmoment i grundläggande miljöutbildningar
    g. Ta fram KPI och löpande följa upp tillämpningen

3. **Säkerställa lämpliga kanaler och marknadsplats för möbler**
    a. **En enhetlig, stabil och användarvänlig digital marknadsplats** (IT-plattform) för införskaffning och avyttring av möbler
        i. Enas om vilket system som bäst uppfyller kraven och ska användas framåt
            1. Verktyget ska på bästa sätt fylla behoven hos nödvändiga intressenter (avyttrare, införskaffare, ”producenter” (Möbelenheten och ev. andra interna aktörer som reparerar möbler), möbelplanerare etc)
            2. Måste exempelvis vara användarvänlig, rättssäker, mobil-kompatibel, tillhandahålla statistik, möjliggöra inventering, möjliggöra dokumentering och kommunikation av skick samt basinformation.
    b. Fysisk möjlighet till exponering av möbler / showroom
        i. Möbler exponeras för kund per möbelkategori (på/vid lager)
            1. Möbelansvarig godkänner vad som hämtas från den större utställningen / lagret för att optimera nyttjandegrad och värde

2. Separat rum för mindre och enstaka möbler som kan hämtas direkt av användare

ii. Möbler exponeras som färdiga rumsmiljöer i Stadshuset eller på annan lämplig plats ur inspirations och kommunikationsperspektiv

4. **Ta fram ett design & inredningsprogram med förslag på grund-sortiment samt komplementära produkter**
    a. Sätta ihop en beslutsgrupp med design, möbel, verksamhets- och inköpskunskap.
    b. Kriterier behöver stödja långsiktig hållbarhet
        i. Social & miljömässig hållbarhet i produktion ska premieras, fossilt baserade plaster undvikas etc.
        ii. Hållbar design ska premieras; ie material och utformning som är långsiktigt hållbar, produkter som är enkla att demontera för reparation, som har utbytbara delar/beklädnad, tillgång till reservdelar, mm
        iii. Grundsortimentet skall vara attraktivt och väl utformat, med ett färre antal funktionella och högklassiga möbler. Målet är att inom ett par år ha ett mer samlat utbud som möjliggör högre kostnadseffektivitet tillika miljönytta. Detta möjliggör även ökad kundnytta genom snabbare leveranser.
        iv. Komplementära produkter kan införskaffas i begränsad omfattning för att ge möjliggöra verksamhetsanpassning
        v. I ovan behöver beaktas att det finns begränsningar i vilka krav som kan ställas vid upphandling men att sortimentet så långt som möjligt behöver enas

5. **Fastställa ett enhetligt system/gradering för bedömning av möbelskick**
    a. Utvärdera och enas om graderingssystem utifrån behov och möjligheter
    b. Skapa en skriftlig instruktion/rutin
    c. Säkerställa utbildning. Förslagsvis kalibreras detta en gång per år mellan de som utför bedömningen av möbler.

6. **Utföra inventering och klassificering av möbler.** I detta skall ingå till exempel typ (stol för klassrum, skrivbord, taklampa), leverantör/märke, samt klassificering av skick enligt beslutad skala för gradering. Inventeringen kan ske antingen löpande när möbler hämtas in till centralt lager, eller vid särskilda insatser.
    a. Ta fram en rutin för möbelhantering enligt klassificeringen

b. Utföra inventering på plats och tidsintervall efter vad som bedöms som mest effektivt för organisationen, och som bidrar till nytta – inte inventera om möbler sedan ställs tillbaka utan åtgärd, utan för att de skall hanteras – tex omförflyttas till ny användare eller renoveras.

7. **Löpande återrapportering, resultatuppföljning och verksamhetsutveckling**
   Möbelenheten säkerställer att alla objekt registreras, tillika att data registreras för vidare beräkningar av exempelvis miljödata. Det är att föredra att CO2e data faller ut automatiskt ur systemet, i annat fall att lämna underlag för vidare beräkning till Analys & Hållbarhetsavdelningen. Beroende på omfattning av möbler som hanteras kan registrering även ske vid utlämning till kund.

Not: Flera av ovanstående delar behöver pågå samtidigt. En nyckelfaktor till att få till fungerande och effektiva cirkulära möbelflöden i kommunen är att säkra att det interna möbelbeståndet lämpar sig för ett cirkulärt system. Därför är rekommendationen att prioritera punkter som leder till ett mer harmoniserat och långsiktigt hållbart utbud av kommunens bestånd av möbler så snart punkterna relaterat till central organisation är genomförda. Att säkerställa ett enhetligt IT-system bör också prioriteras för att säkerställa klassificering och inventering av existerande bestånd. Vid stort inflöde kan möbler dock behöva registreras när de lämnar lagret, och inte vid ankomst – detta förutsätter dock att möbelansvarig chef eller inredningsansvarig har god kännedom om utbudet, annars behöver en mer noggrann digital förteckning finnas.

Bilaga II

– Exempel på del av instruktion/process för inköp, renovering, avyttring.

Vägledning för hantering av införskaffningsbehov

Beroende på volym, skick och andra kriterier ska olika processflöden följas - nedan finns ett exempel på hur en process kan delas upp beroende på volym och geografisk placering av objekten. Likaså skick spelar in.

Volym/Plats	Lokalt	Centralt	Externt
Enstaka	Förfrågan/beställning via VM, VM utför klass C-D	Beställning via CM, CM utför	Undviks, endast för specialfall
Mellan	Förfrågan/beställning via VM, VM utför – endast klass C annars till CM	Beställning via CM klass C och D, CM utför	Beställning via CM, CM upphandlar om de ej kan hantera volymen själva
Hög	Förfrågan via CM Endast existerande skick/minimala justeringar (Klass C+)	Beställning via CM klass C och D, CM utför	Beställning via CM, CM upphandlar

Bilaga III

Digitala plattformar för cirkulär flödeshantering

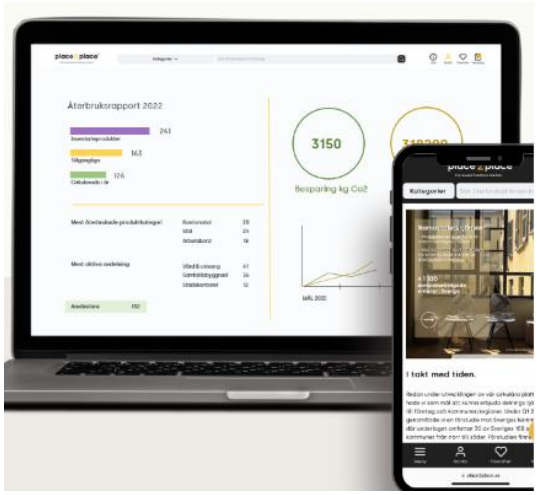

Bild: https://place2place.se

Bild: myloc.se/sv/start

Det finns sju leverantörer av digitala plattformar anslutna till Addas ramavtal (Loopfront AB, Myloc AB, off2off, Place2Place AB, Refurnish the World AB, Rumbla AB, Sajkla AB)[25] samt ett antal andra leverantörer såsom CC-build och Palats.

Palats plattform för cirkulär flödeshantering

Möbelcirkeln använde tidigare Sajkla men har under 2025 gått över till Palats, och tecknat ett 3-årigt avtal.

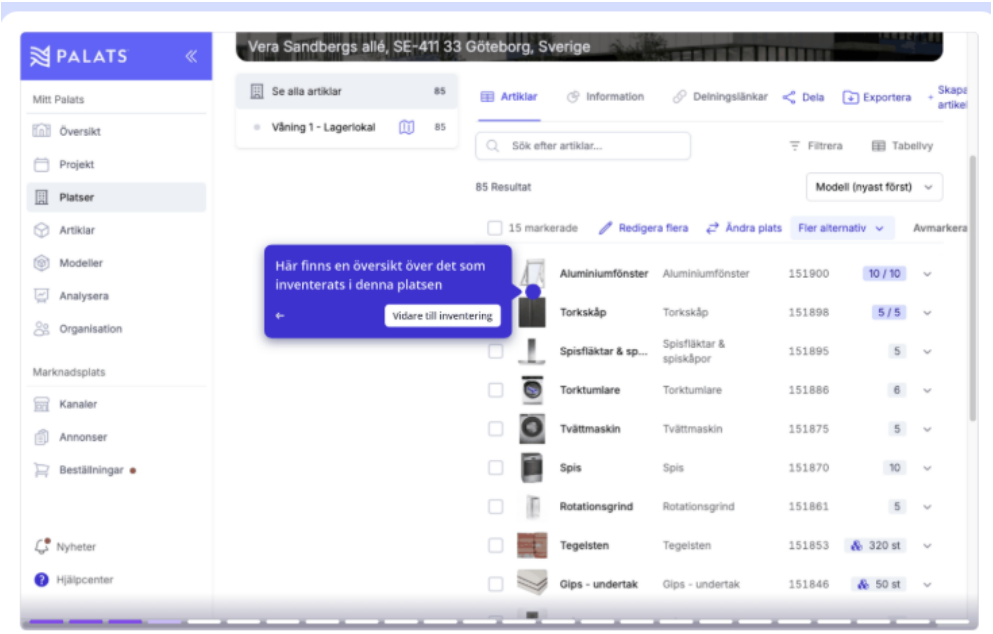

[25] Adda, hemsida 29 januari 2025, Möbler återbruk inkl tillhörande tjänster 2021 D IT-plattform

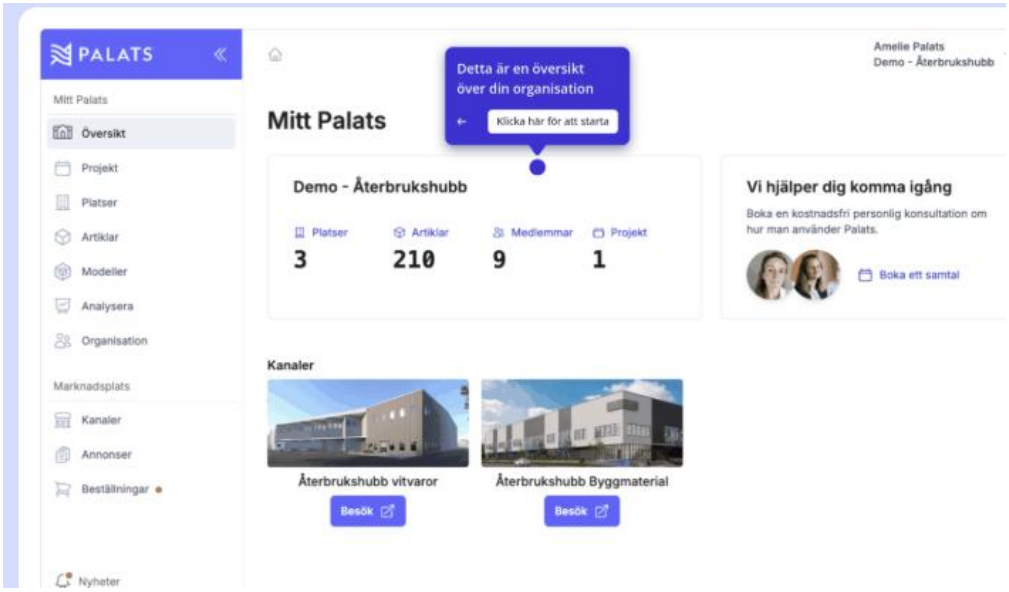

CC-Build plattform för cirkulär flödeshantering

Plattform upphandlad av Jönköpings kommun för hantering av byggmaterial

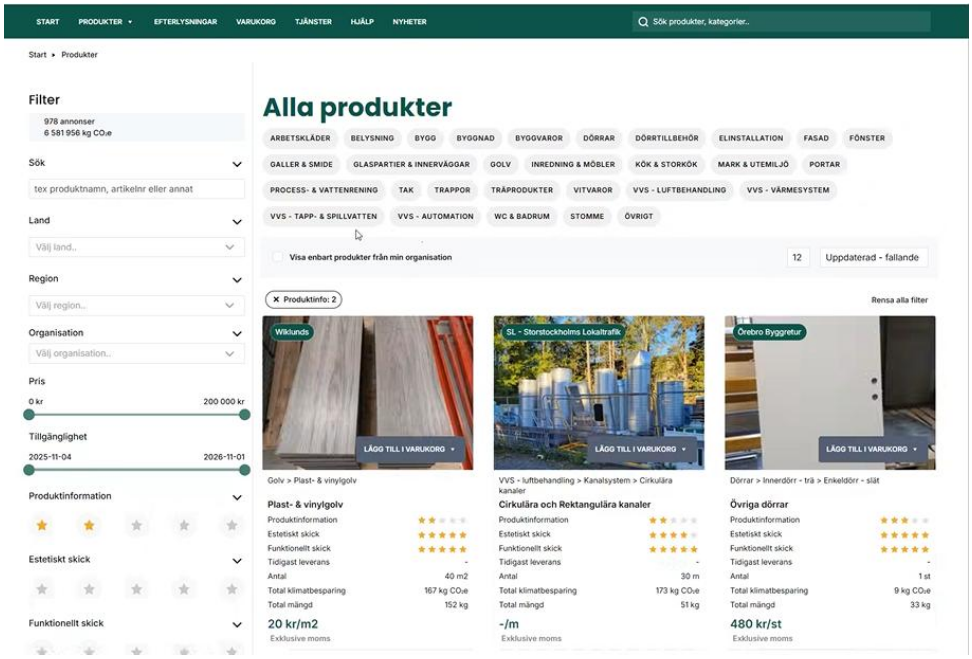

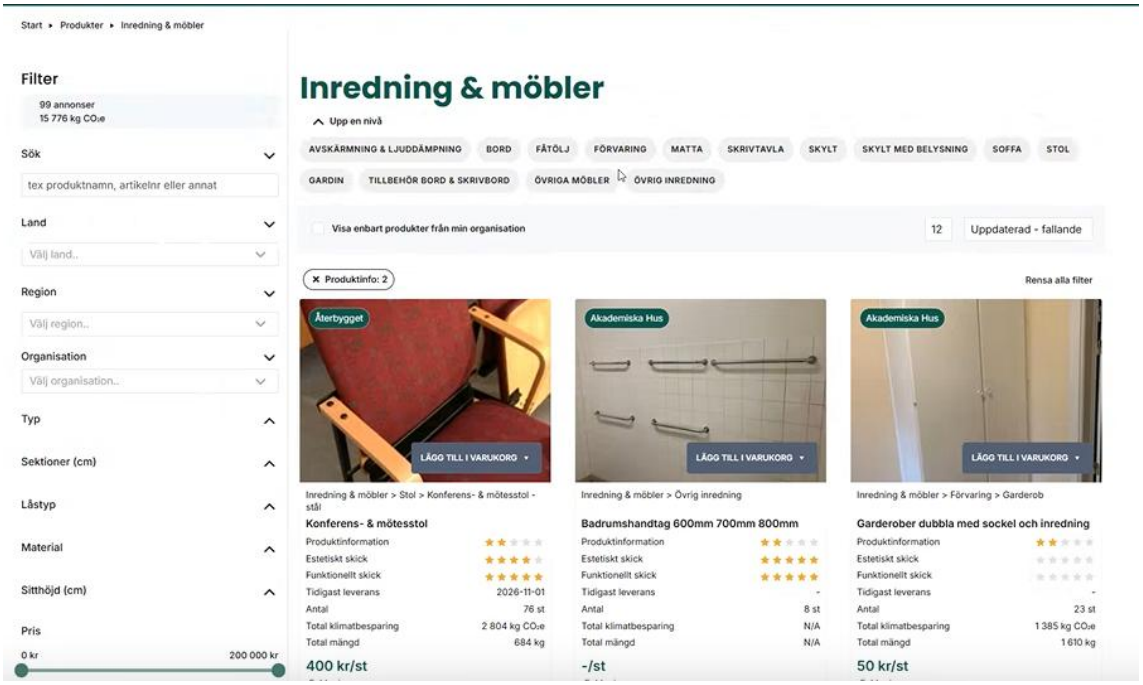

Man kan jobba i inloggat eller utloggat läge

Man kan söka internt / endast egna organisationen eller en specifik aktör tex Mölndals fastighets AB, eller på hela Sverige.

Man kan inventera med deras app & publicera direkt, kan man även mappa med QR-koder

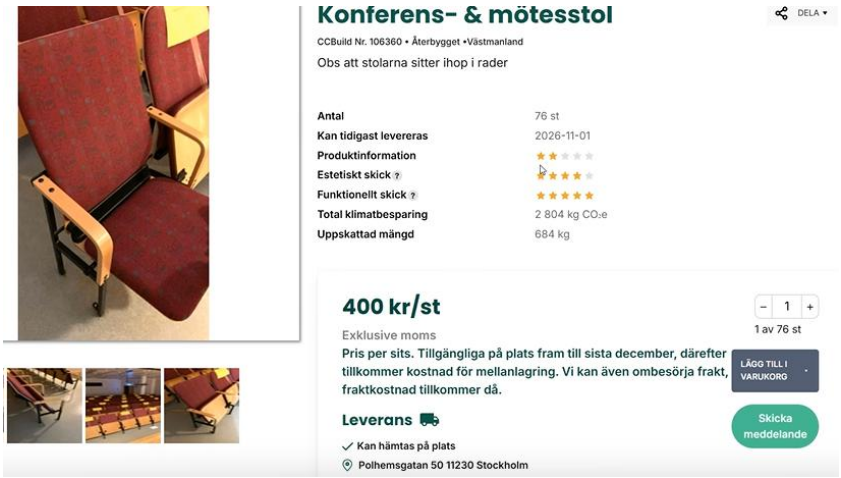

Kommentarer: Man kan sortera, på pris, funktionellt skick, estetiskt skick, kan fylla i när det kan levereras/ är tillgängligt. Man kan jobba flödesorienterat eller platsbaserat.

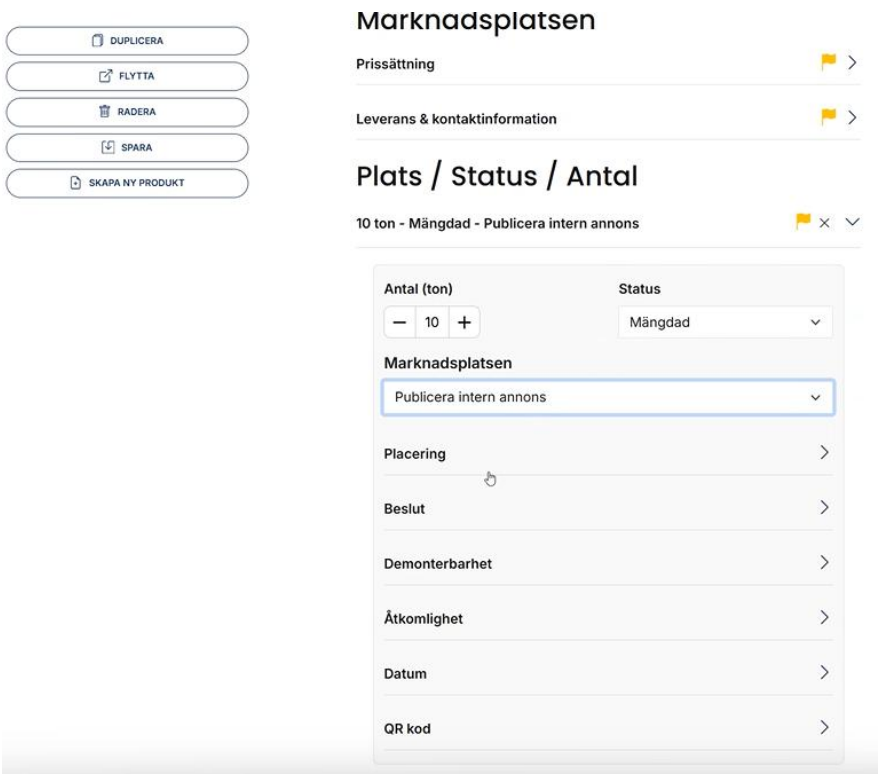

Miljödata i CC-build - presenteras i kilo/CO2e besparing.

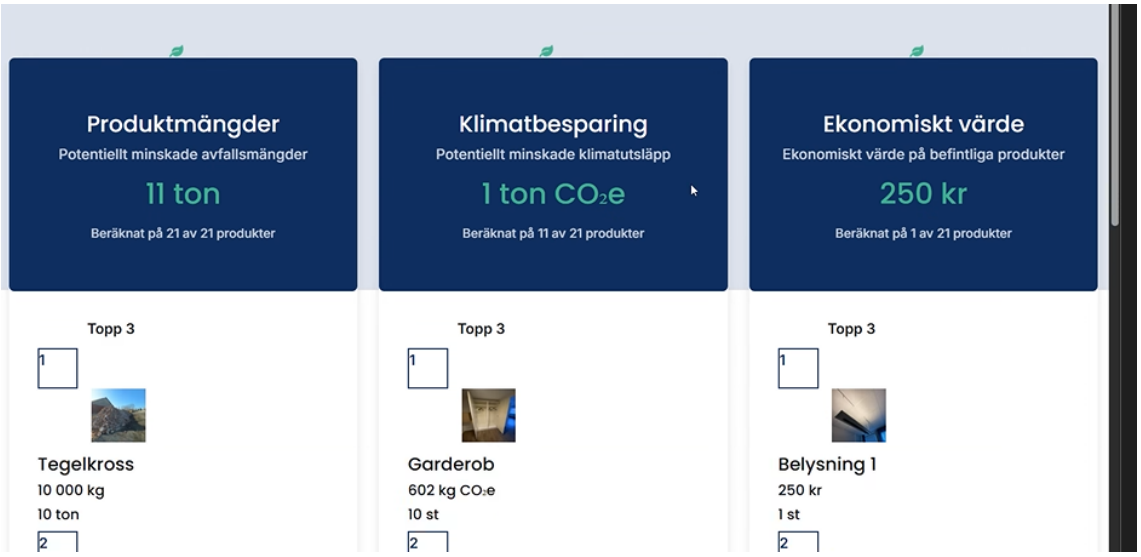

Bilaga IV

System och kriterier för skickbedömning av möbler

CC Build[26]

- Bedömning enligt **två kategorier, estetsisk och funktionellt skick**,
- Bedömning på en skala på 1 till 5 stjärnor där 5 är bästa betyg.
- Klassificeringarna är formulerade på ett sätt om indikerar att det ligger på införskaffaren att åtgärda eventuella defekter och att inga åtgärder har vidtagits.
- Fördel: Det är möjligt vid en inventering att göra det tydligt i vilken storleksskala eventuella åtgärder befinner sig.
- **Fördel:** Det blir tydligt för en införsaffare vilken typ av defekter en möbel har.
- **Nackdel:** Om avsändaren är en central möbelverksamhet inom kommunen sänder klassificeringen signalen att verksamheten inte har åtgärdat eventuella defekter.

Figur: Bild av CC-builds meny för klassificering

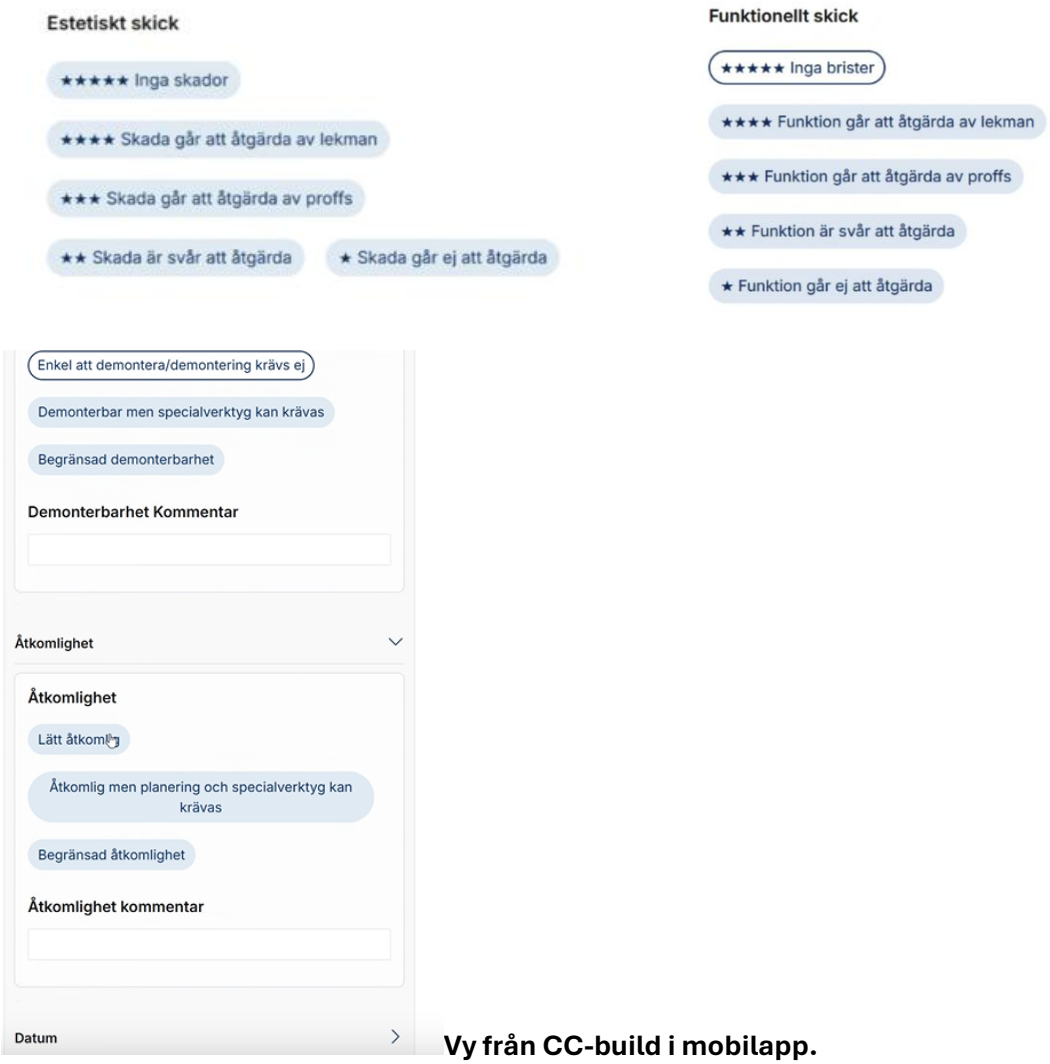

Vy från CC-build i mobilapp.

[26] https://ccbuild.se/

Palats[27]

- Bedömning enligt skalan A-D där A representerar nyskick.
- Klassificeringarna är formulerad på ett sätt som låser in typen av skador vilket gör att det kan blir svårt att avgöra hur en produkt som t.ex. saknar delar ska klassificeras.
- Klassificeringarna är formulerade på ett sätt om indikerar att det ligger på införskaffaren att åtgärda eventuella defekter och att inga åtgärder har vidtagits.
- **Fördel:** Enkel
- **Nackdelar:** 1. Oflexibel. 2. Om avsändaren är en central möbelverksamhet inom kommunen sänder klassificeringen signalen att verksamheten inte har åtgärdat eventuella defekter.

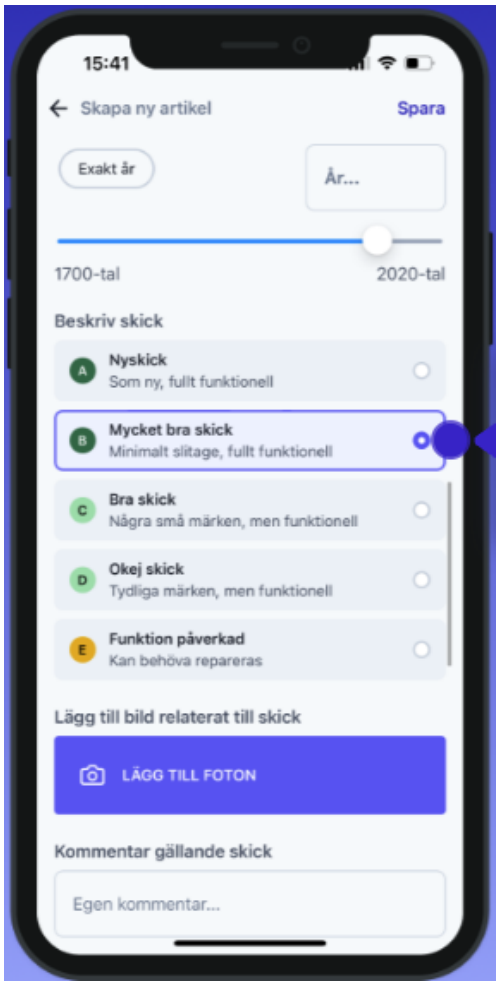

[27] https://www.palats.io/sv-se/

Sajkla[28]

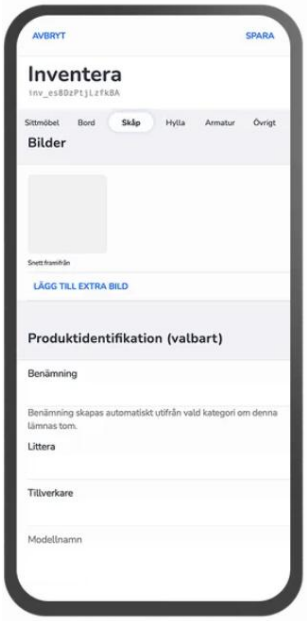

En klassificering utgår från den information som är inhämtad vid inventering och är synlig i möbelbiblioteket. Bedömningen görs utifrån återbrukbarhet, vilket betyder om produkten går att ta isär och om dess delar kan rekonditioneras. Bedömningen görs utifrån:

- A – Hela möbeln är lätt att demontera och lämplig för rekonditionering.
- B – Möbeln är delvis svår att demontera. Delar av produkten inte lämplig för rekonditionering
- C – Möbeln går inte att demontera. Använd i befintligt skick.

https://sajkla.se/plattform/hjalpcenter/kom-igang/inventering/

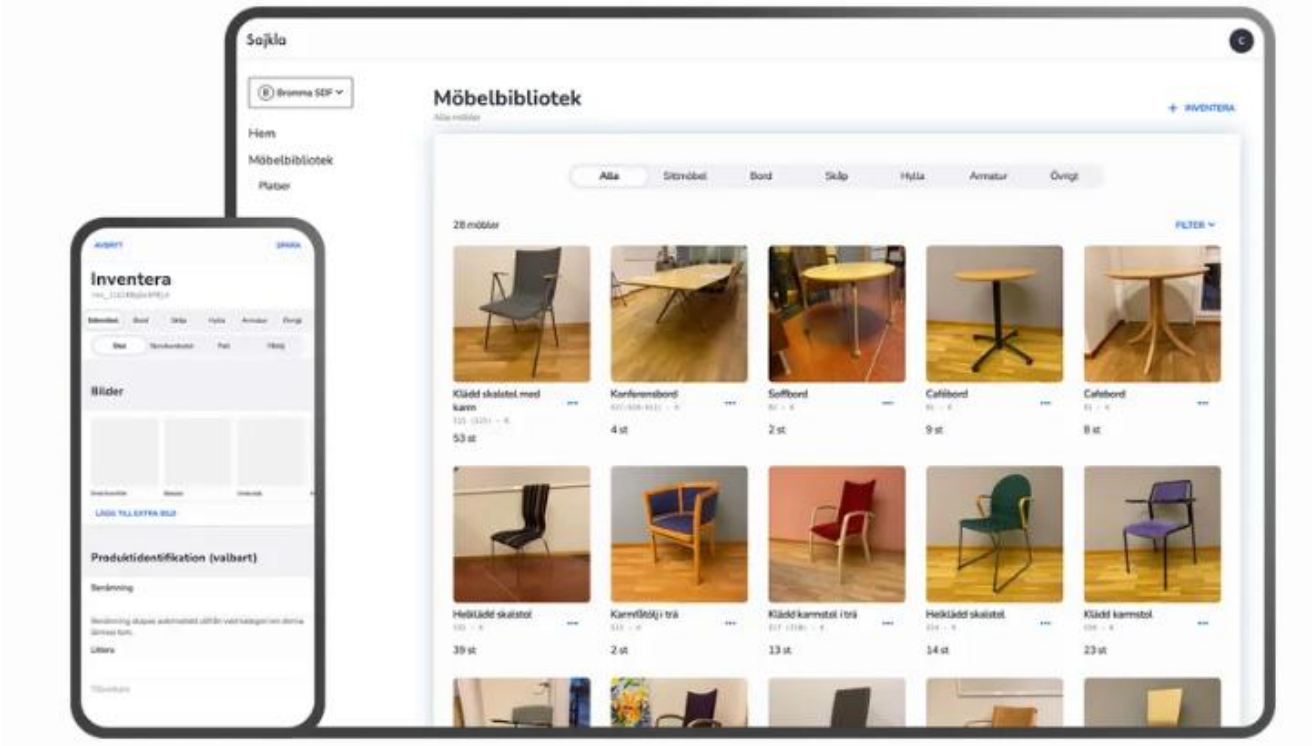

[28] https://sajkla.se/

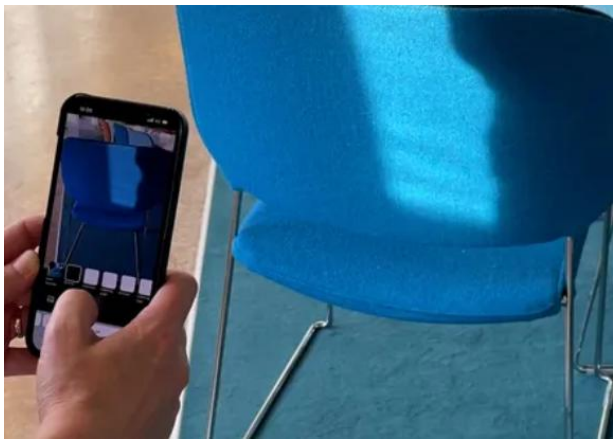

Källa: sajkla.se/plattform/inventering/kom-igang-att-inventera/

RISE rekommendation om kriterier för gradering av skick

Att ha tydliga och lättanvända kriterier för skick på plats är en viktig förutsättning för att få till en effektiv hantering och ett effektivt flöde av återbrukade möbler. Inom kommunen kommer det att finnas två viktiga användningsområden för dessa kriterier till två olika målgrupper – dels den som ska hantera och förmedla möblerna, dels den som ska anända dem. De två områden blir därmed: 1. Att kommunicera skick efter en bedömning av en möbel inför vidare hantering såsom uppfräschning och reparation, samt 2. att kommunicera skick på en möbel som ska förmedlas till nya användare.

Rekommendationen är därmed att arbeta med två uppsättningar kriterier - en som kommunicerar rekommenderade åtgärder och en som kommunicerar skicket på möbler som finns tillgängliga för kunder/användare att avropa.

Förslag till skala för gradering av möbler inför intern hantering (dvs av den centrala möbelenheten eller motsvarande)

Detta är ett utkast på mer avancerat/fingradigt system tex för sortering och hantering exempelvis vad som kan gå direkt vidare till kund, och vad som behöver rekonditioneras, och hur. Det kan också ge bra statistik för verksmahetsutveckling och optimering av flöden. Därefter kan systemet eventuellt förenklas för snabbare hantering kan 3-4 klasser räcka när man vet mer om kommunens flöden.

i. 1/A – kan omsättas i befintligt skick, klass A (nyskick)
ii. 1/B – kan omsättas i befintligt skick, klass B (visst begagnat skick)
iii. 2/C – behöver åtgärdas, demonterbar (lättare åtgärder)
iv. 2/D - behöver åtgärdas, demonterbar (större åtgärder)
v. 3/D – behöver åtgärdas, delvis svår att demontera. Delar av produkten inte lämplig för rekonditionering, behöver manuell bedömning

vi. 3/E – Ej demonterbar, obsolet / bör kasseras
vii. 4/A-B samt ev. C-D ej längre inom ramen för kommunens verksamhet, avyttras externt (försäljning/auktion)

Bilaga V Exempel från andra aktörers marknadsplatser för möbler

Exempel från Växjös köp & säljsajt

Källa: https://vaxjo.mobelcirkeln.se/

§ 81

Remiss, förslag till cirkulär möbelhantering

Bun/2026:295 000

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering. Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen. Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Beslutsunderlag

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande med bilaga daterade 2026-05-08
Remiss för förslag till cirkulär möbelhantering, Ks/2026:79 000

Utbildningsförvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut:

- Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande med bilaga utgör barn- och utbildningsnämndens yttrande i ärendet.

Barn- och utbildningsnämndens behandling 2026-06-10

Yrkanden

Ordförande Christopher Rydell (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Barn- och utbildningsnämndens beslut

- Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande med bilaga utgör barn- och utbildningsnämndens yttrande i ärendet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen

Yttrande på remiss för förslag till cirkulär möbelhantering

Bun/2026:295 000

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering.

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Beslutsunderlag

Remiss för förslag till cirkulär möbelhantering, Ks/2026:79 000
Yttrande på remiss på förslag till cirkulär möbelhantering, Bun/2026:295 000

Förslag till Barn- och utbildningsnämnden

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut:

- Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör Barn- och utbildningsnämndens yttrande i ärende.

Ärende

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering. Förslaget bygger på en förstudie som pekar på möjligheter att uppnå miljömässig, ekonomisk och social nytta genom en mer samordnad hantering av möbelflöden.

Förslaget innebär bland annat att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av möbler samt att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Erik Nilsson
Utbildningsdirektör

Sara Johansson
Strateg

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen Jönköpings kommun

Yttrande på remiss för förslag till cirkulär möbelhantering

Bun/2026:295 000

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag om att inrätta en central möbelenhet inom tekniska kontoret med ett samlat ansvar för kommunens möbelhantering. Förslaget bygger på en förstudie som pekar på möjligheter att uppnå miljömässig, ekonomisk och social nytta genom en mer samordnad hantering av möbelflöden.

Förslaget innebär bland annat att tekniska nämnden ges ett samlat ansvar för planering, inköp, inventering, reparation, lagerhållning, logistik och avyttring av möbler samt att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning och arbetsmarknadsinsatser.

Barn- och utbildningsnämndens synpunkter på förslaget ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2026-06-12.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen delar ambitionen att stärka kommunens arbete med hållbar och resurseffektiv möbelhantering och är positiva till initiativet. Förvaltningen bedömer dock att det föreliggande förslaget innebär oklarheter och risker avseende styrning, ekonomi, måluppfyllelse samt konsekvenser för verksamheterna.

Utbildningsförvaltningen anser att förslaget i sin nuvarande form inte är tillräckligt underbyggt för att ligga till grund för beslut. Ett omarbetat förslag efterfrågas där syfte, ekonomiska konsekvenser, ansvarsfördelning och effekter för verksamheterna tydliggörs.

Nedan redovisas de delar som ligger till grund för utbildningsförvaltningens bedömning.

1. *Styrning och ansvarsfördelning*

I såväl remissens tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhanering som förstudien Cirkulär möbelverksamhet refereras till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens tidigare framlagda förslag i tjänsteutlåtandet *Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi i Jönköpings kommun* (Uan/2025: 92 040). En central del i det förslaget och som tydligt lyfts fram är vikten

av ett arbete kring frågan i nämndövergripande samverkan och där det exempelvis uttrycks i tjänsteutlåtandet: ”Att stadskontoret ges i uppdrag tillsammans med övriga nämnder att tillsätta styr- och arbetsgrupper för att initiera utredningsarbete som syftar till att skapa utökad cirkulär och social ekonomi i en enhetlig organisation.”

Utbildningsförvaltningen bedömer att aktuellt remissförslag innebär en långtgående centralisering av ansvar till tekniska kontoret samt att förslaget i praktiken innebär en omfattande förändring av styrning, ansvar och beslutsmandat inom kommunen. Detta riskerar att minska övriga nämnders, däribland Barn- och utbildningsnämndens, inflytande över frågor som har direkt koppling till den egna verksamheten. Detta behöver tydliggöras.

Remissförslaget avviker från tidigare inriktning där behovet av nämndövergripande samverkan tydligt lyfts fram. Utbildningsförvaltningen anser att en utveckling av cirkulär möbelhantering bör ske i bred samverkan mellan berörda nämnder, snarare än genom organisatorisk koncentration till en enskild förvaltning.

2. *Otydligt syfte och målbild*

Utbildningsförvaltningen uppfattar att remissförslaget motiveras utifrån flera olika perspektiv såsom miljömässiga, ekonomiska och sociala. Förvaltningen ser positivt på ambitionen att försöka skapa samlade nyttor inom flera områden samtidigt.

Samtidigt bedömer förvaltningen att förslaget i begränsad utsträckning problematiserar de målkonflikter som naturligt uppstår mellan dessa olika perspektiv. Det gäller inte minst relationen mellan miljömässiga ambitioner och krav på ekonomisk effektivitet.

I remissens tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering anges exempelvis att kommunen riskerar att missa uppsatta klimatmål och att ett mer sammanhållet och hållbart arbetssätt därför krävs. Samtidigt framgår det att de ekonomiska kalkylerna bygger på osäkra antaganden och att verksamheten initialt kommer innebära betydande kostnader.

Utbildningsförvaltningen anser att det behöver tydliggöras att förslaget innehåller målkonflikter som behöver hanteras genom medvetna prioriteringar och avvägningar. Förvaltningen uppfattar att remissen i sin nuvarande form tenderar att beskriva de olika målen som ömsesidigt förstärkande, utan att tillräckligt belysa de situationer där exempelvis klimatmässiga ambitioner kan innebära ökade kostnader eller minskad flexibilitet för verksamheterna.

Förvaltningen efterfrågar därför ett tydligare resonemang kring vilka mål som ska vara vägledande vid sådana avvägningar samt hur dessa målkonflikter ska hanteras i praktiken.

3. Ekonomiska förutsättningar och risker

Förvaltningen bedömer att de ekonomiska beräkningarna i underlaget är förenade med stor osäkerhet och i flera delar bygger på antaganden. Det framgår exempelvis att någon fullständig inventering av kommunens möbelbestånd inte har genomförts, vilket försvårar en tillförlitlig kostnadsbedömning. Utbildningsförvaltningen kan i sammanhanget nämna att all data av möbler som köpts in samt var de är placerade finns i Inköps- och fakturahanteringssystemet Proceedo. Förvaltningen anser att utan en sådan systematisk genomgång blir miljönytta, driftkalkyl och finansieringsmodell i stor utsträckning spekulativa.

I Bilaga till tjänsteutlåtande Cirkulär möbelhantering redovisas de ekonomiska förutsättningarna för att starta och driva en cirkulär möbelenhet inom Jönköpings kommun. De fasta och rörliga kostnaderna för verksamheten uppskattas till ca 6,5 miljoner kronor per år. När det gäller besparingar och intäkter kopplat till förslaget beskrivs detta uppskattande och utifrån potential. Det betonas sammantaget att beräkningarna är osäkra och bygger på antaganden samt att den största vinsten bedöms vara minskad klimatpåverkan.

Då drifts- och intäktskalkylerna bygger på antaganden och inte på faktiska volymer bidrar detta till att göra det svårt att bedöma såväl kapacitet som kostnadseffektivitet. Besparingspotentialen som beskrivs på sidan 12 framstår som oklar samt om exempelvis kostnader för rekonditionering (inkl. arbetsinsats, material, lokaler) fullt ut här har beaktats. Utbildningsförvaltningen anser att driftkalkylen behöver utvecklas för att på ett tydligare sätt beskriva hur ekonomi, kapacitet och bemanning påverkas vid olika antaganden om volymer, efterfrågan, grad av återbruk samt omfattning av arbetsträning. Avsaknaden av detta i driftkalkylen leder till svårigheter att bedöma robusthet, risk och ekonomisk bärkraft.

I förstudien Cirkulär möbelhantering konstateras bland annat att ”Överslagsberäkningar gjorda av RISE visar att Jönköpings kommun kan spara avsevärda summor pengar samtidigt som man bidrar till såväl social miljö som socialt ansvarstagande” samt att ”En utökad cirkulär möbelverksamhet kommer att ge mätbara fördelar såväl resurs- och miljömässigt som ekonomiskt”. Utbildningsförvaltningen uppfattar dessa överslagsberäkningar och mätbara fördelar som oklara.

Att genomföra en omfattande organisatorisk förändring utan en robust ekonomisk analys innebär risker och där den ekonomiska bärkraften blir ytterligare viktig i ett läge med stora krav på effektivisering för våra verksamheter.

Slutligen förordar utbildningsförvaltningen ur ett styr- och resurseffektivitetsperspektiv en modell med köp–sälj eller intern prissättning, även om priset är betydligt lägre än nyinköp. Vidare anser utbildnings-förvaltningen att bonus–malus-modellen behöver justeras med exempelvis tydliga undantag i de fall möbelenheten inte kan tillgodose verksamhetens behov. Utan sådana undantag riskerar modellen att belasta verksamheter ekonomiskt trots att de saknar reella alternativ vilket innebär avgiftsuttag utan faktisk motprestation.

4. Oklar klimat- och miljönytta

Även när det gäller de miljö- och klimatmässiga delarna noterar utbildningsförvaltningen att förslaget lyfter fram potentiella vinster men att det saknas tydliga och verifierbara beräkningar av vilka effekter den föreslagna organisationsförändringen faktiskt förväntas ge.

I tjänsteutlåtandet anges bland annat att ”En central möbelenhet skulle ge betydande miljö- och klimatvinster genom att samla, effektivisera och styra kommunens möbelflöden då produktionen av möbler innebär ett omfattande uttag av både ändliga och förnybara resurser”. Vidare anges i tjänsteutlåtande att ”Förstudien visar att en samlad, professionell och cirkulär möbelhantering skulle kunna minska kommunens klimatpåverkan avsevärt, där kommunens möbelinköp står för ca 10 procent av kommunens totala CO_2e-utsläpp”.

Till grund för dessa konstateranden hänvisas till bland annat *Business models for sustainable consumption*, *IVL.se*[1], samt *CGR The Value Gap: Sweden*[2]. En beräkning baserad på kommunens eget möbelbestånd saknas vilket naturligtvis försvåras då någon fullständig inventering av kommunens möbelbestånd ännu inte har genomförts. Mot bakgrund av detta anser utbildningsförvaltningen att det tydligare behöver framgå på vilka grunder ovanstående bedömningar vilar samt hur effekterna ska följas upp.

5. Konsekvenser för kärnverksamheten

[1] Business models for sustainable consumption IVL.se

[2] CGR The Value Gap: Sweden

Utbildningsförvaltningen ser och har som också nämnts tidigare (*Utredningsuppdrag för utökad cirkulär ekonomi i Jönköpings kommun* (Uan/2025: 92 040) lyft behovet av att komma ifrån befintliga parallella system till förmån för en mer enhetlig organisation för kommunens cirkulära möbelhantering. Att se över upphandlingsavdelningens inköpsrutiner ser förvaltningen också som en del i detta. Utbildningsförvaltningen ser samtidigt en risk att en alltför centraliserad möbelhantering kan komma att begränsa verksamheternas möjlighet att påverka behovsanpassade beslut.

För skolans verksamheter är ändamålsenliga lärmiljöer en grundförutsättning. En utveckling mot en mer centraliserad möbelhantering förutsätter att det inom organisationen upparbetas kunskap om skolans behov. Utbildningsförvaltningen uppfattar att rektors och verksamheters rådighet över behov, tidpunkt för möbelbyte samt mandat att fatta beslut om inköp utifrån lokala behov här måste säkerställas.

6. Arbetsmarknadsperspektivet

Förslaget anger att möbelenheten ska erbjuda platser för arbetsträning. Utbildningsförvaltningen bedömer att denna del är otydligt beskriven där det bland annat saknas konkreta uppgifter om omfattning, målgrupper och ansvarsfördelning. Vidare tar förslaget inte tydlig höjd för vilken roll Möbelcirkeln ska ha framåt i relation till den nya möbelenheten. Det framgår inte hur ansvar, uppdrag och volymer ska förändras eller vilka kostnadsmässiga konsekvenser detta får. Utan en sammanhållen bild av hur befintliga verksamheter påverkas finns en risk för otydliga gränssnitt och underskattade kostnader.

Utbildningsförvaltningen konstaterar vidare att det så kallade aktivitetskravet (1 juli 2026) som innebär en skyldighet för kommunen att tillhandahålla aktiviteter för personer som får försörjningsstöd och ett krav på dessa att delta i aktiviteter innebär ett ökat och växande behov av arbetsträningsplatser.

Förvaltningen uppfattar att kopplingen till aktivitetskravet och arbetsträning är otillräckligt beskriven där det tydligare behöver framgå att möbelenheten förväntas ta emot ett senare definierat antal individer inom aktivitetskravet/arbetsträning samt vilka konsekvenser detta får för bemanning, produktivitet och kostnader. Utan denna tydlighet riskerar detta att bli ett outtalat åtagande samt att arbetsmarknadsuppdraget påverkas negativt om det integreras i en annan verksamhet utan tydlig struktur.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-08-29 § 148 att kommunstyrelsen skulle utreda ökad uthållighet avseende livsmedelsberedskap i Jönköpings

kommun. Efter beredning med tillhörande beslut är ett sådant lager nu under uppbyggnad där driften är förlagd till Arbetsmarknadsavdelningen. Genom detta tillförs avdelningen ett meningsfullt och samhällsviktigt arbetsmarknadspolitiskt uppdrag. I föreliggande förslag har detta uppdrag och ansvar inte berörts i någon del.

Fortsatt utvecklingsarbete och rekommenderade åtgärder

Samtidigt bedömer utbildningsförvaltningen att det finns goda möjligheter att vidareutveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering genom ett mer stegvis och samordnat utvecklingsarbetet. Förvaltningen föreslår att följande åtgärder prioriteras innan ställning tas till en omfattande organisatorisk förändring.

- En fullständig och systematisk inventering av kommunens möbelbestånd bör genomföras. Detta är en förutsättning för att kunna bedöma faktisk miljönytta, ekonomisk potential, kapacitetsbehov och framtida dimensionering av verksamheten.

- För att utveckla befintliga upphandlings- och inköpsprocesser bör kommunen i högre grad utveckla gemensamma riktlinjer för hållbara och cirkulära inköp som exempelvis stödjer återbruk, standardisering och lång livslängd i samband med upphandling, ramavtal och inköpsrutiner. Även tydligare styrning vid direktinköp och inköp utanför ramavtal kan här ses över.

- För att visa på faktisk efterfrågan, kostnadseffektivitet, klimatnytta, organisatoriska konsekvenser, mm bedömer utbildningsförvaltningen att en stegvis utveckling i form av pilot/försöksverksamhet bör övervägas innan en permanent central möbelenhet etableras.

- För att säkerställa olika verksamheters behov, uppdrag och förutsättningar anser utbildningsförvaltningen anser att det fortsatta arbetet bör ske i nära samverkan med berörda nämnder och förvaltningar.

- Utbildningsförvaltningen förordar framtagande av tydligare indikatorer och uppföljningsmått kopplade till bland annat miljönytta och ekonomi. Dessa kan exempelvis visa på utsläppningsminskningar som eftersträvas, ekonomiska besparingar som förväntas, hur återbruksgrad ska mätas samt hur påverkan på verksamheternas funktionalitet/kvalitet ska följas upp.

Slutsats

Utbildningsförvaltningen delar och ser positivt på ambitionen att stärka och utveckla kommunens arbete med hållbar och cirkulär möbelhantering i syfte att skapa ökad miljömässig, social och ekonomisk nytta. Förvaltningen bedömer samtidigt att det föreliggande förslaget behöver utvecklas och förtydligas innan ställning kan tas till den föreslagna organisationsförändringen.

Utbildningsförvaltningen ser ett behov av ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete med fokus på inventering, uppföljning, upphandlingsstyrning, ekonomisk analys och nämndövergripande samverkan som grund för framtida beslut.

Sara Johansson
Strateg

Cirkulär möbelhantering

Ks/2026:79 000

Sammanfattning

Stadskontoret har på uppdrag av ledningsutskottet gjort en förstudie kring kommunens möbelhantering. Enligt förstudien har Jönköpings kommun stora möjligheter att öka både miljönytta, social nytta och ekonomisk effektivitet genom att samla och strukturera arbetet med kommunens möbelhantering. I förstudien föreslås att kommunen ska införa en mer samordnad och cirkulär möbelhantering samt ta fram en möbelstrategi som styr inköp, livsförlängande åtgärder och uppföljning.

En viktig utgångspunkt är att säkerställa det arbetsmarknadsuppdrag som finns inom ramen för Möbelcirkeln. Innan kommunen tar ställning till organisation och ansvar behöver det därför finnas ett kompletterande underlag som tydliggör konsekvenserna och säkerställer både verksamheternas behov och arbetsmarknadsuppdraget.

Beslutsunderlag

Rapport Förstudie Cirkulär möbelhantering med tillhörande bilaga
Stadskontorets tjänsteutlåtande, 2026-07-17 med tillhörande bilaga
Tekniska nämndens beslut 2026-04-22 § 44
Äldrenämndens beslut 2026-06-08 § 84
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut 2026-06-08 § 68
Barn- och utbildningsnämndens beslut 2026-06-10 § 81
Funktionsstödsnämndens beslut 2026-06-10 § 125

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med tekniska nämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden klargöra ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsuppdraget och det samordnade uppdraget kring möbelhanteringen. I uppdraget ingår även förslag på finansiering samt undersöka alternativa lokaler för verksamheten. Syftet är att skapa ett samlat beslutsunderlag innan beslut kan fattas om framtida organisation, ansvarsfördelning och långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Uppdraget ska redovisas till kommunfullmäktige senast maj 2027.

Övervägande

Jönköpings kommuns möbelhantering är i dag splittrad och bygger till stor del på lokala lösningar och enskilda initiativ. Trots att återbruk förekommer saknas gemensam styrning vilket försvårar ett strategiskt arbete med både inköp och återanvändning. Förstudien visar att en samordnad organisation kan öka återbruket, förbättra planeringen och effektivisera resursanvändningen.

Kommunen köper årligen möbler för cirka 35–40 miljoner kronor. Dessa inköp står för omkring tio procent av klimatutsläppen från kommunens samlade inköp medan återbrukade möbler endast motsvarar tre procent av nyinköpen. Samtidigt saknar kommunen en samlad bild av vilka möbler som finns och förvaras på olika platser. Med bättre överblick och samordning skulle fler möbler kunna återanvändas.

En utvecklad och mer samordnad möbelhantering bör omfatta hela kommunens möbelflöde, från planering och nyinköp till inventering, återbruk, reparation, renovering, omplacering och eventuell avyttring. På så sätt kan kommunen få bättre överblick över sina resurser, minska onödiga inköp och säkerställa att möbler används så länge som möjligt. En sådan samordning skapar också bättre förutsättningar för att redan vid nyinköp välja möbler som håller över tid, kan repareras och fungerar i flera olika verksamheter.

En samordnad hantering kan bidra till bättre resursutnyttjande, minskad klimatpåverkan och en mer långsiktigt hållbar användning av kommunens tillgångar. För att lyckas behöver arbetet ha en tydlig struktur där återbruk, nyinköp och arbetsmarknadsuppdrag hålls isär samtidigt som de samordnas utifrån kommunens gemensamma mål.

Verksamheternas behov styr

Utgångspunkten måste även fortsättningsvis vara de behov som finns i kommunens kärnverksamheter. Skolor, förskolor, äldreomsorg, kontor och andra verksamheter behöver ha tillgång till möbler och inventarier som gör det möjligt att bedriva en god verksamhet. Funktion, kvalitet, arbetsmiljö, tillgänglighet och verksamhetsspecifika krav ska därför vara styrande vid både återbruk och nyinköp. En samordnad hantering får inte innebära att verksamheterna tappar inflytande över vad de faktiskt behöver.

Återbruk av befintliga möbler

Att förlänga livslängden på möbler och inventarier är både en ekonomisk och miljömässig fråga. Varje möbel som kan återanvändas eller repareras

i stället för att ersättas med en ny innebär ett bättre nyttjande av skattemedel och en minskad klimatpåverkan. Förstudien visar att det finns betydande utvecklingsmöjligheter genom tydligare styrning, bättre planering och en mer samordnad organisation.

En viktig förutsättning är att kommunen får en överblick över det samlade möbelbeståndet. Inventering och klassificering av befintliga möbler bör därför vara en central del i det fortsatta arbetet. Först när kommunen har kunskap om vilka tillgångar som finns, deras skick, nyttjandegrad och efterfrågan kan återbruk, avyttring och framtida investeringar planeras på ett kostnadseffektivt sätt.

Kommunens återbruksarbete bör samtidigt utgå från faktisk nytta. Om möbler saknar intern efterfrågan bör kommunen kunna pröva om de kan avyttras genom försäljning eller överlåtelse enligt tydliga och likvärdiga principer. Den miljömässiga nyttan uppstår när möbler används under längre tid, oavsett om användningen sker inom den egna organisationen eller hos någon annan aktör. Kostnader och klimatpåverkan från lagerhållning, transporter och hantering behöver därför vägas in i framtida arbetssätt.

Nyinköp och framtida användning

Det bör vara möjligt att skapa en bred samsyn kring en mer central hantering av inköp av nya möbler. Syftet är inte att centralisera bort verksamheternas behov utan att säkerställa att nya inköp görs samordnat, resurseffektivt, långsiktigt och med hög kvalitet. När kommunen köper in nya möbler bör det redan från början finnas en tanke om hur möblerna kan användas, flyttas, repareras och återbrukas över tid.

För att stärka hållbarheten i kommunens möbelhantering bör styrningen av framtida nyinköp utvecklas. Ett gemensamt standardsortiment med höga krav på kvalitet, hållbarhet, reparerbarhet, klimatprestanda och återbrukspotential bör successivt byggas upp. Vid större nyanskaffningar bör beslutsunderlagen tydligt redovisa varför nya möbler behövs, vilka återbruksmöjligheter som har prövats, beräknad klimatpåverkan, livscykelkostnader och hur möblerna kan få ett långt användningsliv inom kommunen.

Arbetsmarknadsuppdraget

De frågor som har lyfts i remisshanteringen behöver klaras ut innan kommunen tar ställning till hur den framtida möbelhanteringen ska organiseras. Det gäller särskilt ansvarsfördelningen mellan AMA och tekniska kontoret samt hur arbetsmarknadsuppdraget kan säkerställas samtidigt som möbelhanteringen blir mer samordnad och resurseffektiv.

I det fortsatta arbetet behöver roller, ansvar och former för samverkan beskrivas tydligt. Underlaget ska belysa både ansvaret för möbelflödet och AMA:s ansvar för deltagare, handledning, anpassade arbetsuppgifter och uppföljning av arbetsmarknadsinsatser. Ansvarsfördelningen bör inte läggas fast innan dessa frågor har utretts gemensamt.

Möbelcirkelns arbetsmarknadsuppdrag och de sociala mervärden som verksamheten skapar ska vara en tydlig utgångspunkt. Den kompetens och de arbetssätt som har byggts upp behöver tas till vara när förslag till en framtida organisation utformas.

Jag föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med tekniska nämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ta fram ett samlat beslutsunderlag. Uppdraget ska omfatta en tydlig ansvarsfördelning mellan AMA och tekniska kontoret, förslag på finansiering och ekonomiska modeller samt en prövning av alternativa lokaler för verksamheten.

Sammanfattningsvis ser jag positivt på en mer samordnad och cirkulär möbelhantering. Innan kommunen tar ställning till organisation och ansvar behöver det finnas ett kompletterande underlag som tydliggör konsekvenserna och säkerställer både verksamheternas behov och arbetsmarknadsuppdraget.

När uppdraget har redovisats kan kommunfullmäktige ta ställning till framtida ansvarsfördelning, finansiering, lokalisering och formerna för kommunens fortsatta arbete med möbelhantering.

Rikard Bunnvik (C)
Kommunalråd